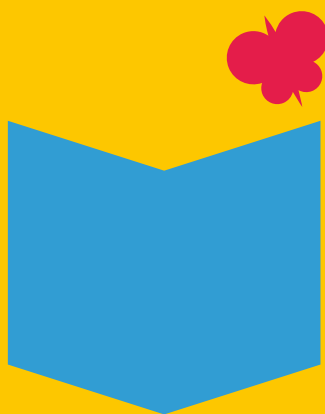

V imenu prihodnosti

Medobčinsko društvo prijateljev mladine za Goriško

V imenu prihodnosti

Zveza prijateljev mladine na Goriškem
z otroki in za otroke že 60 let

Naslov:
V imenu prihodnosti

Podnaslov:
Zbornik ob 60-letnici Zveze prijateljev mladine na Goriškem

Urednica:
Devetak, Iva

Uredniški odbor: Iva Devetak, Vesna Filej, Vladka Gal, Boža Hvala, Zvonko Mavrič, Marina Marinič, Stanislava Modic, lektorica, Vlasta Purkart, Vlasta Skok, Majda Škarabot in Alenka Velušček

Oblikovanje:
arnoldvuga+; Nataša Vuga

Izdajatelj in založnik:
Medobčinsko društvo prijateljev mladine za Goriško

Kraj izdaje in tiskarna:
Nova Gorica, Color Print d.o.o.

Leto izida:
2013

Podatek o nakladi:
800 izvodov

Javni financerji:
Mestna občina Nova Gorica, Občina Brda, Občina Kanal ob Soči, Občina Miren-Kostanjevica, Občina Renče-Vogrsko, Občina Šempeter-Vrtojba

Vsebina, zbrana v drugem in tretjem poglavju tega zbornika, je bila povzeta iz dokumentov ZPM Nova Gorica in iz dokumentov drugih organizacij, ki s hranijo v Pokrajinskem arhivu v Novi Gorici in v arhivu na sedežu MDPM za Goriško

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

061.2:364.4-053.6(497.473)(091)(082)

V imenu prihodnosti : zbornik ob 60-letnici Zveze prijateljev mladine na Goriškem / [urednica Devetak Iva]. - Nova Gorica : Medobčinsko društvo prijateljev mladine za Goriško, 2013

ISBN 978-961-281-157-0
1. Devetak, Iva 2. Medobčinsko društvo prijateljev mladine za Goriško (Nova Gorica)
268879360

4 *Uvod*

Uvodni nagovor:

- 5 Predsednik Republike Slovenije, Borut Pahor
Nagovori:
6 Predsednica ZPM Slovenije, Darja Groznik
7 Poslanec Državnega zbora RS, Mirko Brulc
9 Predsednica slovenske filantropije, Anica Mikuš Kos
10 Župan Mestne občine Nova Gorica, Matej Arčon
10 Župan Občine Kanal ob Soči, Andrej Maffi
11 Ravnatelj Osnovne šole Solkan, Marjan Kogoj
11 Ravnateljica Osnovne šole Kanal, Milka Zimic
12 Vrtec Nova Gorica, Marjetka Božeglav in Tanja Podgornik
14 Predsednica NO za otrokove pravice pri ZPMS, Liana Kalčina
16 Predstavnica mreže ZPMS, Vida Ban
17 Predsednica MDPM za Goriško, Iva Devetak

18 *Organiziranost in delovanje po mandatih*

52 *Posebni dogodki, ki so zaznamovali...*

- 53 Pravljična vas
60 Letovanja, Ankaran
66 Klub vzgojiteljev animatorjev
69 Bralna značka
73 Otroški parlament
76 Otroci brez meja
80 Revščina – sopotnik globalizacije
81 Razstava zgodovinskih nalog
82 Mladi za mir, prijateljstvo in sožitje
83 Medkulturni dialog – druge kulture me bogatijo
84 Eko Gorica 1993 in Eko Gorica 1997
86 Zeleni nahrbtnik
89 Igre otrok ob meji
91 Igrača.5

Dragi prijatelji otrok in vseh nas,

z veseljem sem se odzval vabilu, da vas nagovorim ob tako visokem jubileju Medobčinskega društva prijateljev mladine Nova Gorica. Vaše društvo si že 60 let prizadeva za zaščito otrokovih pravic in mladine, nudi prostor za preživljanje kakovostnega prostega časa družinam, mladim raziskovalcem odpira pot za kreativno razmišljanje, pedagogom, študentom in prostovoljcem nudi nova znanja za delo z otroki in mladostniki. To je plemenit namen in za vaše delo se vam iskreno in iz srca zahvaljujem.

Zveza prijateljev mladine Slovenije med ljudmi uživa velik ugled in spoštovanje. Na Goriškem ste vi njihov glas, ki mu zaupajo otroci in starši. To je neprecenljiv moralni kapital. Ljudje se lahko na vas zanesemo. Ne izgubite te močne vezi, ki ste jo spletli skozi vsa ta leta, temveč jo nadgrajujte s svojim vestnim in predanim delom. Ponosen sem, da sem se lahko prvič srečal z delom Zveze prijateljev mladine Slovenije prav tukaj, na Goriškem. Na moje delo in druženje z otroki me vežejo čudoviti spomini.

V času, ko so posledice največje gospodarske in moralne krize naselile v naša življenja, se kaže pripravljenost po pomoči sočloveku. Kaj lahko jaz naredim za nekoga drugega. Zavedanje, da lahko le povezani premagamo to izjemno težko obdobje, kaže na to, da besede kot so sodelovanje, pomoč sočloveku, nesebičnost in plemenitost niso izgubile svojega pomena, temveč se tega pomena, za ohranitev solidarne družbe, še bolj zavedamo.

Prostovoljstvo, ki ga v tej organizaciji lahko pišemo z veliko začetnico, se nikoli ne vpraša, kakšne so ovire, kdo je tisti, ki je potreben pomoči in kakšen je vzgib za pomoč, temveč pomaga. Preprosto pomaga. Kot človek človeku, prijatelj prijatelju. To zavedanje, nasmeh na obrazu otroka, zadovoljstvo staršev in hvaležnost naj bodo vaša motivacija in spodbuda za vsako uro dobrega dela, ko se odrekate lastnim interesom v dobro skupnosti.

Ob tej priložnosti vam kot predsednik republike v svojem imenu in v imenu vseh naših ljudi izrekam čestitke in veliko zahvalo za vaše nesebično delo v dobro otrok in vseh nas.

Borut Pahor
Predsednik Republike Slovenije

OB 60-LETNICI ZPM NA GORIŠKEM

Uvod

60 let in še naprej mladi!

Ko sem prebirala Zbornik »60 let za dobro otrok«, ki smo ga izdali aprila, sem se prepričala v iskreno srčnost, solidarnost, požrtvovalnost in človekoljubnost kot temeljno poslanstvo naše Zveze prijateljev mladine. Kako zgovorna je pripoved o delu prve predsednice Zveze prijateljev mladine Adi Krivic! Kot aktivistka in ilegalka, ki jo je odlikovala sočutnost do ljudi, je med 2. svetovno vojno skrbela za otroke partizanov in ilegalcev. In prav to je temelj našega delovanja še danes – skrbeti za otroke. V vseh teh letih se Zveza ni odmaknila od osnovnega pomena delati dobro za otroke, mladino in starše, kar dokazuje ugled, ki ga imamo v naši družbi.

Na 60 let trajajoči poti je Zveza prijateljev mladine dosegla marsikateri cilj. Otroške posvetovalnice, počitniške kolonije, dobre igrače, šolska igrišča, prilagojena zdravstvena oskrba, pomen pravilne prehrane, štipendijski skladi, skrb za aktivno preživljanje prostega časa, dvig bralne kulture, nasprotovanje telesnemu kaznovanju, skrb za prilagojeno bivanje v bolnišnicah, spodbujanje participacije otrok, vse to, in še več, je otrokom omogočilo in jim še omogoča lepše otroštvo. Da ne omenjam humanitarne dejavnosti, ki je v vseh teh desetletjih rdeča nit našega delovanja.

Vrednote, ki nas družijo in zrcalijo naš pomen v vsakdanjem življenju, so večne. Ne bo jih menjal ne družbeni sistem, ne čas, ne zagate sedanje družbe. Mi, Prijatelji mladine, vemo, da šteje to, kar dajemo sočloveku. Da je plačilo lahko otroški smeh in zadovoljstvo.

Zveza prijateljev mladine Slovenije je družina, ki povezuje ta hip 91 društev in zvez po celi Sloveniji. In tako, kot velja v družini, je tudi tu pomembno prav vsako društvo, prav vsak prostovoljec in človek dobrega srca, ki deluje z nami.

Na Goriškem ste lahko ponosni na prehojeno pot in dosežke šestdesetih let. Vaša obmejna pozicija je pred vas postavila dodatne izzive, ki ste jih znali domišljeno vtakati v svoje delo.

Čestitam vam za jubilej in vam želim še veliko vztrajnosti, delovnega zagona in dobrih idej!

Darja Groznik

Predsednica Zveze prijateljev mladine Slovenije

Ob jubileju ZPM

Skorajda ne morem verjeti, da ZPM praznuje že ŠESTDESETI rojstni dan! Ob tej novici so me spomini zanesli v tista davna leta, ko sem se kot pedagoški delavec prvič srečal z omenjeno organizacijo v pripravi na praznovanje DEDKA MRAZA.

Nova Gorica je bila novoletno okrašena, po zelenicah so ob južnem delu Kidričeve ceste skrivale med mecesni pravljичne hiške in prof. Miro Nakrst je bil Dedek Mraz. Kako so žarele oči otrok, ko jih je pobožal in jim v roko stisnil dva bombona! Kako daleč je že to!

Kasneje, v času mojega 19 - letnega ravnateljavanja, sem imel nešteto srečanj z mnogimi, ki so v ZPM delali za dobro otrok. V mislih imam vsakoletno izvedbo neštetihi počitniških dejavnosti ko bi mladež zaradi šolskih počitnic bila prepuščena ulici. Pa kolonije na morju, kot smo jim rekli, ko so mnogi bili prvič na morju, se naučili plavat in se sprostili med sovrstniki. Ne smem pozabiti tudi na mnoge zbiralne akcije, ki smo jih namenili pomoči socialno ogroženim družinam pri nakupu šolskih potrebščin, mogoče nujnih oblačil in še kaj.

Spominjam se sestankov in prizadevanj, da bi v Pacugu zgradili dom, ki bi bil namenjen letovanju otrok. Pri tej akciji se je posebej angažiral Franc Vodopivec, takrat ravnatelj OŠ Kozara. Žal teh načrtov nismo uresničili, pa ne po krivdi naše ZPM.

Kot župan Mestne občine Nova Gorica sem bil v okviru OTROŠKEGA PARLAMENTA deležen mnogih predlogov, želja in tudi kritik, ki so bile res koristne in upoštevanja vredne. Sedaj se srečujem z mladimi v Državnem zboru.

Rad bi še izrazil svojo izjemno hvaležnost vsem »profesionalcem in profesionalkam«, še posebej mnogim vzgojiteljicam, učiteljicam in učiteljem, mamicam in tudi kakemu očetu kakor tudi mnogim drugim, ki v svojem prostem času delajo za ZPM, kar pomeni, da delajo za našo mladino.

Mirko Brulc

Poslanec v Državnem zboru Republike Slovenije

Ob 60. obletnici Zveze prijateljev mladine Nova Gorica

Ob tej častitljivi obletnici pomislim najprej na to, da smo imeli veliko, pomembno in vplivno prostovoljsko organizacijo državljanov tudi v času, ko nismo poznali pojma »nevladne organizacije« in »organizirano prostovoljno delo«. Koliko ljudi je delalo neplačano za dobrobit otrok, ne da bi se to komu zdelo kaj posebnega. Danes so drugačni časi in vsako neplačano delo v korist drugega ali skupnosti naj bi registrirali, o njem poročali; ljudi, ki to počno, hvalimo (kar je prav) in gledamo nanje malodane kot na posebna bitja, ker delajo zastonj. Kot pravi latinski pregovor: »Časi se spreminjajo in mi se spreminjamo z njimi.« Toda ZPM ostaja organizacija, ki ji uspeva zbirati in aktivirati državljane za pobude in delovanje v korist otrok.

Četudi je bilo za otroke v prejšnji državi poskrbljeno, si je skupina ljudi prizadevala, da bi bilo otrokom še bolje. In s kakšno vnemo so delale te gospe, ali kot smo nekoč rekli – tovarišice. Tudi moški so delovali in delali, toda vendarle je ZPM predvsem na ženskih ramenih sloneča organizacija. ZPM je bila in je organizacija za vse otroke, in še posebej za tiste, ki so zaradi socialnih in drugih razlogov potrebovali posebno pomoč. Pahljača dejavnosti je bila široka, segala je od kulture, učenja, izobraževanja, prostega časa, počitnic, vzgoje za prosocialno vedenje, prostovoljnega dela, do osveščanja skupnosti in družbe o potrebah otrok in zagovorništva v dobrobiti otrok. Na svojih forumih je organizacija uspela zbrati strokovnjake in vodilne osebnosti v Sloveniji.

Pobude širokega kroga državljanov - vzgojiteljev, učiteljev, zdravnikov, drugih strokovnjakov, staršev, mladih in otrok - za boljšo kakovost življenja ter razvoja otrok in mladih, so našle svoj prostor udejanjenja pri ZPM. Organizacija je odpirala v Sloveniji nove teme kot otrokove pravice, preprečevanje vrstniškega preganjanja v šoli, vzgoja otrok za aktivno družbeno delovanje skozi otroške parlamente. Ustvarila je platformo za razvijanje nekaterih za otrokovo dobrobit nadvse pomembnih tem kot so otrokove pravice v bolnišnici in preprečevanje fizičnega kaznovanja otrok. V nekem smislu je delovala komplementarno izobraževalnemu sistemu, šolam, vrtcem in drugim sistemom otroškega varstva. Aktivirala je resurse civilne družbe v dobrobit otrokom.

V sedanjem času se organizacija odziva na zlo naraščajoče socialne razslojenosti in revščine. Eno zgodnjih svaril ZPM o posledicah revščine, je bila javna tribuna »Revščina - sopotnik globalizacije« v letu 2006 v Novi Gorici, ki sem jo imela čast voditi. Kot pokrovitelj in govornik ji je prisostvoval takratni predsednik države, dr. Janez Drnovšek.

Kot državljanka mislim, da bi se družba morala zahvaliti za to kar je ZPM storila za tisoče in deset tisoče otrok v Sloveniji in za nas vse. Kajti vsi smo bili otroci, velika večina nas ima otroke in smo torej tako ali drugače doživeli in koristili dobro, katerega je porajalo delovanje aktivistov ZPM.

Ob 60-letnici ZPM Nova Gorica vam želim vse dobro, še veliko let življenja in socialnega zdravja.

Anica Mikuš Kos
Predsednica Slovenske filantropije

Razstava Revščina - sopotnik globalizacije

Spoštovani, kdor daruje, je bogato nagrajen

Deliti ljubezen in skrb do otrok v šestih desetletjih delovanja, je neizmerno lepo poslanstvo. V Mestni občini Nova Gorica ga zelo cenimo in se zavedamo, kako zelo dragoceno je.

Izbira o tem, kje se bomo rodili, v kakšnih pogojih in možnostih, nam ni dana. Kot družba pa nedvomno lahko poskrbimo za to, da otrokom, ki nimajo vsega, kar je potrebno za srečno in brezskrbno otroštvo, pomagamo. Medobčinsko društvo prijateljev mladine za Goriško je vsa leta pozorno spremljalo stanje na območju šestih občin ožje Goriške in prispevalo pomemben delež pri zaznavanju potreb otrok in pri nudenju vsebin, ki so otroke razveselile in jim pomagale pri njihovem vključevanju v družbo.

Pri obravnavi otrok se je društvo vedno srečevalo tudi z njihovimi družinskimi člani, ki jih je obravnavalo celostno in jim skupaj nudilo pomoč in možnosti za bolj kvalitetno življenje. Pri tem posebno skrb posveča tudi področju otrokovih in družinskih pravic.

Kot društvo skrbijo tudi za rast in razvoj mentorjev oziroma vseh tistih, ki sodelujejo v izobraževalnem in vzgojnem procesu. To je pomembna naložba, ki se nenehno nadgrajuje in vrednoti skozi delo z otroki. Humanitarna nota je skrita že v njihovem poslanstvu. Tako jo širijo in delijo na več načinov ter s tem družbi odkrivajo pomen prostovoljstva in darovanja tistim, ki pomoč potrebujejo.

Z organizacijo in vključevanjem otrok v otroški parlament društvo prispeva pomemben delež pri širjenju obzorja otrok in njihovi vzgoji v aktivne državljane.

Ob 60-letnici delovanja društva vsem dosedanjim in današnjim članom iskreno čestitam. Ponosni smo na vas in vaše delo ter vam želimo tudi v bodoče obilico poguma, vztrajnosti in dobre volje, ki naj vodijo do novih uspešnih poglavij na vaši poti.

Matej Arčon
Župan Mestne občine Nova Gorica

Odraščanje spremljajo velike preizkušnje in težave. Ni lahko preskočiti iz otroštva v življenje odraslega človeka, zato je v interesu celotne družbe, da je ta prehod kvaliteten, kajti ti otroci bodo nekoč glavni nosilci vsega dogajanja, od gospodarskega do družbenih aktivnosti. Odrasli smo dolžni poskrbeti za nemoten razvoj otroka in družine v kateri odrašča. Sodobni časi prinašajo veliko možnosti za uspešen razvoj, žal pa tudi številne pasti. Želim si, da bi Zveza prijateljev mladine še naprej opravljala svoje pomembno poslanstvo in da bi bili še tako uspešni in prepoznavni. Hvala vam!

Andrej Maffi
Župan Občine Kanal ob Soči

Moja razmišljanja ob jubileju ZPM

Z ZPM sem se kot mlad učitelj prvič srečal v zgodnjih osemdesetih letih prejšnjega stoletja na majhni podeželski osnovni šoli. Sprva nisem niti verjel, da bo ZPM v tako majhen kraj, kot je Čepovan, pripeljala najpopularnejšega glasbenika tistega časa Andreja Šifrerja. Še danes vidim tiste srečne oči otrok, ko je lva pred združni dom pripeljala popularnega estradnika. Pevec je vrhunsko izpeljal svoj nastop, čeprav je bilo pred njim manj kot sto poslušalcev, ki pa so ga nagradili z bučnim aplavzom in skandiranjem, kot da bi jih bilo deset krat toliko. Res nepozabno doživetje.

Kasneje, ko sem postal pomočnik ravnatelja na solkanski šoli, sem z občinsko ZPM veliko sodeloval pri načrtovanju in izvedbi številnih akcij na različnih področjih. Največ dela smo imeli s polletnimi letovanji in novoletnimi obdaritvami otrok. Kdo se ne bi spomnil Dedka Mraza z veličastno pravlično povorko po središču Nove Gorice?

Kot ravnatelj sem spoznal še druge dejavnosti in področja delovanja ZPM, ki mi do takrat niso bila tako blizu. Od »Bralne značke« in »Evrope v šoli« pa do »Pomežika soncu« in »Zelenega nahrbtnika«. Nobena organizacija - vladna ali nevladna - se ne more pohvaliti s takšnim naborom aktivnosti, ki skrbijo za »dušo in telo« naših najmlajših. Še več, tu se marsikaj najde tudi za tiste malo večje in celo najstnike. Nezanemarljivo je tudi delo s prostovoljci, ki še vedno dokazujejo, da ni vse samo v denarju.

Nikoli pa si nisem mislil, da bo v 21. stoletju v naših šolah potrebno skrbeti za minimalno prehrano tistih otrok, katerih starši so v času nepredvidljive gospodarske krize ostali brez služb, prihodkov in dostojanstva. Tudi tu je ZPM odigrala svojo vlogo in z akcijo »Siti besed« marsikateremu učencu ponovno vrnila nasmeh na obraz in vsaj malo pripomogla k lažšanju hudih posledic ekonomske recesije.

Marijan Kogoj
Ravnatelj Osnovne šole Solkan

Sodobna družba narekuje hud tempo življenja, kjer skorajda ni več prostora za medčloveške vrednote kot so pomoč, solidarnost, dobrotelost, strpnost, spoštovanje.... ZPM združuje dobre ljudi, ki gojijo prav te vrednote.

Verjamem, da bo delo vaše organizacije pustilo sled na mladi generaciji in verjamem, da bo prav ta generacija vrnila temeljne medčloveške vrednote naši družbi.

Čestitke ob jubileju in zahvala za vaše plemenito delo.

Milka Zimic
Ravnateljica Osnovne šole Kanal

Tako Vrtec Nova Gorica, kot tudi Medobčinsko društvo prijateljev mladine za Goriško (v nadaljevanju MDPM), sta si skozi vsa desetletja prizadevala izboljšati kvaliteto življenja otrok in skrbela za zagotavljanje njihovih pravic. V ta namen so strokovni delavci obeh ustanov načrtovali in izvajali bogato ponudbo vsebin, dejavnosti in metod, s katerimi so bogatili otroški vsakdan. Te dejavnosti so dobile posebno razsežnost, ko sta ustanovi začeli delovati z roko v roki, kar je pripomoglo k pestrejši in raznovrstnejši ponudbi tako na področjih predšolske vzgoje v vrtcu, kot tudi v prid interesa otrok in njihovih družin.

Vrtec Nova Gorica je bil vedno odprt za uveljavljanje pobud iz okolja, zato je vselej z zadovoljstvom sprejemal različne pobude MDPM, kar je ob visoko profesionalnem delu obrodilo številne sadove:

Teh sadov večletnega uspešnega sodelovanja so bili deležni otroci na letovanjih na Debelem rtiču, kamor so jih spremljale strokovne delavke vrtca in tam zanje pripravljale pester izbor vsebin in dejavnosti. Težko si je predstavljati, da bi nekateri otroci brez teh letovanj ostali prikrajšani za tista nepozabna morska doživetja, ki so vsakemu otroku največji poletni užitek. V veselje nam je, da

lahko še vedno sodelujemo pri vključevanju otrok v tiste počitniške programe, ki so še posebej dostopni socialno in zdravstveno ogroženim otrokom.

Vrtec Nova Gorica in MDPM sta v času novoletnih obdarovanj do pred dvema letoma, ko je vsebino prevzela MONG, poskrbela tudi za tiste otroke, ki niso obiskovali vrtca. Le-te je prav tako kot vse ostale otroke obdaril dedek Mraz, strokovne delavke vrtca pa so zanje pripravile prisrčne prireditve. Iskrice v navdušenih in hvaležnih otroških očeh so bile neprecenljivo darilo, ki je osrečilo tudi organizatorje.

Kot gostoljubna organizatorja sta se Vrtec in MDPM izkazala tudi za šolarje, ki so v poletnih mesecih preživljali svoje brezskrbne počitniške dni pod skrbnim varstvom strokovnih delavcev MDPM, Vrtec pa je poskrbel za njihova sveža in zdrava kosila. Marsikateri starš je bil s to obliko kvalitetnega preživljanja prostega časa svojega otroka nadvse zadovoljen.

Vrtec Nova Gorica že dolga leta obeležuje tudi projekt ZPMS Teden otroka, ki se začne vsak prvi ponedeljek v mesecu oktobru. V teh zgodnjih jesenskih dneh, so tudi naši otroci deležni raznolikih dejavnosti in razvedrilnih programov, ki jih vodijo k pridobivanju novih doživetij, izkušenj in spoznanj ter jih tako čustveno, kot tudi socialno angažirajo.

Otroci skozi ekološki program ZPMS Zeleni nahrbtnik veliko pridobivajo tudi na področju naravoslovja. Za sodelovanje v tem programu so se odločile strokovne delavke enote Kurirček. Zeleni nahrbtnik z maskoto Zeleni škratek nagovarja otroke in jim posreduje znanje o skrbi za okolje. Otroci se učijo skrbeti za okolje ob možnostih in spodbudah, da sprašujejo o tem, kar vidijo, in se učijo iskati odgovore tako, da opazujejo, raziskujejo in eksperimentirajo. Svoja znanja si izmenjujejo z otroki drugih vrtcev iz različnih občin severnoprimske regije in osnovne šole s prilagojenim programom ter se na ta način povezujejo in obiskujejo, ko si predajajo zeleni nahrbtnik z ekološkimi nalogami. V program se vključujejo tudi starši in stari starši otrok, ki sodelujejo pri krepitvi ekološke zavesti otrok tudi v domačem okolju. Naše delavke beležijo velik in pozitiven odziv staršev in starih staršev na teme Zelenega nahrbtnika, saj se le-ti aktivno vključujejo in pomagajo bogatiti vrtevske dejavnosti.

Nabor aktivnosti večletnega uspešnega sodelovanja med Vrtcem Nova Gorica in MDPM za Goriško, je dokaz, da je mogoče z ustvarjalnostjo in zavzetostjo prispevati k izboljšanju kvalitete življenja številnih otrok. Zahvaljujemo se vam, da smo lahko z roko v roki prispevali k radosti in zadovoljstvu naših najmlajših in se nadejamo uspešnega sodelovanja, skozi katerega bomo skupaj razveselili veliko otroških src, tudi v prihodnje.

Marjetka Božeglav in Tanja Podgornik
Vrtec Nova Gorica

Vrednote kot poslanstvo

Otroci na razstavi svojih likovnih del 'Moj prosti čas'

Zveza prijateljev mladine je edinstvena organizacija, ki daje, da bi mladi doživeli in postali bogatejši. Pa ne materialno bogatejši, temveč bogatejši v razkošnosti razumevanja sebe in sovrstnika, kulture in jezika, sedanjosti in zgodovine. Zadovoljstvo in sreča prostovoljcev se meri s posebnimi vatli, s posebnimi merskimi enotami, ki jih poznajo le otroci in jih znajo razbrati predvsem prostovoljci. To so nasmejan otroški obraz, novo otroško prijateljstvo, zadovoljstvo, da je otrok odkril neznano, začutil lepoto novega spoznanja, doživel posebno srečo ob prvih zamahih v morju. Med prostovoljci ne boste našli stremuških ljudi, takšnih, ki merijo svoj uspeh s prejetim obilnim plačilom. Nenapisano sporočilo hvaležnosti otroka ali starša je nagrada za delo.

Kdo vse bi zmozel naštetih prostovoljce, ki so in še vedno svoj prosti čas namenjajo tem plemenitim ciljem. Da bi to delo bilo organizirano in smiselno, jih je dolga leta povezovala, in to še vedno počne, izjemna Iva Devetak, sekretarka območne organizacije zveze prijateljev mladine. Občudo-

vanja vredno je, kako plete vezi med vsemi nami, ki nam je mar za otroke in mladostnike zunaj institucionalnega varstva in izobraževanja otrok. Zagotoviti dovolj sredstev za številne programe, za letovanja, za otroške parlamente in natečaj Evropa v šoli, za počitniško varstvo in humanitarno pomoč otrokom, katerih starši ne zmorejo, ni mačji kašelj. Prepričati lokalne oblastnike, da so otroci pomembna prioriteta, je danes, ko vsaka vas potrebuje novo komunalno ureditev in ko v vseh blagajnah zija velika luknja, prava umetnost. Da so otroci naše največje bogastvo, znamo govoriti že desetletja. Lepo se sliši. Ko pa je treba odvozlati mošnjičke, se vedno zaplete. In Iva je, v sodelovanju z vodstvom organizacije in prostovoljci, to znala. Na Goriškem so ohranili zvezo prijateljev mladine, ko je mnogokje poniknila v zgodovino. Le to, da niso uspeli zgraditi lastnega počitniškega doma, kakor so ga marsikje, ostaja bolečina, verjamem da tudi njena.

Vsaka organizacija potrebuje novega vetra v novih časih, svojevrstno programsko in kadrovske pomladitev. Potrebuje pa tudi ohranitev neke temeljne podstat in modrosti vodenja v današnjih časih, ki niso prav naklonjeni nevladnim organizacijam. Dediščina organizacije na Goriškem je prav posebno bogata. Iz njenih nedrži so vznikle nekatere ideje in programi, ki so kasneje preplavili slovenski prostor. Odprta meja in druženje otrok z obeh strani meje, še v časih, ko si nihče ni zamisljal današnjega prostora brez meja ter mejnih namrščenih obrazov. Obnemeli smo ob pogumu in prepričanju, da to naša organizacija zmore. Otroški parlamenti so imeli svoje pravo domovanje prav na Goriškem. Stotero pogovorov, v šolah in z župani ter ob spremstvu mentorjev potovanj v hram ljudstva v Ljubljani, v Državni zbor, na državni otroški parlament. Leta in leta. Na njih sta se kalila kritični um in odločnost spremeniti vse, kar ni v najboljšem interesu otrok. Koliko zapisov, iztrganih iz zgodovine, je nastalo, zahvaljujoč zgodovinskim krožkom. To ni bila le oblika učenja zgodovine iz učbenikov, temveč prava šola spoznavanja primorskega klenega človeka in upornika izpod vsakega jarma.

Programi organizacije so bili in so še zdaj prežeti z vrednotami humanizma, človekoljubnosti in solidarnosti, pravičnosti in enakosti razvojnih možnosti za vse otroke, ne glede na njihove osebne okoliščine, okoliščine staršev ali njihovih skrbnikov. Da, prav ste razumeli. Prav nič nam ni mar, od kod in katerih staršev je otrok, katere veroizpovedi so starši in kateri jezik govorijo doma.

Občutljivost organizacije zlasti za otroke, ki nimajo ali ne zmorejo, je bila vedno v ospredju. Tudi danes, ko prostovoljci na Goriškem moledujejo za sredstva, s katerimi bodo pomagali. Kam smo neki zabredli v naši slovenski družbi in zakaj smo dopustili razgradnjo socialne in pravne države, v kateri mnogokrat državne institucije odpovedo in ne pomagajo družinam, ki ne zmorejo nuditi otrokom najnujnejšega. Tudi zato je organizacija okrepila humanitarno dejavnost, čeprav je njeno poslanstvo bilo in je, mnogo širše. Nastopil je čas, da povzdignemo glas za povrnitev tistih temeljnih vrednot, ki jih je tudi zveza prijateljev mladine skozi šestdeset let zgodovine sooblikovala.

Liana Kalčina

Predsednica Nacionalnega odbora za otrokove pravice pri ZPM Slovenije

... in nismo šteli ur

Sem člen v generaciji, ki je v ZPM-ju iz gibanja ustvarjala močno organizacijo pravih vrednot, ki je mnogim pomagala preživeti in polepšati otroštvo in mladost. Osebnost se mi je ob lastnem materinstvu razvijala tudi čut odgovornosti za novi rod, za mlade. Tudi poklicno sem bila tu nekje, službeno pot sem namreč začela kot učiteljica takrat, ko je bil učitelj (na podeželju zagotovo) nosilec vrednot. Delali smo vse kar je bilo potrebno, in nismo šteli ur. Potrebno je bilo delati tudi v društvih, tako kot je potrebno danes. Delali smo veliko tistega, kar bi morala zagotavljati država. V novi državi nam sprva ni bilo lepo. V mnogih okoljih lokalna skupnost oz. njeni voditelji organizacij ZPM, ki sem jim pripadala, niso priznali (v mojem okolju je bila celo ožigosana za staro totalitarno organizacijo), vendar smo vztrajali v našem prvobitnem poslanstvu in pripadnosti. In prišli so boljši časi, ko smo lahko nudili mladim vse več. Prostovoljstvo v vseslovenski ZPM in v vseh drugih nevladnih organizacijah je stopilo v pravni sistem države, kar pomeni, da ga je država priznala. Na to smo ponosni tudi mi, ZPM-jevci v mreži širom Slovenije.

Člani organizacij ZPM delujemo na terenu, soočeni s stiskami ljudi in s strahom za prihodnost, kar stiske le še povečuje. Sodelujemo z drugimi humanitarnimi organizacijami in opozarjamo na posledice, ki jih bodo imeli nepremišljeni ukrepi oblastnih struktur na prebivalce, posebej tiste, ki že predstavljajo ranljivo skupino občanov.

S programi za pomoč otrokom, mladostnikom in družinam smo organizacije v mreži ZPM v sodelovanju z donatorji in Komisijo za socialno humanitarna vprašanja zmanjševale socialno izključenost otrok in družin v celotni Sloveniji. Razvili smo različne oblike materialne, finančne in moralne pomoči najbolj prizadetim oz. socialno šibkim. Še posebno smo se posvečali družinam oz. otrokom s posebnimi potrebami in izvajanju letovanj otrok, mladostnikov in družin v lastnih in najetih kapacitetah ob morju ter na vseh možnih lokacijah. Za zbiranje pomoči družinam smo se odločali ob pomoči strokovnih mnenj sodelavcev pristojnih javnih institucij, svetovalnih služb na šolah, pristojnih centrov za socialno delo ter mnogih članov društev ter prostovoljcev vseh generacij, in to pri številnih lokalnih ali celo mednarodnih humanitarnih akcijah.

„Socialna integracija in medgeneracijska solidarnost“ je geslo letošnjega mednarodnega dneva družin. Geslo razumemo kot ponoven poziv družbi, naj ne pozabi na revne in socialno izključene, čeprav kriza pritiska na vse družbene sloje in se je zajedla v vse družbene ter zasebne pore. **Nepovezanost in nesolidarnost, ki vedno bolj prevladujeta med ljudmi, je potrebno obrniti v njuno nasprotje.**

Prijateljem na Goriškem čestitam za opravljeno javno dobro in si še vnaprej želim tesne povezanosti dveh društev z različnih koncev Slovenije.

Vida Ban

Dolgoletna sekretarka ZPM Krško in predsednica Nacionalnega odbora Evropa v šoli

V imenu prihodnosti

Spoštovani vsi, ki ste z vašim strokovnim znanjem, z vašo prostovoljnostjo, z vašo neustavljivo vnetostjo 60 let gradili mozaik dejanj in spominov te organizacije.

Pred vami je zbir popisanih listov osebnih pričevanj in povzetkov iz arhivskih dokumentov, ki jih obelodanjamo, da bi se zahvalili vsem, ki ste (so) bili zraven, da bi se približali tistim, ki se nam bodo pridružili jutri, da bi na široko odprli vrata vsem, ki nas potrebujejo. Vsakemu otroku polepšani dan ali le trenutek obogati življenje. In vsi, ki smo k temu prispevali, smo malodane življenjsko povezani s to široko, prostovoljno, humano in v razvoj ter kakovost življenja mladih in njihovih družin usmerjeno organizacijo, od njenih prvih korakov v začetku petdesetih pa vse do danes.

In tu ne moremo mimo besed, žal pokojnega predsednika države, dr. **Janeza Drnovška**, s katerimi je zaključil svoj nagovor v Novi Gorici: *Kljub temu, da postaja svet bolj povezan, da lahko hitro potujemo in da lahko spremljamo dogajanja, pa (svetu, opp) ne uspeva reševati svojih temeljnih neravnovesij. Ta neravnovesja se ne zmanjšujejo, ampak se povečujejo... Če pa pomagamo drugim, pomagamo tudi sebi. Zmanjšali bomo neravnotežje v svetu in s tem, ko bomo storili nekaj dobrega nekemu drugemu, bomo tudi zase storili verjetno največ, kar lahko storimo. In z dvigom zavesti bomo premagali revščino.*

Po prelistanih 3.000 in več zapisih v arhivih, ki pričajo o našem 60-letnem delovanju v duhu človeških vrednot, nas globoka, vizionarska misel bivšega predsednika privede do tega, da je za doseg kritične mase, ki bi dvignila zavest in premagala revščino, potrebnih veliko, zelo veliko mnogokratnikov števila 60.

Tudi zato nas v nadaljevanju zapisano trdno obvezuje, da se v prihodnosti še bolj poglobimo v že znano, a ne dovolj obdelano gradivo, da Zvezo prijateljev mladine, tako s strokovnega kot tudi z zgodovinskega vidika, umestimo med pomembne dejavnike vzgoje, izobraževanja in socialnega skrbstva otrok in njihovih družin na Goriškem.

Vse posameznike, ki ste se odzvali povabilu in zapisali svoja občutenja ob delu z mladimi, in osebne pričevalce, ki smo jih imeli čast spoznati skozi vsebine našega dela – vse združuje srčnost, odprtost in humanost. Za vse te prijatelje in prijateljice ostaja OTROK v središču zanimanja in delovanja. Hvala vam - **v imenu prihodnosti.**

Iva Devetak

Predsednica Medobčinskega društva prijateljev mladine za Goriško

1953–2013

Organiziranost in delovanje po mandatih

Člani MDPM za Goriško -
prejemniki priznanj Prostovoljec 2009

1952 ali 1953 do 1962

Okrajna Zveza prijateljev mladine Gorica,
predsednica **Marija Vedernjak**

Na ustanovni skupščini Zveze prijateljev mladine Slovenije, 1. marca 1953 v Ljubljani je goriški okraj zastopal tov. Fabčič, predsednik Okrajnega Pionirskega sveta za Gorico in inšpektor na Zavodu za prosvetno pedagoško službo Gorica. V letu 1952(3) je Goriški okrajni odbor SZDL pozval takratne politične in lokalne dejavnike k ustanavljanju Društev prijateljev mladine.

Osebnostno pričevanje prve predsednice Okrajne ZPM Nova Gorica, profesorice Marije Vedernjak, ob 30 - letnici naše zveze, smo si zapomnili približno tako: **v Gorici smo bili organizirani že prej ali hitro potem, ko so se sestali v Ljubljani.** V zapisniku občnega zbora sredi sedemdesetih preberemo **zveza je povsem opravičila svoj obstoj in ga od leta 1952 nadgrajevala.** Iz dokumenta iz leta 1962, ki ga je Okrajna zveza poslala Občinski SZDL bi lahko sklepali, da je delovala Okrajna ZPM znotraj SZDL, ko v dopisu piše: *Okrajni odbor Prijateljev mladine – Nova Gorica prosi, ako rezervirate gotovino v znesku 400.000,– za občinsko zvezo prijateljev mladine – Nova Gorica, katero bomo osnovali v mesecu januarju p.l..*

V arhivu Okrajne SZDL najdemo spisek članov Društva prijateljev mladine Nova Gorica iz leta 1956, ki ga je zapisal **Stane Zadnek** s pripisom: *med usklajevanjem skušamo reorganizirati delo za ožje območje Nove Gorice in za ostala področja.* Tu lahko predvidevamo, da so pripravljali reorganizacijo znotraj Okrajnega odbora ZPM Gorica, saj DPM zasledimo tudi leta 1955 v pripravljalnem odboru za Teden otroka, ki je deloval pri Okrajni SZDL. Žal je za leta 1952 – 1954 arhiv družbenih organizacij in društev v tem času izredno pomanjkljiv ali ga sploh ni. Tudi nismo uspeli priti do natančnejših podatkov o društvu v Šempetru, ki so ga šteli, po pripovedovanju, za prvo društvo na Goriškem z letnico ustanovitve 1953.

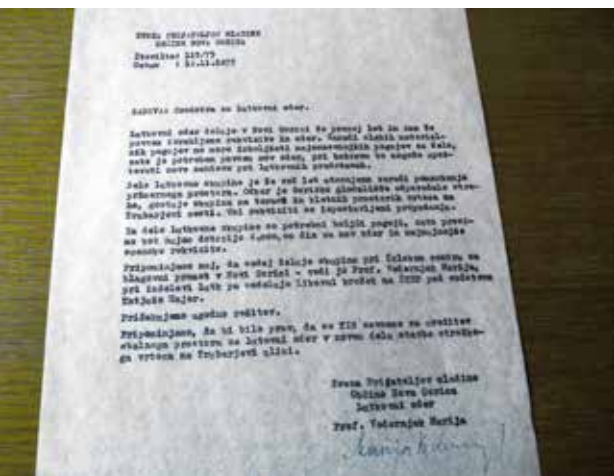
Podatkov o članih oz. o članstvu v Okrajni zvezi nam (še) ni uspelo pridobiti. Člani Društva prijateljev mladine Nova Gorica pred letom 1955 so zagotovo bili: **Drago Lovrič, Stane Zadnek, Lenarčičeva, Marija Rus, Žarko Bole, Sonja Jelenc, Marinka Bertoncelj, Danica Živec, Saksida Kazimir, Željko Humar, Mimi Magos, Stanko Murovec, Lovro Kerč, Maks Gadnik, Bogomir Margon**

Osnovna naloga teh prvih aktivistov DPM je bila skrb za socialno šibke otroke in družine in zbiranje pomoči zanje. Prevladovala je pomoč v hrani in obleki, posebna skrb za otroke padlih partizanov in za bolehe otroke, ki so jih evidentirali za počitniške kolonije. Takratni Okrajni ljudski odbor, ki je v povojnih letih skrbel za organizacijo počitniških kolonij za otroke padlih partizanov, za bolehe otroke in za otroke iz revnih družin, je leta 1959 poveril to nalogo naši organizaciji.

Predsednica Okrajne Zveze prijateljev mladine Gorica, profesorica **Marija Vedernjak**, katere desna roka je bila tudi učiteljica **Majda Kenda**, je za dne 7. maja 1962, po ukinitvi Okrajev, sklicala ustanovni Občni zbor Občinske zveze društev prijateljev mladine Nova Gorica in na vabilu med drugim zapisala: *Pričakujemo, da boste aktivno sodelovali na občnem zboru in prispevali k njegovemu uspešnemu poteku. Od dobrega začetka zavisí razvoj organizacije, ki ji želimo čim večji razmah v korist mladih na območju naše občine!*

Profesorica **Marija Vedernjak** je še dolgo let sodelovala pri delu ZPM in bila nosilka vsebine ‚Lutkovni oder‘ vse do sredine sedemdesetih let. Pomenljiv je pričujoči dokument, ki je kot prošnja (predvidevamo) romal na naslove lokalnih in političnih oblasti. Potrjuje nas v prepričanju, da smo moledovali za denar tudi za najboljše programe, za vsebine, ki niso bile čisto nič politične, pozitivno pa so vplivale na otrokovo individualno rast.

Občinska Zveza prijateljev mladine Nova Gorica, predsednica **Teodora Krpan**

Organi zveze, izvoljeni na občnem zboru, dne 7. maja 1962:

Občinski odbor: **Teodora Krpan, Majda Kenda, Anica Rajer, Slavka Milić, Albin Šturm, Angela Klinkon, Anica Šinkovec, Silvana Boltar, Andrej Štrukelj, Mara Žnideršič, Ludvik Gabršček**

Nadzorni odbor: **Nanut Marica, Boris Faganel, De Lorenci**

Tajnica: **Lenarčič Neva** (prostovoljno - honorarno uro ali dve na teden)

Za predsednico Občinske Zveze prijateljev mladine Nova Gorica, dne 7. maja 1962, je bila izvoljena **Teodora Krpan**, vzgojiteljica in pedagoška vodja v vrtcu, prostovoljka v ZPM od leta 1957 in vse do danes. V nagovoru je poudarila nujnost razširitve mreže društev, saj so v okviru Okrajne ZPM delovala le društva v Novi Gorici, v Solkanu, v Šempetru, na Dobrovem in v Kanalu in se osredotočila na prosti čas otrok: *...Kako čim bolj izkoristiti in popestriti otrokov prosti čas, je brez dvoma ena naših velikih skrbi in nalog. Kljub temu, da otrok preživi precejšen del dneva v šoli in doma, pri učenju, mu ostane še časa za igranje in prosto zaposlitev. Prav te ure dneva pa bi morali čim bolj neprisiljeno in pestro izkoristiti. Zato je pred našo bodočo občinsko zvezo ena izmed važnih a težkih nalog, kako se čim bolj uspešno lotiti tega dela. Brez dobro organizirane mreže krajevnih društev, mislim da ne bo šlo.*

ZPM si je na omenjenem občnem zboru zastavila še druge pomembne naloge in v mandatu do leta 1968 izpeljala vrsto pobud na področju reševanja vzgojnih problemov, razširitve varstveno vzgojnih ustanov in socialnovarstvenih ukrepov. Pristojnim oblastem so postavili zahtevo, da *se pri gradnji stanovanjskih blokov obvezno rezervirajo prostori za dnevno varstvo otrok*. V Ljudskem odboru in v drugih komisijah in svetih so uspeli zagotoviti mesta posameznikom, ki so bili pripravljeni probleme in pobude reševati v interesu mladega rodu.

Program letovanja je bil iz leta v leto obsežnejši. *Kjer so le bili urejeni pogoji za letovanje, so se koristili, če je bilo le mogoče*, se spominja Krpanova. Letovali so v Kopru, v Izoli, v Bovcu.

Leta 1964 je bila Zvezi naložena še ena odgovorna naloga. Upravljanje Počitniškega doma v Ankaranu. V mesecu maju istega leta so prevzeli (od podjetja Iskra Kranj) dom in prve dni v mesecu juniju v domu že sprejeli 118 predšolskih otrok na tritedensko letovanje.

V počitniških kolonijah so vzgojitelji opažali slabo zdravstveno stanje otrok, še posebej so Zdravstveni dom Nova Gorica opozorili na zobobole pri otrocih. Zdravstveni dom se je odzval in v ‚Poročilu o zdravstvenem stanju šolarjev občine Gorica za DPM Nova Gorica, z dne 27. 3. 1964‘, ki ga je pripravila medicinska sestra **Jelenc Mira**, smo prebrali: *Intenzivno delo s šolskimi otroki, to se pravi poglobljeno sistematično šolsko pregledovanje in nato stalna kontrola nad zdravljenjem odkritih bolezni in anomalij traja šele četrto leto. V tem času so bili 1 x pregledani vsi šoloobvezni otroci, nato pa samo vsako četrto leto - 1., 4. in 8.*

razred. ... Najbolj izstopa pri šolarjih vseh šol in razredov gniloba zobovja. Odkar so pri šolskih pregledih o stanju in ukrepih seznanjena šolska vodstva in predvsem starši, pa se slika iz leta v leto izboljšuje.

V prednosti pri zdravljenju zobovja so bili otroci v večjih centrih, kjer so že bile organizirane šolske zobne ambulante.

‘Novoletna jelka’ je bil program praznovanja in obdaritve otrok ob novem letu od prvih povojnih let dalje. Sprva v organizaciji krajevnih odborov OF, potem Pionirskih odredov na šolah in krajevnih odborov SZDL. V šestdesetih letih je postopoma to nalogo prevzemala Zveza prijateljev mladine in s ‚Pravljичno vasjo‘ v Novi Gorici, leta 1968 dosegla svoj vrhunec.

Ob 50-letnici delovanja ZPM na Goriškem, Teodora Krpan prejema priznanje iz rok predsednika ZPMS, mag. Franca Hočevarja.

Teodora Krpan ob 60. letnici

Orali smo ledino

Bilo je, lahko že rečem, davnega 1957 leta, ko me je življenjska pot pripeljala v Novo Gorico. V mesto, ki je komaj nastajalo, tako v materialnem kot v duhovnem in kulturnem pogledu.

Oblikovali so se osnovni življenjski pogoji: delovna mesta, šole, vrtci, kulturne in politične enote, društva in drugo, kar je bilo potrebno.

Mlado mesto, večinoma mladi ljudje, otroci, vsi z željo pognati tu svoje korenine.

Vsi smo se med seboj poznali! Med prvimi požrtvovalnimi sooblikovalci Nove Gorice je bila tudi profesorica Marija Vedernjakove, ravnateljica gimnazije, ki je že tedaj vodila Okrajni odbor Zveze prijateljev mladine. Takoj me je poiskala in vključila v družbeno delo. Tako smo ustanovili Občinsko ZPM, jaz pa sem postala prva predsednica Občinske Zveze prijateljev mladine Nova Gorica. Njen namen je bil ustanavljati krajevne organizacije DPM po vaseh, jih usmerjati in povezovati pri delu, tako da smo se približali šolam, vrtcem in ljudem, ki so delali z otroki in za otroke.

Poiskali smo dejavnosti, ki bi izpolnjevale prosti čas otrok po šoli in pomagali pomoči potrebnim družinam. Usmeritve republiške ZPM so bile v veliko pomoč in vodilo za delo.

Teden otroka je opozarjal na trenutne aktualne teme o položaju in potrebah otrok v določenem obdobju. Kako naj se pri tem odzovejo in pomagajo DPM na terenu. Vestno smo izpolnjevali ta navodila.

Program dela ZPM smo prilagajali letnim dogodkom v šolah in v krajih, kjer so delovala društva.

Sprejem cicibanov v pionirsko organizacijo je bila lepa priložnost, kako ob dnevu republike približati otrokom domovinsko vzgojo. Nevsiljivo so otroci dojemali vrednote, ki so svete vsakemu državljanu. Prejeli so pionirske rutice, kapico, značko in zaobljubo.

Vsebina pionirske zaobljube bi bila tudi danes aktualna. Ljubezen do domovine moramo otrokom dajati že v rani mladosti na njim dostopen način. »Domovina je ena, nam vsem dodeljena« je dejal naš pesnik Oton Župančič.

Praznovanje novega leta je nudilo široke možnosti kako otrokom polepšati vsakdan. Lahko rečem, da je tudi po zaslugi naših društev dobil dedek Mraz svojo slovensko podobo in domovanje. Še danes prihaja izpod Triglava. Ima likovno podobo, ki mu jo je vdihnili slovenski slikar Maksim Gaspari, ima dobro srce in obdaruje, čeprav skromno, prav vsakega otroka. S svojim prihodom prinese pravljice, novoletno veselje, ki je vedno znova potrebno vsem nam.

Že v šestdesetih letih smo pripravili ob novem letu nepozabno pravljичno vas, kjer so se srečevali mladi in stari, pravljice in zgodbe ter neprecenljiva naklonjenost ljudi, ki so ta doživetja soustvarjali in pripravljali s svojim prostovoljnim delom. Prihod dedka Mraza s pravljичnim spremstvom je bil krona praznovanja.

Tudi na zdravje otrok ZPM ne pozablja. Tradicija počitniških letovanj je prisotna že od samega njenega nastanka.

V Ankaranu smo imeli svoj počitniški dom, ki ga je leta 1964 podarila »Iskra« novogoriškim otrokom. Deloval je v skromnih, (po današnjih standardih) v nemogočih pogojih in vendar smo tam omogočili otrokom letovanje. Škoda, da smo ga po spletu okoliščin izgubili.

Letošnja šestdeseta obletnica priča tudi o pravilni odločitvi ustanovitve in delovanja ZPM. Dejavnosti, ki jih danes ZPM izvaja so še vedno namenjene otrokom in pomagajo sooblikovati njihove osebnosti.

Naj je tudi v bodoče vodilo: vse, kar vlagamo v otroke, ni nič izgubljeno, nasprotno, sooblikujemo in bogatimo otrokov razvoj. V teh 60. letih je ZPM Nova Gorica še kako opravičila svoj obstoj.

Kosilo v počitniškem domu v Ankaranu

Zveza prijateljev mladine Nova Gorica, predsednik **Aleksander Kerševan**

Člani organov zveze, izvoljeni na občnem zboru dne 15. aprila 1968:

Izvršni odbor: **Darja Krigl, Slavka Milič, Darij Bratoš, Marija Vedernjak, Vid Vuga, Marica Nakrst, Albin Šturm, Tonica Kofol, Sonja Furlan, Peter Žigon, Palmira Kasesnik, Anica Rajh, Nada Pisk, Zofija Stres, Marta Žele**

Tajnica: **Lenarčič Neva** (prostovoljno - honorarno uro ali dve na teden)

Aleksander Kerševan, prosvetni in družbeni delavec, je prevzel vodenje ZPM v letu 1968 in jo vodil do leta 1972, kasneje pa je, vse do upokojitve, kot ravnatelj Osnovne šole Milojke Štrukelj, aktivno sodeloval pri izvajanju programov Pionirskih odredov, smučarskih tečajev na Lokvah, številnih prireditvah v mestu in še posebej podpiral širjenje programa počitniškega varstva za otroke.

V tem mandatu se je povezovanje in koordiniranje dela s Pionirskimi odredi še poglobilo. ZPM je bila nosilka vseh pionirskih tekmovanj na občinski in regijski ravni. V letu 1969 je uspešno izpeljala Republiško tekmovanje pionirjev v vezanih letalskih modelih, na katerem je izven konkurence sodelovalo tudi 9 šolarjev iz Italije.

Še en pomemben dogodek, ob tesnem sodelovanju staršev, mestne šole in občine, je zveza izpeljala v letu 1969. Stalna konferenca novih mest Jugoslavije ji je zaupala organizacijo zveznega srečanja pionirjev novih mest Jugoslavije.

Predaja Kurirkove pošte na Vogrskem

13. in 14. septembra so bili v Novi Gorici gostje svojih vrstnikov šolarji iz Titograda, iz Skopja, iz Novega Beograda, iz Majdanpeka iz Zvečeva, iz Novega Travnika, iz Liškega Osika, iz Kidričevega, in iz Titovega Velenja. Delegacije posameznih mest so štejele po 10 otrok, *le iz Titograda jih je prišlo samo pet*, je zapisano v poročilu predsednika **Aleksandra Kerševana**.

„Propozicije“ srečanja so zahtevale, da sta bila v delegaciji po dva pionirja (deklica in deček) za tekmovalno v teku na 60 m in dva pionirja, katerih likovna dela „otroška plastika“ so bil del velike likovne razstave „Moje mesto“ v avli novogoriške občine. Slabo vreme jim je ponagajalo pri izvedbi celotnega programa, so pa izvedli tek na 60 m. V obeh kategorijah so bili najboljši domačini. Mentorji so sodelovali na „strokovnem posvetu o problemih vključevanja otrok in družin v novo družbeno okolje“.

V letu 1971 je zveza v sodelovanju z Zvezo pionirjev Slovenije gostila **V. zbor slovenskih pionirjev na Mali Lazi**. Po poročanju organizatorjev, se je tam zbralo okrog 10.000 šolarjev, pretežno iz Slovenije. Bile pa so prisotne skupine pionirjev iz vseh tedanjih republik in iz zamejstva.

V letu 1972 se v zvezi že pripravljajo na srečanje pionirjev zgodovinarjev leta 1973 v Tolminu, posvečeno 400. obletnici Kmečkih uporov.

V dopisu Pionirskim odborom je **predsednik Kerševan** otroke in njihove mentorje spodbudno povabil k *sodelovanju: z namenom, da bi pionirji razumeli nekoliko globlje življenje in položaj srednjeveškega kmeta, Slovenca – podložnika*.

Nadaljeval se je obsežen program letovanj za otroke in skrb, kako zagotoviti čim boljše bivalne pogoje otrokom v Počitniškem domu v Ankaranu. Številne so bile tudi mednarodne izmenjave otrok v času poletnih počitnic. Značilno za to obdobje je bilo letovanje naših otrok v Avstriji in italijanskih otrok pri nas.

Program novoletne jelke v Novi Gorici je vse bolj obsežen. Pravljična vas na koncu magistrale pa je bil med otroki najbolj pričakovan dogodek leta.

1973–1975

Zveza prijateljev mladine Nova Gorica, predsednik **Marjan Kavčič**

Člani organov zveze, izvoljeni na občnem zboru dne 23. maja 1973:

Podpredsednica **Albina Možina**

Odbor: **Modest Murovec, Darja Krigl, Nada Pisk, Zofija Stres, Tonica Pečanac, Mara Miklavič, Kodelja, Škrjanc, Aleksander Kerševan, Vladimir Krpan**

Komisija za pionirje: **Vladimir Krpan**, predsednik

Komisija za letovanje: **Vid Vuga**, predsednik

Nadzorni odbor: **Aleksander Kerševan**, predsednik

Tajnica: **Moderc Albina** (prostovoljno - honorarno vsa tri dni v tednu po 4 do 5 ur)

Na občnem zboru dne 23. 5. 1973, je bil za predsednika izvoljen **Marjan Kavčič**, vzgojitelj in predstojnik oddelka v Dijaškem domu Nova Gorica in dolgoletni prostovoljec in vzgojitelj na letovanjih otrok. Vsebina zbora je bila v pretežni meri posvečena letovanju otrok v Počitniškem domu v Ankaranu, ki je bil potreben obnove. Zadali so si tudi nalogo *stopiti v stik z urbanisti zaradi planiranja otroških igrišč pri novogradnjah*.

Začrtane vsebine dela so nadaljevali preko svojih zmožnosti in navkljub neadekvatni finančni podpori tedanje lokalne oblasti. Pobuda, da bi občina vsem mladoporočencem poklonila knjigo »Vajino skupno življenje« ni naletela na pozitiven odziv: *Glede na to, da so v hudi finančni stiski, dasiravno so prepričani, da je knjiga še tako*

Poročilo o zavrtniti pobude za „knjigo mladoporočencem“

potrebna, si tega izdatka za enkrat ne morejo privoščiti ... (op.p. – nekaj let kasneje je občina vendarle prevzela to nalogo pod svoje okrilje.)

V zvezi so velik poudarek dajali razvoju solidarnosti med pionirji. Podpirali so projekt „lutkovni oder“ in leta 1975 gostili Republiško srečanje pionirjev filmskih amaterjev. S pionirji hranilničarji so sodelovali na republiškem srečanju in soorganizirali regijsko srečanje pionirjev v streljanju.

V poročilu ob koncu mandata je predsednik samokritično a z jasno vizijo poudaril: *Prepričan sem, da so ZPM in društva nastali iz potrebe in želje, da bi otrokom ustvarjali v naši družbi primerne pogoje za srečnejše otroštvo, da bi se vsak otrok zavedal samega sebe, da bi se čutil koristnega člana naše družbe, da bi se v njej počutil varnega in da bi lahko do maksimuma razvil svoje fizične in psihične sposobnosti, ki naj bi se odražale tako v uspehu celotne družbe kot v uspehu posameznika. Toda če želimo doseči pozitivne rezultate na področju našega dela, so nujno potrebni do potankosti izdelani programi ...*

Ko je pohvalil neutrudne mentorje Pionirskih odredov je nadaljeval: *... sem pa prepričan, da bi bili rezultati še boljši, če bi naši mentorji po šolah prejeli z naše strani več podpore, več sugestij ... Toda za enkrat nam kadrovska zasedba na občinski ravni ni dala te možnosti.*

Otroci v PD Ankanar

Marjan Kavčič ob 60. letnici

Spoštovani nekdanji sodelavci pri občinski ZPM Nova Gorica kakor tudi sedanje vodstvo.

*Kam mi seže spomin. Delovali smo v stavbi družbenopolitičnih organizacij (v Kremlju) na Kidričevi ulici v Novi Gorici. Imeli smo svojo pisarno, kjer je, po štiri ure dnevno, delala tov. **Srebrničeva**, kasneje tov. **Albinca**. Danes morda nerazumljiv a pomemben podatek je bil, da je tajnica svoj urnik prilagajala mojemu prostemu času, ker sem služboval (kot vodja Oddelka Dijaškega doma) v izmenah. Če oz. ko je bilo dela veliko, sem na zvezo prihajal vsak dan. Kot v službo ...*

Poleg tistih naših načrtovanih nalog, so naloge prihajale tudi iz Ljubljane. Toda, z zelo pridno tajnico in z zavzetimi sodelavci po osnovnih šolah, smo naloge uspešno reševali. Takrat so bili tako lepi časi, da večini od nas ni bilo težko žrtvovati svojega prostega časa za dobrobit naše mlade generacije. Delali smo z veseljem, v prepričanju, da je nekje nekdo, ki rabi pomoč širše družbe in mi smo bili tu.

Mladi se vedno radi družijo. Zato je naša organizacija poskrbela za različna občinska in republiška srečanja, različna medšolska in republiška tekmovanja, organizacijo otroških kolonij. Vse te aktivnosti so zahtevale tudi kopico denarja. Od občine smo ga dobili le eno šestino, vse

drugo pa je bilo iztisniti iz različnih političnih in drugih organizacij. Spomnim se, kako sem pisaril prošnje na Socialistično Zvezo, pa na Zvezo Komunistov, na Sindikat, vse dokler nisem nabral dovolj denarja za realizacijo načrtnega programa.

Polovico svojih letnih in zimskih počitnic sem prebil v otroških kolonijah. V zimskem času sem učil otroke smučanja, v poletnih kolonijah sem bil preko dvajset let upravnik. Z vzgojiteljicami in z vzgojitelji, s kuharicami in s snažilkami, smo družno skrbeli za dobro in varno počutje otrok. Ob koncu posamezne sezone smo bili izredno srečni in zadovoljni, da nismo imeli nobene nesreče.

*Naj napišem tudi to, da so bili z mojim delom na republiški ZPM zelo zadovoljni, ker so me na koncu mandata nagradili s plaketo in z zlato značko. **A za nas je bilo najlepše plačilo in priznanje videti nasmejane otroške obraze ob različnih srečanjih, tekmovanjih, letovanjih.** Za vse te otroške radosti gre zahvala tedanji sistemski ureditvi, ki je otrokom iz manj premožnih družin, omogočila regresirano ceno letovanja.*

Ob koncu naj zaželim vsem, ki se kakorkoli ukvarjajo z našimi otroki veliko uspeha in osebnega zadovoljstva. Ne eno in ne drugo ne bo izostalo, če k delu pristopimo strokovno in z ljubeznijo.

1975–1978

Zveza prijateljev mladine Nova Gorica, predsednik **Vid Vuga**

Člani predsedstva: **Lidija Tavčar, Vera Žižmond, Modest Murovec, Mara Miklavič, Nada Pisk, Tonica Pečanac, Adela Šemru, in Branka Hvala**

Komisija za JPI: **Modest Murovec, Adela Šemru in Branka Hvala**

Komisija za letovanje: **Silva Tišma, Milena Srnovršnik, Vlado Krpan**

Nadzorni odbor: **Aleksander Kerševan**, predsednik, **Darja Krigl** in **Zofka Stres**, članici

Tajnik: **Lidija Tavčar** – redno zaposlena

Člani DPM Nova Gorica leta 1977: **Genovefa Kuštrin, Tatjana Blažej, Danilo Abram, Avgust Gravnar, Boža Hvala, Lučana Kocjančič, Vida Ukmar, Olga Šušmelj, Dragica Mozetič, Mirjam Gorjan Slamič, Ivanka Pihler, Marija Ivančič in Olga Vidic**

11. junija 1975 je bil na rednem Občnem zboru Zveze izvoljen za predsednika **Vid Vuga**, direktor Centra za socialno delo in dolgoletni, aktivni član v organih zveze. Ta zbor je bil za nadaljnji razvoj organizacije prelomnega pomena v kadrovskem in vsebinskem smislu.

Po samokritičnem in izčrpnem poročilu bivšega predsednika **Marjana Kavčiča**, ki je zaključil, da v nobenem oziru ni bil odnos do ZPM pozitiven, tudi družbenopolitične organizacije se za njeno delo niso zavzele, je bila razprava odprta, kritična in konstruktivna.

ZPM je bila v tem obdobju nosilec in organizator pionirskih iger na občinski do republiške ravni na številnih področjih: strelstvo, šah, taborniki, rokomet, ..., ob tem je bil **Vladimir Krpan**, predsednik komisije za JPI, mnenja: *ZPM naj bo soorganizator raznih dejavnosti, ne pa glavni organizator in s tem tudi edini financer, ker na ta račun drugi spijo....*«. Predsednik Nadzornega odbora, **Aleksander Kerševan** je v svojem poročilu poudaril: *Upravni odbor in še posebej predsednik, so bili zelo aktivni. S pionirji je bilo na šolah opravljeno veliko dela preko mentorjev in ravnateljev, zato naši pionirji dosegajo vidne uspehe tudi v republiškem merilu.*

Vidno povečan obseg in potrebe po koordinaciji dela je zahteval zaposlitev strokovnega sodelavca – tajnika zveze. **Mentorica** Pionirskega odbora iz **OŠ Solkan** je podprla predlog z besedami: *v programu pionirskih iger je veliko nalog, vendar se vse nakopičijo na koncu šolskega leta. Če bi bil pri ZPM profesionallec, bi bilo več posvetov in sodelovanja ter na koncu tudi boljše delo. OŠ Šempeter: družba bi nas morala pri tem tudi finančno podpreti. Občinska ZPM bi morala imeti enega stalnega delavca. Stojan Vodopivec iz OK ZKS je dodal: Občina Nova Gorica je zelo razvita, nima pa pravega posluha do takih dejavnosti. S tako prakso bi morali prekiniti. ...*

Na zboru je bil prisoten tudi sekretar republiškega odbora ZPM Slovenije, tov. Štemberger, ki je poudaril, **da je ZPM od leta 1952** (to je eden od podatkov, da je bila ZPM v Novi Gorici morda res ustanovljena že leta 1952), **ko je bila ustanovljena, opravičila svoj obstoj**. Glavna težava pri vseh DPM pa je kadrovski problem.

In slabo leto zatem, 1. avgusta 1976, je ZPM Nova Gorica redno zaposlila strokovno sodelavko **Lidijo Tavčar** na delovnem mestu tajnika.

Tako j zatem so že bili podpisani prvi Samoupravni sporazumi z delovnimi organizacijami in drugimi delovnimi skupnostmi za financiranje obdarovanj in novoletnih praznovanj z dedkom Mrazom, ki jih v celoti prevzela Zveza.

V Tednu otroka so skupaj z vrtci postavili odmevno razstavo s pomenljivim naslovom. *Vsa-kemu otroku osnovne možnosti za rast in razvoj – igračo izbirajmo primerno otrokom razvojni stopnji – starši prebirajte vzgojno literaturo – v šole kvalitetno knjigo.* Razstavo je v štirih dneh obiskalo 1770 obiskovalcev. Odziv in njihovi zapisi v knjigi vtisov so potrdili pravilno izbiro vsebine:

Lepo, vendar mladi starši še vse premalo premišljeno kupujejo otrokom igrače, pa tudi ponudba v trgovinah mnogokrat ne ustreza pomenu.

Razstave bi mogle biti bolj pogosto, kajti s tem bi se otrokova ustvarjalnost zvečala oziroma veselje do ustvarjanja nekaj lastnega.

Lidija Tavčar, takratna strokovna sodelavka na zvezi se teh časov spominja: *Morda sem v okviru akcije Kurirčkova pošta obiskala vse »postojanke« v krajih, pomembnih po dogodkih iz narodnoosvobodilnega boja v občini, in preverjala, če v domačijah ali kje drugje hranijo žige, ki so jih pred tem menda priskrbeli občinski odbori Zveze združenj borcev. Glavni cilj te dejavnosti je bilo ohranjanje spomina na partizansko osvobodilno borbo, in pionirji naj bi ob tem spoznali vrednote, kot so tovarštvo, požrtvovalnost, solidarnost. Pionirke in pionirji so se podali na pohode do teh pomnikov, obeležij, in v izkaznice odtisnili žige. V spomin se mi je vtisnila partizanska tiskarna Ančka na Vogrskem, ki je delovala v hiši mojega pradedca. Tu je mlade pohodnike čakal žig, in z odtisom v izkaznico so dokazali, da so opravili eno izmed zastavljenih nalog.*

Vem, da sem še z nekaterimi spremljala učence in učence na zaključno prireditev v Kočevje, bržkone v okviru Jugoslovanskih pionirskih iger.

Poleg rednih vsebin JPI so v letu 1978 pripravili razstavo ob 15. letnici Kurirčkove pošte. V Tednu solidarnosti z otroki Južne Afrike in Palestine, so zbrali denar za nakup 210 šolskih torbic.

1978–1980

Zveza prijateljev mladine Nova Gorica, predsednik **Vid Vuga**

Člani organov Zveze izvoljeni na občnem zboru zveze, dne 15. februarja 1978:

Predsedstvo: **Marina Bremec, Cvetka Mušič, Stanko Lisjak, Vid Vuga, Milka Rosič, Nadja Čebohin, Nada Debenjak, Makarovič Katja, Tone Pfajfar**

Nadzorni odbor: **Vera Žižmond, Boža Hvala, Vera Figelj**

Tajnik: **Lidija Tavčar, Anamarija Remiaš** - redno zaposleni (istočasno le ena)

Na predlog zbora je dosednji predsednik **Vuga Vid** privolil v nadaljevanje predsedovanja, vendar je iz zdravstvenih razlogov prosil za čimprejšnje volitve novega predsednika.

15. marca 1978 je datirano pismo Aktiva mentorjev Pionirskih odredov na osnovnih šolah v občini, ki so ga naslovili na OK SZDL Nova Gorica z namenom, da bi skupaj poiskali predsednika zveze. Med drugim so v pismu zapisali: *Predvsem se želimo zavzeti za enakopraven položaj na lestvici DPO v naši občini in to na vsebinskem in finančnem področju delovanja zveze, kajti zavedati se moramo vsi, da ni dobrega mladince, če ni dobrega pionirja in prav tako ni dobrega mladega komunista, če ni dobrega mladince. Vzgoja je pač kompleksen sistem, povezan verižno in če se pretrga en sam obroč te verige, je porušen celoten sistem vzgoje. Takšno je stališče nas mentorjev, ki smo obenem tudi učitelji, in upamo, da se ne razhaja z vašim, ki ste družbenopolitični delavci.*

Ampak poročilo o uspešno opravljenem delu je zasenčila negativna finančna situacija. V razpravi so mnogi poudarili nujnost priboriti si politično in moralno podporo. **Poskrbeti moramo za večjo povezanost s samoupravnimi interesnimi skupnostmi.** Predstavnik Otroškega varstva je predlagal, da se ZPM izreče za sporazum, po katerem naj bi posamezne Samoupravne interesne skupnosti (SIS) zagotavljale sredstva za konkretne programe.

Novosti znotraj pionirskih odredov, kot so skrb za okolje skozi Zelene straže, pa Pionirske zadrage, sodelovanje na mednarodnih likovnih natečajih so za vse šolarje dobrodošle vsebine. S posebnim povabilom Indijske ambasade so goriški šolarji sodelovali tudi na Shankarjevem mednarodnem otroškem (likovnem) natečaju.

Povabilo indijske ambasade na likovni natečaj

Pionirski odred mestne šole je poročal o uspešnem začetku krožka italijanskega jezika v šolskem letu 1977/78, ki ga je obiskovalo 177 učencev od 2. do 7. razreda in so bili razdeljeni v štiri skupine. Uspešno so se nadaljevala letovanja, počitniške aktivnosti, programi v Tednu otroka, novoletna obdarovanja z dedkom Mrazom.

Vedno bolj so se utrjevale vezi z Zvezo prijateljev mladine Slovenije in ena od pobud iz Nove Gorice je bila tudi slednja: *ZPM v okviru republike potrebuje konkretno pomoč glede elementov sestave vsebinskih in finančnih programov, katere bo vsaka občinska ZPM prilagodila konkretnim pogojem v svoji občini.*

V letu 1979 je za negovanje tradicij NOB v Pionirski organizaciji, Zveza prejela prestižno Priznanje Zveze združenj borcev Jugoslavije.

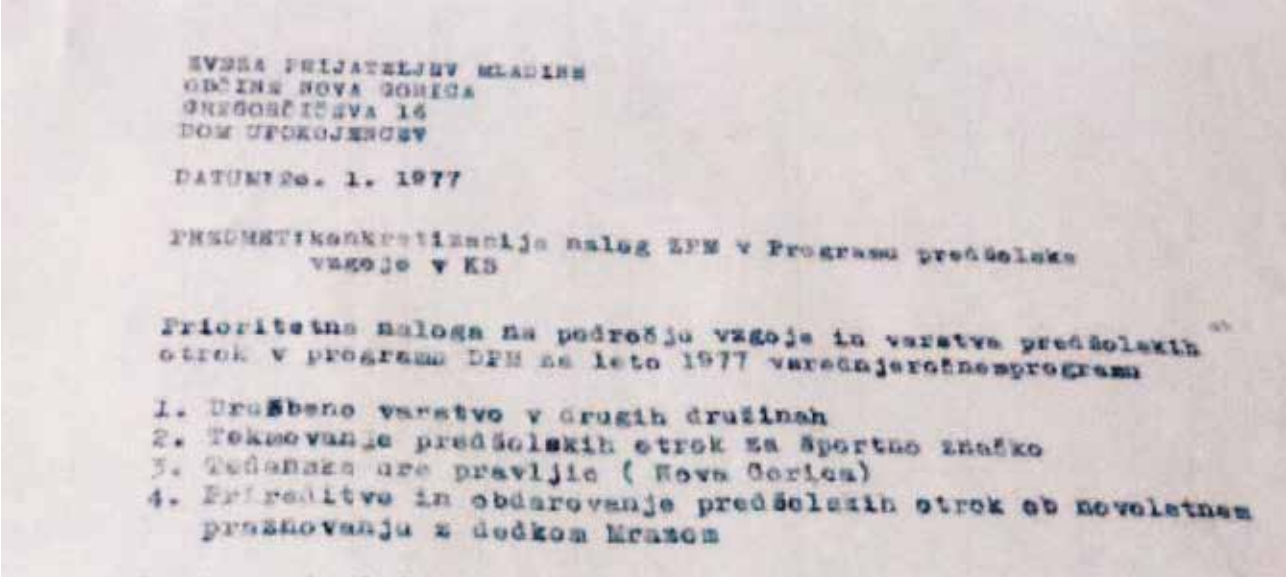

Leto 1979 je OZN proglasila za Mednarodno leto otrok. Zvezna organizacija za vzgojo in skrb o otrocih Jugoslavije je pozvala vse odgovorne dejavnike (ZPM Slovenije je bila članica te zvezne asociacije), da sodelujejo v realizaciji akcijskega programa družbene skrbi za otroke v krajevni skupnosti. Kot predpogoj za uresničevanje zapisanega smotra pa so podčrtali tri točke:

- *obstoj in odprtost vseh družbenih institucij in prostorov za otroke,*
- *programiranje vsebine vzgojnega dela z otroki, kadrov in financiranja,*
- *aktiven odnos vseh družbenih subjektov, družbenopolitičnih in družbenih organizacij in interesnih skupnosti.*

Na podlagi smernic je Zveza v naslednjem letu izvajala aktivnosti za zagotavljanje **„družbenega varstva otrok pri drugih družinah“**. Izvajali so tudi ure pravljic za otroke v popoldanskem času in skupaj z Občinsko Zvezo za telesno kulturo začeli z uvajanjem Športne značke v vrtcih.

V zapisniku Odbora za mednarodno leto otroka pri OK SZDL, z dne 29. 8. 1979, smo povzeli poudarke naših dveh članov: **Teodora Krpan** razloži možnosti letovanja goriških otrok v zadnjih letih (Ankaran, Krk, ČSSR) ter pove, da bomo letos pričeli z akcijo gradnje novega počitniškega centra z občino Maribor v bližini Poreča. **Tone Pfajfar** (mentor PO na OŠ Kanal) poudari, da so poleg letovanja problem tudi šole v nara-vi, taborjenje je povezano z velikimi stroški in predlaga, da bi skupno poiskali objekt oz. prostor za taborjenje, ki bi ga koristile vse šole.

Program predšolske vzgoje v KS

Na odboru je bil soglasno sprejet SKLEP:

Če v programu gradnje novega PD ne bo planirana tudi šola v naravi v času letnih počitnic, bo potrebno poskrbeti taborniški prostor. Pri Sob (Skupščina občine) naj bi se s problemom letovanja ukvarjala posebna enota.

Prizadevanja članov zveze za realizacijo tega projekta so bila velika, a podpore v okolju očitno ni bilo dovolj. Mariborčani so načrtovani počitniški dom zgradili sami, **iz ostanka samoprispevka!**, počitniški dom za novogoriške otroke, ki je prav tako bil v občinskem planu, pa je bil **iz samoprispevka** črtan.

Regijsko srečanje pionirjev v streljanju leta 1975 v Novi Gorici

Vuga Vid ob 60 - letnici

Hvala, ker ste mi dali prostor v zborniku, da se predstavim sedanjim prostovoljcem, ki nadaljujejo in nadgrajujejo delo v tej, mladim prijazni organizaciji.

*Bil sem več let ,‘zelo“ zraven, že, ko je vodila zvezo **Dora Krpan** s kolegicami. Dva ali tri mandate sem zvezi tudi predsedoval. A pravo, neposredno, ,‘ prijateljstvo mladine“ sem gojil, še preden sem sodeloval v ZPM, v tedaj eni redkih oblik aktivnega letovanja otrok, na taborjenjih. Rad se spominjam taborjenj v Kanalu ob Soči in ob Nadiži s prijateljskima **Igorjem Pignatarijem** in **Karlom Vončino** v organizaciji prof. **Antona Božiča**, ravnatelja kanalske šole. Nepozabna so tudi taborjenja na Pohorju in v Kostanjevici na Krki.*

*Kasneje sem v ZPM našel svoj strokovni in položajni interes kot vodja Centra za socialno delo. Aktivnosti ZPM so potekale predvsem v šolah in vrtcih, med otroki torej, v sodelovanju z vzgojitelji in učitelji. V času, ko sem vodil to organizacijo obsežnih programov zveze ne bi mogel izpeljati brez strokovnih sodelavk, najprej **Lidija Tavčar**, za njo **Irena Martinuč** in **Ksenija Blažič**, vmes pa krajši čas tudi **Ana Marija Remiaš**.*

V času mojega vodenja zveze smo ob podpori Skupnosti otroškega varstva z vsemi organizacijami združenega dela in delovnimi skupnostmi sklenili Samoupravni sporazum o praznovanju otrok z dedkom Mrzom.

V sporazumu smo se dogovorili, da se do tedanja novoletna praznovanja in obdaritve otrok po delovnih organizacijah tam zaposlenih

staršev spremeni v organizacijo praznovanja in obdaritev otrok po krajevnem principu, ki je zagotavljal udeležbo vseh otrok, njihovi starosti primerno. Vključeni so bili vsi otroci v tedanji Občini Nova Gorica od 3 – 15 leta starosti oz. do konca osnovnega šolanja. Ta obsežni projekt smo lahko speljali le s pomočjo učiteljev na šolah in vzgojiteljic v vrtcih in tudi s politično podporo. Nam pa je zmanjkalo nekaj moči in smo zanemarili postavitve pravilne vasi in sprevod dedka Mrza, ki pa sta kasneje ponovno zaživila.

Drugi naš zahtevni zalogaj je bilo letovanje otrok. Občina Nova Gorica je namreč takrat pridobila počitniško naselje v Ankaranu. Objekti so bili zanemarjeni in iztrošeni. Kljub vsem začetnim težavam smo uspeli že v prvem letu organizirati letovanje za predšolske otroke (s korajžnimi in požrtvovalnimi vzgojiteljicami) ter šolske otroke (s prostovoljci, učitelji in študenti pedagoških in zdravstvenih šol).

Izvajali smo tudi druge, mladim zanimive aktivnosti, tudi take, ki bi pri marsikom danes vzbujale pomisleke: (spomnim, da je to bilo vendarle pred pol stoletja in več), organiziranje sprejema otrok (cicibanov) v pionirsko organizacijo in prireditve, vezane na ,‘ kurirčkovo pošto“ ter obiske krajev in obeležij iz NOV.

Izvajali smo še več drugih aktivnosti v okviru Zveze Prijateljev Mladine Slovenije, ki so jih vodili in usmerjali eminentni strokovnjaki vzgojnih in svetovalnih institucij Slovenije.

Zelene straže ob Soči

Zveza prijateljev mladine Nova Gorica, predsednik **Jože Elersič**

Člani organov zveze, izvoljeni na občnem zboru dne 25. aprila 1980:

Predsedstvo: **Marina Bremec, Stanko Lisjak, Nada Debenjak, Marija Kovač, Justina Žvokelj, Boža Hvala, Franc Vodopivec, Ester Poropat, Inge Lozej, Marjan Kavčič, Slavko Velikonja, Stanka Mozetič, Vid Vuga, Anica Križnič**

Nadzorni odbor: **Vera Žižmond, Neva Lavrenčič, Vera Figelj**

Sekratar: **Anamarija Remiaš, Irena Martinuč, Iva Devetak** – redno zaposlene (istočasno le ena zaposlena)

Na občnem zboru je bil dne 25. aprila 1980 za predsednika izvoljen **Jože Elersič**, takratni izvršni sekretar na Občinskem sindikalnem svetu.

V prid organizaciji je znotraj družbenopolitičnih organizacij zastavil vse svoje znanje in ves svoj vpliv. Izboljšala se je tudi komunikacija z občinskimi službami.

Anamarija Remiaš, tajnik zveze v začetku mandata danes zapiše: ***Novi predsednik ZPM Nova Gorica, gospod Jože Elersič, je v organizacijo prinesel nove, sveže ideje, s katerimi so se vsebine programa bogato razširjale vse do današnjih dni.***

Sama sem ostala aktivno zvesta in predana ZPM NG ves čas do svoje upokojitve pred petimi leti. Kot članica Upravnega odbora, članica Sveta za pionirske dejavnosti ter članica Kluba

vzgojiteljev animatorjev, sem bila posebej povezana z učitelji, vzgojitelji, animatorji in mladimi v naši občini. Še sedaj zelo rada prisluhnem, kaj se dogaja v tej organizaciji in si želim, da bi cvetela še naprej, saj jo otroci in mladostniki vedno bolj potrebujejo.

ZPM je dobila nova krila (beri finance) za nadaljevanje svojega poslanstva. Poleg številnih prostovoljcev in mentorjev, so bile predsedniku pri uspešnem izvajanju zastavljenih nalog tesna opora zaposlene sodelavke, Anamarija Remiaš, Irena Martinuč in Ksenija Blažič in potem dolga leta Iva Devetak.

Sklenjeni so bili prvi Samoupravni sporazumi o svobodni menjavi dela med Zvezo in posameznimi Samoupravnimi interesnimi skupnostmi. Prvi sporazum je bil dne 10.12.1980 podpisan s SIS za izobraževanje, kasneje za otroško varstvo, za kulturo, za telesno kulturo, za zdravstvo in za socialno skrbstvo. Podpisani sporazumi so SIS zavezovali k financiranju nalog, ki jih je Zveza izvajala na področjih: družbena vzgoja in izobraževanje ter varstvo otrok, delo s predšolskimi otroci in izobraževanje staršev, delovanje pionirske organizacije, ohranjanje in razvijanje revolucionarnih tradicij NOB, letovanje in rekreacija otrok in mladine, novoletno praznovanje, kulturne in športne dejavnosti, usposabljanje mentorjev za delo z otroci, kadrovske in organizacijske krepitve občinske zveze in društev.

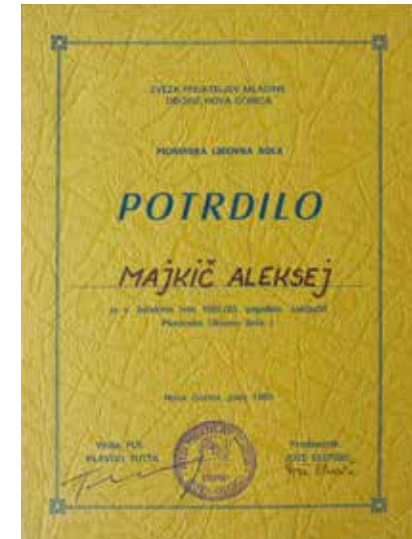
Zaradi v naprej zagotovljenega kritja materialnih stroškov, je Zveza lahko toliko bolj uspešno nadaljevala z osnovnimi vsebinami in koordinirala delo v Pionirskih odredih, Bralni znački, Kurirčkovi pošti. S pionirji so sodelovali v pionirski delovni brigadi »Simon Gregorčič«, aktivno so se vključevali v vseslovenske projekte. V

domačem okolju so s svojimi delegati v skupščinah SIS pomembno vplivali na razvoj vzgojnih in izobraževalnih institucij in društvenih organizacij, ki so delale z otroki in za otroke na lokalni ravni.

Irena Martinuč, ki je na delovnem mestu sekretarke uspešno opravljala svoje naloge od 9. maja 1978 do oktobra 1982, se časov izpred 30 let spominja, »s kančkom nostalgije«: *Vsakoletna sprejem prvošolčkov v Zvezo pionirjev Slovenije ob dnevu republike in Kurirčkova pošta v pomladnem času, sta bila pričakovana in zaželeni dogodki. Pripomogla naj bi k prevzemanju vrednot, kot so solidarnost, iznajdljivost, vztrajnost, iskrenost, pogum, poštenost ... Učenci so se z našo pomočjo udeleževali tudi različnih republiških srečanj in zborov (zgodovinarjev, likovnikov, pionirjev). Enkrat smo sodelovali tudi na poletnem taboru v Sutormu v Črni Gori. Za krovno ZPM Slovenije smo v prostorih hotela Argonavti (danes Perla) organizirali dvodnevno strokovno srečanje.*

Program smo lahko uresničevali le v sodelovanju s široko mrežo zunanjih sodelavcev, predvsem iz vrtcev in šol (ravnatelj, učitelj, mentorji, svetovalni delavci) ter dijakov in študentov. Z vsemi smo imeli številna delovna srečanja. Programe in potek dela na ZPM Nova Gorica je spremljal in sooblikoval upravni odbor, sestavljen iz predstavnikov pedagoških delavcev in družbeno-političnih organizacij. Izmed društev prijateljev mladine, ustanovljenih na lokalnem nivoju, sta bili v obdobju mojega tajništva najbolj dejavni društvi v Desklah in v Novi Gorici.

V letu 1982 je bil nadvse zanimiv naslov Pionirske problemske konference. »Pionir varčuje in prispeva k stabilizaciji gospodarstva«. Danes bi

Potrnilo o udeležni na Pionirski likovni šoli

rekli, vsiljeno. Pa ni bilo. Pionirji (tako v poročilih PO) so se v pripravah na konferenco seznanjali z različnimi oblikami varčevanja, na seji pa so se pogovarjali o prednostih po denarnem varčevanju v hranilnicah, kako in zakaj je pomembno zbirati papir, kako lahko prodajo izdelke iz Pionirskih zadrug, ki so jih sami naredili ...

V letu 1982 je bil sklenjen tudi pisni Dogovor med ravnateljmi osnovnih šol, med občinskim Komitejem za družbene dejavnosti in med zvezo, ki je z dogovorom sprejela nalogo za vodenje počitniških aktivnosti s poudarkom na počitniško varstvo tudi v času zimskih počitnic

V letu 1983 smo začeli tudi s prvo Pionirsko likovno šolo na Goriškem. Izredno smo bili ponosni, ko se je takrat mlad, a že uveljavljen slikar **Klavdij Tutta** ponudil s programom in prevzel prostovoljno vodenje šole s dvema oddelkoma. I. in II. stopnjo. Po slikarjevem odhodu iz Nove Gorice z likovno šolo nismo nadaljevali, imeli smo pa vrsto likovnih ustvarjalcev, ki so vodili tematske delavnice. Med njimi: **Ivan Rob, Pavel Medvešček, Milovan Valič, Amadeja Fioreli, Barbara Hvala, Maja Toroš** in **Kristina Vencelj**.

Otroci brez meja na goriškem Travniku

V letu 1983 smo ponovno obudili javne prireditve z dedkom Mrazom. **Prihod dedka Mraza in koncert Andreja Šifrerja** je na **Bevkovem trgu** v Novi Gorici spremljalo (po ocenah takratne milice) od 5.000 do 6.000 ljudi. Mladi so se povzpeli na strehe vseh okoliških zgradb. Prvo tovrstno javno dogajanje na Bevkovem trgu je botrovalo, da so bile naše ambicije v pripravih na praznovanje v letu 1984 še višje. Odbor je vodila neutrudna Teodora Krpan in okrog sebe zbrala preko 20 vplivnih posameznikov, ki so pokrivali specifična področja. Prvič smo okrasili in razsvetlili Bevkov trg, imeli desetdnevni kulturno zabavni program za otroke in odrasle z najbolj obiskanim zaključnim dogodkom, ki smo mu rekli 'Pozdrav dedku Mrazu'.

V letih kasneje, je odgovorne na Krajevni skupnosti Nova Gorica vsebina pričala in so začeli z Zvezo tesneje sodelovati ter sredi devetdesetih let prevzeli organizacijo sejma in spremljevalne prireditve za odrasle.

V Tednu otroka leta 1985 je bil imenovan poseben odbor za izvedbo mednarodne otroške manifestacije za mir. Jugoslovanski in Italijanski UNICEF sta Zvezi zaupala organizacijo prireditve **'Otroci brez meja'**, ki je v tistih časih štela za izjemen podvig prireditve z odprto slovensko italijansko mejo med mestoma Nova Gorica in Gorica.

Otroci brez meja na mejnem prehodu

1986–1998

Zveza prijateljev mladine Nova Gorica,
predsednik **Jože Elersič**

Predsedstvo: **Boža Hvala, Silva Skubin, Ana-marija Remiaš, Branka, Inge Lozej, Zdenka Znidaršič, Franc Doma, Anica Križnič, Darko Zavrtanik**

Sekretar: **Iva Devetak**

Nadaljevali smo z že utečenim sodelovanjem z Društvom prijateljev mladine Deskle-Anhovo. **Delo DPM Nova Gorica, ki nosi največje zasluge za program 'Novoletne jelke'** od njegovih začetkov do sredine osemdesetih let, se je počasi prelilo z delom Zveze. Razširjali smo ponudbe prostočasnih aktivnosti in počitniškega varstva, ki se je izmenoma izvajalo na Osnovni šoli 9. korpusa NOVJ ali na Osnovni šoli Kozara. Aktualni so bili tečaji računalništva v učilnicah Tehniškega šolskega centra in tečaji tujih jezikov. Še posebej dobro so bili obiskani tečaji italijanskega jezika, ki jih je za najmlajše vodila učiteljica **Mariničeva**. Komisija za Bralno značko pod vodstvom profesorice slovenskega jezika, **Slavke Modic** je uspešno nadaljevala sodelovanje s slovenskimi šolami v zamejstvu, z izobraževanjem mentorjev BZ. Vse več je bilo osmošolcev, zlatih značkarjev, ki smo jim namenili v prvih letih (1983 in dalje) le posebno proslavo z obiskom literarnih ustvarjalcev, kasneje pa kar celodnevni izlet. Ta oblika motivacije se je ohranila do danes. V letu 1983 je bilo podeljenih 131 priznanj za zlate bralce, od tedaj dalje le več. In nobeno leto manj kot 182.

V letu 1989 je Izobraževalna skupnost občine Nova Gorica seznanila Zvezo s sklepom: *organizacija skupnega letovanja za otroke iz občine San Vendemiano* (pobratena občina iz Ita) in

občine Nova Gorica in sredstva za te namene se v letu 1982 in naslednjih letih prenese na Zvezo prijateljev mladine Nova Gorica. To je bila naslednja potrditev, da je Zveza z vsem svojim prostovoljnim, a visoko strokovnim potencialom, vlivala vedno večje zaupanje tudi v krogih lokalne oblasti.

Dokončno pa se je Zveza v tem obdobju poslovala od svoje počitniške baze v Ankaranu, ki je bila tudi sicer za otroke zaprta že od leta 1978 dalje. V obrazložitvi zainteresirani javnosti dne 27. 9. 1988 je predsednik **Jože Elersič** med drugim zapisal: *denarnih sredstev za nujno sanacijo doma v letih 1979-1982 v novogoriški občini nismo mogli zagotoviti, ker je adaptacija doma, po krčenju programa, izpadla iz občinskega samoprispevka.*

Drugi in prevladujoči argument, da se je vodstvo zveze začelo ozirati po vlaganjih na drugih mestih, je bilo širjenje Luke Koper in leta 1982 je bila 'prej uporabljena plaža' že popolnoma neprimerna za kopanje. Otroke bi praviloma morali voziti do precej oddaljenih plaž v Ankaranu.

Predsedstvo ZPM je imenovalo Licitacijski odbor za prodajo doma, ki ga je vodil **Bogdan Krivec**, tedanji sekretar Komiteja za družbene dejavnosti pri Sob Nova Gorica in Gradbeni odbor za investicijsko sovlaganje pri izgradnji kapacitet za letovanje otrok ob morju, ki ga je vodil **Franc Vodopivec**, tedanji ravnatelj Osnovne šole Kozara. Na pobudo Zveze in vseh Pionirskih odredov na Goriškem, v Tednu otroka leta 1988, sta se tedanji Izvršni svet in Komite za družbene dejavnosti **s sklepom zavezala**, da bodo goriški otroci dobili nov počitniški dom ob morju. Gradbeni odbor je storil ogromno korakov, da bi udejanili skupno zastavljen cilj.

Dom v Ankaranu je bil prodan podjetju Tomos. Celotna kupnina je bila vezana pri Interni banki Vipra, namensko za gradnjo novega počitniškega doma.

Franc Vodopivec, predsednik gradbenega odbora, ob veliki podpori še dveh ravnateljev **Aleksandra Kerševana** in **Mirka Brulca**, je bil izjemno aktiven v iskanju možnosti za novogradnjo. Aktivno smo bili vključeni v projekt gradnje novega počitniškega centra v Pacugu, kjer pa so vsi napori padli v vodo zaradi več vidikov (denacionalizacija, kmetijsko zemljišče, ...). Za gradnjo samostojnega objekta v sklopu Počitniškega centra ZPM Maribor v Poreču so bili prvi izračuni previsoki ... , ZPM Ljubljana – Vič je nujno potrebovala denar za sanacijo kuhinje v že obstoječem domu v Pacugu in **naš izvršni svet je dal zeleno luč za sklenitev pogodbe o sovlaganju**. Potem pa so se **v izvršnem svetu občine Ljubljana-Vič premislili** in sami zagotovili sredstva za obnovo kuhinje...

Gradbeni odbor se je sestel tudi z vodstvom Rdečega križa Slovenije z namenom obnove enega od objektov 'mladinski domovi' na Debelem rtiču.

Po pregledu obsežne dokumentacije lahko zaključimo, da smo možnosti imeli, da so člani gradbenega odbora storili še korak dlje od njihovih zadolžitvev. Pravega razumevanja ali dojetja, da je Nova Gorica (tu mislim območje ožje Goriške) eno redkih območij v Sloveniji brez počitniških kapacitet za otroke, pač ni bilo. Ne v času samoprispevka, pa tudi kasneje ne.

A letovanja so ostala. Za 450 do 500 otrok smo letno našli prostor pod soncem na štirih do petih različnih destinacijah: Puntizela, Poreč,

Pacug, Umag, Savudrija, Kranjska gora, Dolenska Toplice, Savudrija, Mali Lošinj. Bili smo uspešni.

Konec osemdesetih let so bile uspešne tudi 'pionirske problemske konference', ki so jih že vodili pionirji sami! Bile so prava predhodnica oblike otroške participacije: Otroškemu parlamentu, ki je že na svojem začetku, leta 1990, prejemal odobranja vseh takratnih 'novih političnih subjektov' v državi.

Z sprejemom Konvencije o otrokovih pravicah (OZN 1989) in z njeno ratifikacijo v Sloveniji, se je v povezavi med strokovnimi svetovalnimi delavci in starši prebudila potreba po t.i. zagovorništvu otrok ali njihovih pravic. Psihologinja **Marja Strojin** je v Sloveniji na tem področju orala ledino in ponudila vso strokovno pomoč staršem in strokovnim sodelavkam, ki so se v **Klubu staršev** pomladila leta 1990 prvič zbrali 'pod okriljem' ZPM tudi v Novi Gorici.

V letu do začetka vojne smo se trudili razrešiti vsem znan konflikt na eni od goriških srednjih šol. Pričevanja zagotavljajo, da smo bili tudi dokaj uspešni, čeprav je bila, z današnjega zornega kota, morda preostra zahteva po odložitvi imenovanja ravnatelja. Pri iskanju poti za rešitev čisto konkretnih zapletov in ob poglobljanju v tedanjo zakonodajo, ki je mnogokaj preprečevala, smo 16. maja 1990, Republiškem komiteju za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo, poslali 11. konkretnih pobud za spremembo veljavne nomenklature. Navajam dva predloga: 4. točka - *kjer neuspeh v nekem predmetu odstopa od povprečja, zagotoviti na popravni izpiti nevtralen nadzor s strani nevtralnega izvedenca za isti predmet! Če se izpit opravlja drugič ali tretjič obvezno zagotoviti (ne da bi dijaki za to posebej*

prosili) prisotnost nevtralnega izpraševalca s strani regionalnega zavoda za šolstvo., 11. točka - *odločno zahtevamo, da se ravnateljem šol vrne vlogo pedagoških vodij, ki naj ne bodo državni uslužbenci, niti sužnji svojih kolektivov zaradi soglasij pri reelekcijah. Morajo biti resnični ETOS šole in ne da zasedajo mesta zaradi (na račun) nekkih 'moralno političnih zaslug'!*.

Konvencijo o otrokovih pravicah smo obeležili tudi humanitarno. Z dobrotelnim koncertom v Kulturnem domu v Novi Gorici, katerega izkupiček smo namenili za nakup **'aparata za merjenje bilirubina'** za pediatrični oddelek šempetrske bolnišnice in za veliko leseno igralo - plezalo, v obliki tedaj modnega avtomobila, ki so mu mladi rekli 'spaček'. Igralo smo postavili na zelenico na Bevkovem trgu, kjer je bilo v veselje otrokom in staršem še dolgo, dolgo let.

V času desetdnevne vojne, smo dne 2.7.1991 obvestili predsednika Izvršnega sveta, gospoda Črtomirja Špacapana o letovanjih, ki smo jih odpovedali in o aktivnostih, ki potekajo. Počitniško varstvo smo imeli v enoti vrtca Kekec (zagotovljeno je bilo po potrebi tudi nočno varstvo), tečajji tenisa in računalništva so normalno potekali. Zapisali smo tudi: ***Obenem vas želimo seznaniti z veliko pripravljenostjo stalnega aktiva vzgojiteljev pri ZPM za delo z otroki tudi v sedanjih razmerah, kar pomeni, da se v primeru potreb, lahko obrnete na nas.*** Velja dodati, da smo člani zveze zelo aktivno sodelovali pri delu občinskega Odbora, ustanovljenega za pomoč in vzpostavljanje kontaktov za vračanja naših vojakov, ki so še služili v JLA in bili nagrajeni s posebnim priznanjem občine.

Za to obdobje je pomembno dejstvo, da so nam starši zaupali otroke, ki smo jih že 10. julija

Nalepka v akciji zbiranja šolskih potrebščin za pomoč otrokom na Balkanu

1991 peljali na letovanje na Debeli rtič in to preko italijanskega ozemlja. Z obmejnimi organi smo se dogovorili, da otroci lahko potujejo čez mejo le z našim potrjenim seznamom in dogovorom, da če bo potrebno, nas italijanski prevoznik **pripelje nazaj v Slovenijo**. Ni bilo potrebno. Tisto poletje, je **173 otrok** v štirih izmenah, brezskrbno preživljalo svoje počitnice na Debelem rtiču.

V času vojne na Balkanu smo v dveh humanitarnih akcijah za pomoč otrokom v vojni v Bosni in Hercegovini zbrali ogromno pomoči obliki v šolskih potrebščin, oblek in obutve ter prehrambenih izdelkov. Iz Nove Gorice smo v Tuzlo (občani Tuzle so pomagali graditi šolo za otroke s posebnimi potrebami) zbrano pomoč odpeljali z dvema velikima kamionoma.

V naši novi in samostojni državi Sloveniji se naše poslanstvo ni spreminjalo. V pričakovanju demokratizacije odnosov, smo pričakovali večjo podporo lokalnih oblasti in političnih strank pri sofinanciranju programov zveze. Čisto na začetku smo doživeli hladen tuš. V letu 1992 so posamezni svetniki LDSa na seji občinske skupščine javno predlagali ukinitve Zveze prijateljev mladine. Niso dobili podpore večine svetnikov.

Priznanje Skupščine občine Nova Gorica

Ob 40. letnici našega delovanja, leta 1993 je Zveza prijateljev mladine Nova Gorica prejela najvišje **Priznanje Skupščine občine Nova Gorica**. Moralna podpora predsednika skupščine, gospoda **Tomaža Marušiča** in predsednika Izvršnega sveta, gospoda **Črtomirja Špacapana** je vplivala tudi na finančno podporo. Posledično so naše vsebine dobivale nov zagon in novo kvaliteto.

Zveza pionirjev oz. pionirske problemske konference so že pred tem prerasle v Otroški parlament, Kurirčkova pošta je poniknila vzporedno s Titovo štafeto. Ostala so letovanja, nadaljevali smo že utečena sodelovanja s slovenskimi šolami in Dijaškim domom v Italiji, razširjali ponudbe v času šolskih počitnic, nadaljevali z Bralno značko in Tednom otroka, bili aktivni in uspešni v projektu Mladi zgodovinarji.

Samoupravni sporazumi o zagotavljanju sredstev za dedka Mrza seveda niso bili več veljavni. Novih dogovorov niti usmeritev ni bilo. Ob prijaznem razumevanju tedanjega vodstva v podjetju HIT smo uspeli nadaljevati s celotnim programom dedka Mrza. Z besednim popravkom v naslovu, ki je nadalje nosil ime 'Božično novoletno praznovanje z dedkom Mrzom', smo ponovno pridobili tudi javna sredstva.

Dneva mladosti nismo več praznovali, smo pa 21. maja 1992 imeli v Novi Gorici CICIDAN, katerega avtor je bil, žal pokojni literat in otroški ustvarjalec **Božo Kos**. Na Bevkovem trgu, na odru v obliki Noetove barke se je odvijal zabavni program za otroke. Ustvarjalne delavnice, poimenovane ciciaktivnosti so potekale ves dan. Ves dan je biologinja iz živalskega vrta otrokom predstavljala živali (žive, v kletkah): kamela, dihur, tukan, opica in jež), v cicilaboratoriju so se dogajali kemijski poskusi, v cicilepotilnici so se ličila dekleta. Zobozdravnica je učila otroke pravilnega umivanja zob in policist je razlagal prometne znake in še in še

V letu 1993 so potekale razprave o potrebi po t.im. Centru za prosti čas mladih v Novi Gorici. Ob podpori 'mladinskih delavnic', ki so delovale v okviru Centra za socialno delo in v sodelovanju z Oddelkom za družbene dejavnosti, še posebej s svetovalko **Silvo Tišma**, smo v letu 1992 pripravili okvir vsebin s cilji in namenom delovanja Mladinskega centra in predlogom za njegovo pravno ureditev. Bili smo nosilci vsebinskih zasnov. Posredno tudi prostorskih. Na predlog takratnega predsednika Izvršnega sveta, gospoda Črtomirja Špacapana, se je vodstvo Zveze odločilo vložiti kupnino (okleščeno z inflacijo) ankaranskega doma v nakup prostorov za Mladinski center.

Pismo o nameri, ki so ga podpisali predsednik Skupščine občine Nova Gorica, **Tomaž Marušič**, direktor Urada RS za mladino, **Stanko Šalamun** in predsednik ZPM **Jože Elersič**, je postavilo temelje za Mladinski center v Novi Gorici, ki je bil odprt leta 1997.

Teden otroka v letu 1996 je nosil naslov '**Otrokom najboljša igrišča in igrala**'. V sodelovanju s strokovnimi sodelavci v vrtcih in v šolah smo izdelali obsežno Analizo stanja otroških in šolskih igrišč na območju Mestne občine Nova Gorica in v ostalih novonastalih občinah.

Skupina, ki jo je vodila mag. Joža Ferjančič, je potrdila tudi prioriteto listu igrišč, ki bi morala biti najprej sanirana ali na novo zgrajena. Prioritetno listu, opremljeno s fotografijami in strokovnim opisom smo naslovili na mestni oz. občinske svete in obenem predlagali, da za gradnjo, urejanje in vzdrževanje igrišč, športnih in otroških, namenijo posebno postavko v svojih proračunih, ki naj postane stalnica. Naj se s tega mesta danes zahvalimo vsem tedanjim subjektom za realizacijo naših pobud, ki so jim lokalne oblasti zavezane še danes.

Ponedeljčice, so v letu 1997 dobile naslov ustvarjalnice za otroke in družinske delavnice, ki smo jih pričeli v na novo pridobljenih in primernih prostorih znotraj Mladinskega centra v Novi Gorici. Vsebinsko smo izvajali tudi v vrtcih, v šolah in v manjših krajih ožjega goriškega območja.

Ponedeljčice

Zveza prijateljev mladine Nova Gorica,
predsednik **Janko Rednak**

Upravni odbor: **Umbert Bizjak, Matjaž Brus, Vesna Filej, Tina Frlič, Jana Humar Bonutti, Boža Hvala, Tjaša Klemenčič, Anamarija Remiaš, Majda Škarabot, Alenka Velušček, Valter Vodopivec**

Nadzorni odbor: **Teodora Krpan, Lilijana Kavčič,**

Sekretarka: **Iva Devetak**

V šolskem letu 1999/2000 smo se vključili v mednarodni natečaj za osnovnošolce in srednješolce **Evropa v šoli**, ki pod pokroviteljstvom Sveta Evrope poteka že od leta 1953. Vsebine natečaja spodbujajo mlade k njihovem izražanju o aktualnih dogodkih v obliki esejev, pesmi, likovnih, fotografskih del, video produktov in skupinskih raziskovalnih nalog. Na regijski prireditvi je bil naš častni gost, takratni veleposlanik Evropske komisije v Sloveniji, gospod Foare. Ker je kot osnovnošolec na Irskem tudi sam sodeloval v projektu Evropa v šoli, je z velikim veseljem udeležencem spregovoril in jim podelil priznanja.

Pod geslom »Ob tednu otroka za naše otroke« smo zbirali denar za obdaritev predšolskih otrok in učencev prve triade v osnovnih šolah ter invalidne mladine in za nakup opreme za bolnišnico za invalidno mladino v Stari gori. Z zbranim denarjem smo v celoti krili stroške novoletnega programa in nekaj več kot 900.000,- tolarjev porabili za nakup opreme za omenjeno bolnišnico.

Na pobudo ZPM v Tednu otroka leta 2000 so vsi župani goriških občin podpisali pismo o nameri za umestitev postavke »novoletna obdaritev otrok« v občinske proračune, ki še vedno drži.

Veleposlanjik Evropske komisije podeljuje priznanje

V letu 2000, ob promociji UNICEFovega projekta »Otrokom prijazno UNICEFovo mesto« in ob napovedanem obisku ambasadorja UNICEFa, **Rogerja Moora** v Sloveniji, smo z dobro utemeljitvijo dosegli, da je ta naslov iz rok UNICEFovega ambasadorja prejelo tudi mesto Nova Gorica. Visokega gosta smo sprejeli tudi v prostorih Zveze, kjer sta si s soprogo ogledala razstavo likovnih del iz projekta Evropa v šoli in razstavo lutkovnega krožka. Z veseljem sta v dar sprejela ročno izdelano otroško lutko, ki jima jo je podarila dramska igralka in vodja lutkovnega krožka, **Nevenka Vrančič**.

Lutkovni krožek, ki sta ga uspešno izmenično vodili **Samantha Kobal** in igralka **Nevenka Vrančič**, je bil spoštljivo nadaljevanje vsebine, ki ga je v šestdesetih letih začela naša prva predsednica, profesorica **Marija Vedernjak**.

Roger Moore s soprogo in igralko Nevenko Vrančič v prostorih Društva

Samantha Kobal z lutkarji

Medobčinsko društvo prijateljev mladine za Goriško, predsednik **Janko Rednak**

Člani organov društva, izvoljeni na seji skupščine, dne 7. decembra 2001:

Podpredsednica **Vlasta Purkart**

Upravni odbor: **Umbert Bizjak, Matjaž Brus, Vesna Filej, Tina Frlič, Jana Humar Bonutti, Boža Hvala, Tjaša Klemenčič, Anamarija Remiaš, Majda Škarabot, Alenka Velušček, Valter Vodopivec**

Nadzorni odbor: **Teodora Krpan, Lilijana Kavčič**

Sekretarka: **Iva Devetak**

Zveza prijateljev mladine Nova Gorica se je v skladu z novo zakonodajo odločila, da bo nadaljevala vsebine kot enovito društvo za celotno območje nekdanje goriške občine in se preimenovala v Medobčinsko društvo prijateljev mladine za Goriško. Že v letu 2002 je bila sklenjena z župani občin Nova Gorica, Brda, Kanal, Miren-Kostanjevica in Šempeter-Vrtojba Pogodbo o sofinanciranju MDPM za Goriško.

Zagotovljeni sistemski viri za delovanje Društva so pomenili, da je le-to v naslednjih letih za dobro otrok prihodke iz naslovne pogodbe, s prihodki od donacij in drugih financerjev, najmanj podvojilo in temu primerno obogatilo tudi program.

V poročilih o realizaciji programa v letu 2002 preberemo: 41 ponedeljčic so vodili člani kluba vzgojiteljev animatorjev. Preko 600 otrok v starosti od 5 do 11 let, je ustvarjalo 82 ur. V 120 urah programa tematskih počitniških delavnic

je sodelovalo blizu 300 otrok, največ v času poletnih počitnic. Lutkarski krožek pod vodstvom gledališke igralka Nevenke Vrančič je obiskovalo 10 otrok. Z lutkovno predstavo Pravljica o Učki so nastopali 9 krat. 2 x so se predstavili tudi vrstnikom v slovenskih šolah v zamejstvu. Družinske delavnice sta vodili **Vlasta Purkart** in **Lilijana Kavčič**. 20 ur ustvarjalnega programa je skupaj obiskovalo nekaj manj kot 120 otrok in staršev.

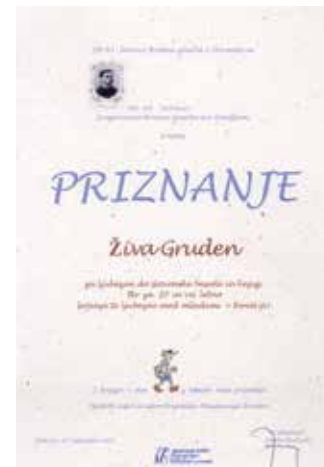
Seminarja za mentorje otroških parlamentov, ki ga je vodila psihologinja **Azra Kristančič**, se je udeležilo 18 mentorjev.

Okrogla miza v Tednu otroka 'Moj prosti čas' - možnosti za koristno izrabo prostega časa, na kateri so kot uvodničarji sodelovali: psihologa **Azra Kristančič** in **Bogdan Žorž**, predstojnik Zavoda za šolstvo **Milan Čotar** in podžupan Mestne občine **Franjo Batagelj**, je za predstavnike otroških parlamentov pomenila dober uvod v njihovo temo, o kateri so tisto šolsko leto razpravljali na vseh nivojih otroških parlamentov.

V poletnih počitnicah je v 6 izmenah ob morju in v eni izmeni v Dolenjskih Toplicah letovalo skupaj 283 otrok in mladostnikov. Od tega 35 predšolskih otrok, 129 učencev od 1. do 4. razreda osnovne šole, 109 učenek in učencev od 5. do 8. razreda in 10 srednješolcev. Med njimi je bilo 8 otrok s posebnimi potrebami. 190 otrok je uveljavljalo zdravstveni regres, 50 otrok je bilo upravičenih do socialnega regresa, 43 otrokom je bilo zagotovljeno brezplačno letovanje iz pobude Pomežik soncu.

Za uspešno izvajanje programa je skrbelo 42 članov kluba vzgojiteljev animatorjev. Med njimi

Priznanje mentorjem ob 40-letnici bralne značke

profesorji in učitelji različnih smeri, študentje različnih usmeritev, vaditelji ter učitelji plavanja in medicinsko osebje, za katere so bila organizirana 4 dopolnilna in dodatna izobraževanja.

V pobudi Pomežik soncu smo gospodinjstvom in podjetjem ter samostojnim obrtnikom razposlali 20.000 položnic in zbrali 2.486.050 sit. Prispevke je nakazalo preko 800 posameznikov in preko 100 podjetnikov. Stroški poštnine in tiska so znašali 622.609 sit. Iz zbranih sredstev je 43 otrok počitnikovalo brezplačno.

V programu Veseli december je bilo obdarjenih 2900 predšolskih otrok in blizu 200 invalidnih otrok in mladine. Prireditve smo organizirali v vrtcih, v krajevnih skupnostih ali v društvih z invalidno mladino. Večino sredstev, 1.500.000 sit, je prispevalo podjetje HIT, 500.000 sit Iskra Avtoelektrika in 150.000 sit skupaj manjša podjetja, banke in zavarovalnice. Program Živžav pri veselem snežaku, v času od 20. do 29. decembra, v Mercatorjevih prostorih in na

Sprejem za zlate značkarje v Slovenski akademiji znanosti in umetnosti

Bevkovem trgu, je obiskalo preko 400 otrok in staršev. Vsebine so vodili člani Kluba vzgojiteljev animatorjev. Prostor smo primerno okrasili s pomočjo Primorskega dramskega gledališča Nova Gorica.

Bralna značka je v letu 2001 praznovala svojo 40-letnico delovanja. Na Goriškem smo 35-letnico Gregorčičeve bralne značke praznovali 15. novembra, na rojstni dan pesnika Simona Gregorčiča, v njegovi rojstni domačiji na Vrsnem. Z nami je bil pesnik **Tone Pavček**. Za 20 in več letno delo v gibanju Bralne značke je 62 mentor in mentorjev prejelo posebna priznanja, uokvirjeno ilustracijo Maček Muri, v usnje veza-no knjigo 'Metoamorofoze' in zbirko razglednic, izdanih ob 100-letnici smrti pesnika Simona Gregorčiča. 240 učenek in učencev, ki so bili vseh osem let v osnovni šoli zvesti gibanju za bralno značko, se je tistega leta srečalo z vrstniki iz Kopra na koncertu pevke in pesnice **Tinkare Kovač**.

Podobna poročila si sledijo tudi vsa naslednja leta. V letu 1993 in v letu 1997 je Zveza izpeljala tudi dva uspešna mladinska tabora z ekološko vsebino.

Medobčinsko društvo prijateljev mladine za Goriško, predsednik **Janko Rednak**

Člani organov zveze, izvoljeni na skupščini društva, dne 24. februarja 2006:

Na nadomestnih volitvah na skupščini društva, dne 30. januarja 2009, izvoljen za predsednika **Umbert Bizjak**

Podpredsednika: **Vlasta Purkart** in **Zvonko Mavrič**

Upravni odbor: **Umbert Bizjak, Boža Hvala, Vladka Gal, Vesna Filej, Alenka Velušček, Majda Škarabot, Jana Humar Bonutti, Anamarija Remiaš, Vlasta Skok, Valter Vodopivec**

Nadzorni odbor: **Marina Marinič, predsednica, Darko Šfiligoj** in **Lilijana Kavčič, člana**

Častno razsodišče: **Božo Lovišček, predsednik, Nevenka Ukmar** in **Nastja Gadnik, članici**

Sekretarka: **Iva Devetak**

Kontinuirano smo izvajali vsebine v času počitnic: počitniško varstvo in letovanja, tematski tabori, v šolskem letu: otroški parlament, natečaj Evropa v šoli, podpora krožkom 'Mladi zgodovinarji', Ponedeljčice z ustvarjalnimi delavnicami za otroke in za družine, tematske ustvarjalnice v šolah in v vrtcih ter v manjših krajevnih skupnostih, delovna srečanja z mentorji otroških parlamentov, z mentorji Bralne značke in z mentorji Evrope v šoli, srečanja in izobraževanja za koordinatorje bralne značke, Klub vzgojiteljev animatorjev. Sodelovanje v humanitarnih programih na nacionalni ravni. Zdravstvena letovanja in Veseli december.

Leta 2006 je bila Zveza s še tremi društvi nosilka odmevne razstave in javne tribune **„Revščina, sopotnik globalizacije“**. Pogovor je vodila **Anica Mikuš Kos**, doma in v tujini znana zagovornica otrokovih pravic in psihosocialne pomoči zanje. Nominirana tudi za Nobelovo nagrado za mir. Pokrovitelj dogodkov je bil takratni **predsednik države, dr. Janez Drnovšek**, ki se je javne tribune tudi osebno udeležil in s svojim nagovorom, v času velike gospodarske rasti pri nas doma, malodane vizionarsko opozoril na čas, ki ga danes živimo.

Predsednik RS dr. Janez Drnovšek na javni tribuni Revščina - sopotnik globalizacije

V **Tednu otroka 2007** je bil goriškim vrtcem predstavljen nov okoljevarstveni projekt **Zeleni nahrbtnik z zelenim škratkom**. Prispeval naj bi k obogatitvi vsebin sicer že uveljavljene okoljske vzgoje za predšolske otroke v vrtcih. V istem šolskem letu je projekt zaživel v vrtcih pri Osnovnih šolah Miren, Šempas, Deskle, Dobrovo in na OŠ Kozara Nova Gorica.

V evropskem letu 'Medkulturnega dialoga', 8. in 9. maja 2008, se je v Novi Gorici, v organizaciji ZPM Slovenije in ob sodelovanju Evropske hiše Nova Gorica in tudi našega društva, odvijala Mednarodna konferenca – Izobraževanje za medkulturni dialog. Istočasno je bilo društvo organizator razstave nagrajenih del in državne prireditve Evropa v šoli, katere **pokrovitelj je bil predsednik države, dr. Danilo Türk**.

Klub vzgojiteljev animatorjev sta izmenično in zelo uspešno vodila **Vlasta Purkart** in **Umbert Bizjak**.

V letu 2009 so bili člani organov Društva dobitniki priznanj Prostovoljec leta 2009. Z veseljem so se vsi odzvali povabilu predsednika države, **dr. Danila Türka** na sprejemu v Brdu pri Kranju.

Zaključna državna prireditev Evropa v šoli pod pokroviteljstvom predsednika RS dr. Danila Türka

Janko Rednak

OB JUBILEJU NAŠE ORGANIZACIJE

Naše medobčinsko društvo je naslednik občinske organizacije v času, ko je bila, nekoč velika občina Nova Gorica še enovita, potem, ko se je leta razdelila na pet občin, je naša organizacija ostala edina tovrstna asociacija na Goriškem.

Ob preoblikovanju v društvo je bilo samo po sebi jasno najmanj dvoja: 1. vztrajati moramo na delu, ki smo ga opravljali pred tem in 2. za svoj obstoj moramo razširiti in okrepiti komunikacijo z in v novonastalih štirih občinah.

To ni bila samo potreba, po kateri je klicala nova, zahtevnejša in razširjena komunalna ureditev naša pokrajine, z njo je bilo povezana tudi vrsta organizacijsko – logističnih sprememb in težav, sprememb na področju zagotavljanja materialno-finančnih sredstev ter sprememb in novosti, ki jih je vedno znova narekovala država.

Menim, da smo, kljub neizogibnim občasnim zastojem, po zaslugi vseh prizadevnih sodelavcev, uspešno premagovali in premagali vse težave, ki pa so vedno bile in vedno bodo!

Spodbujati in razvijati moramo še naprej zlahtno prostovoljstvo in se odločno postavljati v ospredje sedaj že številnih podobnih asociacij, ki imajo največkrat samo na papirju ali v naslovu samostalnika »mladi, otrok«!

Vsem sodelavkam in sodelavcem, brez števila aktivistom in prostovoljcem naše, goriške zveze prijateljev mladine, pristrčno čestitam ob visokem jubileju in se zahvaljujem za celotno predano in požrtvovalno delo v organizaciji v vseh 60. letih!

Medobčinsko društvo prijateljev mladine za Goriško, predsednica **Iva Devetak**

Člani organov društva, izvoljeni na seji skupščine, dne 23. januarja 2010

Podpredsednik **Zvonko Mavrič**

Upravni odbor: **Vesna Filej, Boža Hvala, Majda Škarabot, Alenka Velušček, Vladka Gal**

Nadzorni odbor: **Marina Marinič**, predsednica, **Umbert Bizjak, Darko Šfiligoj**, člana

Častno razsodišče: **Božo Lovišček**, predsednik, **Vlasta Purkart** in **Lilijana Kavčič**, članici

Morda je v tem mandatu prostor, da vanj umestimo prenehanje delovanja Društva prijateljev mladine Deskle – Anhovo, ki je z reorganizacijo delovanja Zveze, prenehalo delovati kot pravna oblika. So pa ostali ljudje, ki so še vedno aktivni na vsebinskem področju. **Alenka Velušček** je članica upravnega odbora, **Božo Lovišček** je predsednik Častnega razsodišča in aktivni vodja taborniških letovanj

Vanda Colja, zadnja predsednica Društva pa se delovanja te asociacije takole spominja:

Ko šolski zvonec utihne

„Društvo prijateljev mladine zbira delovne ljudi zaradi vsestranske vzgoje, zaščite, varstva in oskrbe ter razvedrila otrok in mladine.“

S temi besedami je bil zapisan prvi stavek splošnega dela Pravil za društvo prijateljev mladine Deskle – Anhovo s sedežem v Desklah in delovanjem na območju šolskega okoliša Deskle, Anhovo in Plave. Pravila s cilji in nalogami Društva so bila sprejeta na občnem zboru 10. junija 1964. Pohvalno je, da so bili člani izvršnega odbora Društva izredno zagnani aktivisti pri uresničevanju sprejetih sklepov, ki so z odgovornim organiziranjem različnih dejavnosti izven šolskega programa prav gotovo bogatili življenje ne le otrok, temveč celotnih družin.

Iz prvih zapisnikov je razbrati veliko skrb za razvoj taborništva, ki se od takrat dalje na tem koncu Slovenije še nadalje razvija in utrjuje svojo dejavnost pod imenom Odporne želve Deskle. V program so si določili tudi organiziranje letovanja in zimovanja otrok, predvsem tistih, ki jim družinski proračun tega ni omogočal. S pomočjo tovarne Saloniit Anhovo so otroci veliko let letovali v Ankaranu, smučali pa na Lokvah ali v Kranjski Gori. Zanimivo je, da so organizirali številna predavanja in posvete o praviem usmerjanju otrok v poklic. Že prvo leto delovanja se je društvo zavzemalo za izgradnjo otroškega vrtca, ureditev igrišča za košarko in kotalkanje. Seveda so vsako leto skrbno načrtovali obdarovanje otrok z obiskom dedka Mraza, povorko palčkov in pravljično novoletno jelko. Nobeno leto ni bila iz programa izključena

Člani MDPM za Goriško na sprejemu pri predsedniku države RS dr. Danilu Türku ob Tednu otroka

pomoč pri organizaciji prireditve in gledaliških predstav v času Tedna otroka.

Leta 1966 je društvo uspelo motivirati tovarno Saloniit Anhovo, da je sodelovala pri uvedbi popoldanskega varstva učencev. Sodelovalo je pri vsakoletnem praznovanju dneva mladosti in uvedlo akcijo čiščenja okolice stanovanjskih blokov in vasi ob prvomajskih praznikih, kar se uresničuje še danes pod okriljem Krajevne skupnosti Deskle – Anhovo. Iz tega obdobja prese- neča tudi dejstvo, da je društvo prispevalo denarna sredstva za nagrade najboljšim učencem.

Še veliko je bilo drobnih aktivnosti Društva prijateljev mladine v sodelovanju z ostalimi družbeno-političnimi organizacijami v Desklah, tudi takih, za katere večina občanov niti ni vedela, kdo jih organizira. Marsikdo je bil mnenja, da so to plačane zadolžitve učiteljev in vzgojiteljev in da sodijo v šolski program. Poudariti je potrebno, da so se s temi nalogami ukvarjali zaposleni ljudje, ki so s prostovoljnim delom marsikateremu otroku in staršem polepšali življenje.

*Vsekakor gre pohvala in zahvala posameznikom, ki so pred petdesetimi leti orali ledino na tem področju. Ti so bili **Branko Sattler, Marčelo Conti, Adrijana Zimic, Marija Zelinšek, Milica Kralj, Zoran Zorzut, Stanko Rev, Milan Gabrijelčič, Elvira Godina, Jože Fabjančič, Franc Žižmond, Ivone Lovišček, Lidija Raho- tina, Ivan Zelinšek, Valentin Jež, Miro Grosar, Elvira Pipan, Vera Znidarčič, Silva Orič, dr. Srečko Žefran, Vera Godina, Vera Pipan, Franc Pipan**. Imena so zbrana iz zapisnikov prvih let delovanja društva. Kasnejši predsedniki, ki so nadaljevali in obogatili program društva z dodatnimi zadolžitvami, pa so bili **Franc Doma, Katja Makarovič in Vanda Colja**.*

Seveda je bilo kasneje, ob pomoči številnih predavanj in predstavitev o delovanju društev, delo veliko lažje, sredstev za uresničevanje programov pa ni bilo nikoli dovolj. Organiziranje letovanj se je nadaljevalo, pri čemer so v veliki meri sodelovali tudi člani taborniškega odreda Odporne želve Anhovo in Osnovna šola Deskle. Več let sta bili k sodelovanju pri izvedbi letovanj povabljeni tudi Osnovna šola Dobrovo in Kanal, saj so za letovanje zbirali tudi prijave otrok iz teh šol, ki pa jim pomoči niso mogli omogočiti.

Akcija zbiranja finančnih sredstev, s katerimi so bistveno zmanjšali plačilo staršem, je bila vsako leto velika, tako da se je leta 1989 na morje odpeljalo kar 88 otrok. Največ je v ta namen otrokom podarila tovarna Salonit Anhovo, ki je običajno plačala tudi prevoz s avtobusom ali vlakom ter honorar učiteljem plavanja, medicinskim sestram in spremljevalcem.

Iva Devetak z Zveze prijateljev mladine Nova Gorica je pokroviteljsko držala roko nad društvom in jih prepričevala, da je ‚deskljansko‘ društvo zgled dela v novogoriški občini. Posebej je poudarjala pozitivno pomoč pri vzgoji otrok in pomoč staršem.

Prepričana sem, da je Društvo prijateljev Mladine Deskle – Anhovo upravičilo svoj obstoj, saj je bilo kar nekaj desetletij usidrano v vse pore življenja v šolskem okolju Deskle, Anhovo in Plave.

Humanitarni programi - po II. svetovni vojni smo temu rekli ‚pomoč revnim‘, potem smo govorili o solidarnostni pomoči, danes temu rečemo humanitarna pomoč. Imenovalc pa je isti. Otrokom iz socialnega roba pomagamo s šolskimi potrebščinami, z oblačili, s plačili najnujnejših položnic družinam z otroki, z namenskimi donacijami krijemo stroške šolanja. Vključeni smo tudi v vse humanitarne pobude, ki jih promovira in vodi naša nacionalna zveza.

Še posebej smo aktivni pri zbiranju donacij v pobudi ‚Pomežik soncu‘, ki je namenjena zagotavljanju brezplačnih počitnic za otroke iz socialno šibkega okolja. V zadnjih petih letih smo letno zbrali med 12.000 € in 15.000 €, kar je zadostovalo za kritje stroškov od 100 do 110 otrokom za brezplačne počitnice v okviru zdravstvenih letovanj.

Zaradi spremenjenih in strožjih kriterijev, ki otrokom zagotavljajo (so zagotavljali) regresirano zdravstveno letovanje in so jih v letu 2013 sprejeli v Zdravstvenem domu Nova Gorica, smo v letu 2013 izkoristili le tretjino odobrenih sredstev s strani Zdravstvene zavarovalnice. Sorazmerno se je povečala potreba po donacijah za kritje stroškov za 99 otrok, ki so bili z nami na brezplačnem letovanju. V zadnjem mandatu, ki ga podpisana tudi vodim kot predsednica, se bom potrudila potegniti črto pod opravljeno.

Vizija ZPMS ob njeni 45-letnici

Doseženi namen in cilji programa:

Člani društva, prostovoljci in zunanji sodelavci so izkoristili možnosti in priložnosti za neformalno izobraževanje za delo z otroki in za otroke. Veliko mladostnikov je bilo vključenih v izobraževanje o otrokovih pravicah. Povpraševanje po brezplačnih programih, da bi zmanjšali socialno izključenost otrok in mladostnikov, je potrdilo, da so društvene usmeritve pravilne, zato je bila odzivnost osnovnih šol in vrtcev pri koordinaciji izobraževalnih ali humanitarnih vsebin zelo visoka.

Z dopolnilnim izobraževanjem animatorjev/vzgojiteljev, usmerjenih v medsebojno strpnost, spoštovanje različnosti in zmanjševanje neenakosti v družbi, smo dosegali kakovostnejšo izvedbo vsebin, kot n.pr. zdravstveno letovanje, izlet za pet, tematski tabori in tematske ustvarjalnice.

Odzivi vzgojiteljev, otrok in staršev potrjujejo, da zdravstvena letovanja, ki so naš najboljše program, ne pripomorejo le k izboljšanju zdravstvenega stanja in počutja otrok, temveč ugodno vplivajo in izboljšujejo socializacijo otrok, podirajo stereotipe o boljših in slabših; otroci, ki so sicer v šolskem okolju stigmatizirani, bodisi zaradi ocen, zaradi družinskega statusa, zaradi psihofizičnega stanja, na letovanjih te

stigmatizacije ne čutijo. Integracija otrok s posebnimi potrebami pomeni za vse udeležence vrednoto sprejemanja drugačnosti.

Težave, s katerimi smo se srečevali pri izvedbi programa:

Finančno in organizacijsko je naš najmočnejši projekt ‚zdravstveno letovanje‘. S pridobivanjem državnega denarja za zdravstveni regres nismo imeli težav. V težavah smo se znašli pri zbiranju donacijskih sredstev, ki žal niso vedno zadoščala za kritje vseh stroškov za povprečno 100 otrok na brezplačnih letovanjih. Povečujejo se nam bančni in računovodski stroški. Vse več je namreč staršev, ki prosijo za obročna, odložena plačila; omogočamo tudi do pet obrokov, kar pa posledično pomeni višje stroške bančnih provizij in vodenja računov.

Zaključek

Dodana vrednost finančnim prilivom iz javnih financ se je letno gibala okrog 44 %.

Najvišja dodana vrednost Društva pa ni v številkah. Ponosni smo na človeški kapital, ki ga imamo. Ponosni smo na pozitivno prepoznavnost med donatorji. Še posebej pa smo ponosni na slehernega posameznika, ki kot član, kot prostovoljec ali zunanji strokovni sodelavec, kot mentor, učitelj, vzgojitelj, socialni delavec ali študent s predano dobrovoljnostjo in strokovnostjo, svoja znanja in vrednote prenaša na otroke in mladostnike, ki so ciljna populacija našega dela.

Solidarnost, sprejemanje različnosti, participacija mladih, blaženje socialne izključenosti, ustvarjalnost in inovativnost že v ranem otroštvu, na tem naj temeljijo naše vsebine tudi v prihodnje.

PROGRAMI IN POSEBNI DOGODKI

*Vsebine in dogodki,
ki zaznamujejo ...*

Pravljčna vas

Novoletna jelka je bil poimenovan program pravljčnih dogajanj za otroke v času pričakovanja novega leta in sega že v prva leta po II. svetovni vojni. Sprva pod okriljem krajevnih odborov Osvobodilne fronte in Pionirskih odborov na osnovnih šolah. V letu 1951 so pionirji iz Srednjega poročali okrajnemu pionirskemu odboru: *Za Novoletno jelko se bomo naučili igrice Rdeča kapica, Vršijo se priprave na Novoletno jelko. Uprizorili bomo igrice 'Škrateljčki'*, poročali pionirji iz Bukovice.

V poročilu Občinskega odbora Zveze borcev NOV Gorica, z dne 1. 9. 1956, smo prebrali: *Priprave za obdaritev otrok padlih borcev, potrebno bi bilo, če bi hoteli vse otroke obdariti, kar smo delali že tri leta, vsaj 400.000 din, tako bi prišlo povprečno na otroka cca 2000 din. Vseposod so občinski ljudski odbori v proračunu predvideli določeno vsoto za ta namen, le v Novi Gorici smo prejeli odgovor, da če bo kaj ostalo, prejmemo.* Krajevni odbori SZDL so v letih 1957 že poročili o programu novoletna jelka z obdaritvijo vseh otrok v kraju. Iz zapisnika OO SZDL Trno-

vo, z dne 18.12.1957, je razvidno, da so zbirali denar za obdaritev vseh otrok v kraju. Denar so prispevali vsi gospodarski, politični in družbeni subjekti v kraju. Novoletno jelko z obdaritvijo so izpeljali 1. januarja 1958 ob 15. uri.

V začetku šestdesetih let so prevzemli novoletni program društva prijateljev mladine v Šempetru pri Gorici, v Solkanu, na Dobrovem, v Novi Gorici. Goričani in tudi vsi takratni obiskovalci mesta Nove Gorice pa se najbolj spominjajo Pravljčne vasi ob magistrali, ki je prvič zaživela leta 1968 in se nadgrajevala do sredine sedemdesetih.

V Primorskih novicah tedaj preberemo izjavo idejne vodje **Teodore Krpan**: *Vesela sem, zelo vesela... že v novembru smo se člani krajevne organizacije Društva prijateljev mladine Nova Gorica sestali in sklenili, da bomo od pripravah na novoletno jelko krog sodelavcev zelo razširili. Zaposlili smo za pomoč občinski sindikalni svet ter predstavnike občinske skupščine. Povsod, prav povsod smo naleteli na veliko razumevanje in obljubili so nam izdatno pomoč.*

Sprevod z dedkom Mrazom 1968

Po tolikih letih se **Teodora Krpan** takole spominja:

Pravljčna vas! Besedi, ki v pogovoru danes že zrelih prebivalcev Nove Gorice, popeljeta vsakogar v nek čas otroštva, mladosti, razveseljevanja drug drugega.

V novoletnem času v Novi Gorici, v mestu, v katerem smo si nekoč prizadevali v korak z drugimi mesti, ki so ob novem letu imela dolgo tradicijo, pripraviti čarobni novoletni čas, smo pripravili edinstvena praznovanja.

V letu 1968 sem prevzela pobudo in obvezo ter vodenje priprav pravljčne vasi z novoletnim programom. Kako pričeti? Bila je samo želja in velika pripravljenost za delo. Že v jesenskem času sem oblikovala odbor prizadevnih ljubiteljev otrok. Lotili smo se dela. Napotila sem se v delovne organizacije. Pridobila ljudi, ki so me poslušali in bili pripravljeni pomagati. Zgraditi je bilo potrebno hišice – pravljčne hi-

šice in jih prenesti na travnike ob južnem delu Kidričeve ulice. Skicirali in izrisali smo hišico Rdeča kapica, Janko in Metka, Motovilke, Gra-dič princev, Trnjulčica, indijanske šotorčke, igluje Eskimov ipd.

Delavci so po delovnem času v podjetjih izdelovali posamezne elemente in jih ob določenem času prenesli in montirali na prizorišču pravljčne vasi. Komunala Nova Gorica je bila naša desna roka pri končnem oblikovanju prostora in odra, na katerem so vsak dan nastopali otroci otrokom. Prav vse šole so prizadevno sodelovale. Ob hišicah v pravljčni vasi so otroci dramatizirali pravljice. Tako so le-te oživele in se otrokom vtisnile v spomin do danes.

Ko danes razmišljam, kako so bile pridne učiteljice, slavicke, da so otroke animirale, se z njimi in pravljicami poistovetile in nastopale z njimi ob hiškah v Pravljčni vasi. Krona praznovanja je bil sprevod in prihod dedka Mraza po ulicah mesta.

Tudi za to je bilo potrebno veliko truda. Spremostvo dedka Mraza je bilo potrebno obleči in oblikovati v živalice, vile, snežinke in druge pravljčne osebe. V tovarni Meblo so nam izdelali ogromne pravljčne sani za dedka Mraza in z njimi se je s svojim spremstvom vozil po mestu in voščil vsem srečno novo leto.

Dedka Mraza pa smo uredili tako kot nam ga je upodobil slovenski slikar Maksim Gaspari. Njegov nastop je bila krona praznovanja. Težko je bilo dobiti primerne moškega za upodobitev osebe dedka Mraza, ki bi v tistem nastupu pričaral otrokom vse to, kar je vsak otrok od njega pričakoval. A smo uspeli.

Naj se ob tej priložnosti spomnim tudi, da so se za to dogajanje prvič oblikovale in nastopale goriške mažoretke pod vodstvom požrtvovalne gospe Norme Simoniti. Za Novo Gorico je bila to prava novost. Prve obleke mažoret smo sešili

v stanovanju priučene šivilje. Goriško godbo na pihala pa smo s posebnimi klobuki, ki so jih izdelali v vrtcu, spremenili v parado, ki je spremljala mažoretke po mestu.

Tudi mesto smo po svojih močeh okrasili. Tedaj je bila Nova Gorica prvič okrašena ob novem letu z okraski, ki so bili prostovoljno izdelani in ob radodarnosti Elektro Gorice, so zažarele prve električne okrasne svetilke. Še bi lahko opisovala

Naj sklenem z besedami gospe Marte Grom, mame baletne plesalke iz ljubljanske Opere, ki je nastopila na zaključni prireditvi (zunaj, na mrazu!). Moja deklica je ob nastopanju staknila le rahel prehlad. A je bilo vredno. Saj je s svojim nastopom pripomogla, da je tudi v vašem mestu zasijala pravljica medsebojne ljubezni in otrokom pričarala lep novoletni čas.

Korakajoče deklice 1968

Poleg pravljične vasi in pravljičnega sprevoda z dedkom Mrazom, so se v letu 1968 zgodile mažoretke. **Tonica Kofol**, ki se je pridružila **Normi Simoniti** pri delu z mažoretami tudi v letu 1985, se te zgodbe rada spominja:

*Prve osnove dejavnosti mažoret v Novi Gorici je postavila telesnovzgojna učiteljica **Norma Simoniti**, ko je izurila skupino šolskih deklic, da so uniformirane, korakajoč v rdečih oblačilih z belimi palicami spremljale Dedka Mraza. To je bilo leta 1968.*

*Mnogo pozneje, leta 1985, sva z Normo ponovno vpeljali dejavnost mažoret, ki je sprva delovala kot sekcija pri Goriški godbi na pihala (mažorete so korakale pred godci ob njihovih nastopih po ulicah). Veliko razumevanje za to sodelovanje je imel tedanji predsednik Zveze kulturnih organizacij, gospod **Ožbolt**.*

Z Normo sva se morali seveda najprej strokovno usposobiti za učenje mažoretnih spretnosti in sva hodili v Ljubljano na seminarje, ki jih je vodila gospa Ivica Knavs. S seboj sva peljali še vsaj dve dekleti. Skupaj sva uvajali spretnosti in koreografske sestavne vaje.

Od vsega začetka nas je sprejela pod svoje okrilje ZPM Nova Gorica. Gospa Iva Devetakova, naša predsednica, je skrbela za finančno pomoč preko sponzorjev, saj je bilo treba nabaviti najosnovnejše stvari, kot so: palice, drese, obu- tev in druge rekvizite. Bila nam je tudi v moralno oporo, spremljala nas je na naših nastopih in nas predstavljala občinstvu.

Pojav korakajočih postavnih deklet na ulicah je bil vedno sprejet s simpatijo in občudovanjem in je popestril marsikatero praznovanje v mestu, pa tudi drugje. Beležili smo kar 15-20 nastopov v enem letu.

Mažoretna skupina Hit v letu 1985

Koliko je bilo vaj, ponavljanja, piljenja in vztrajnosti, da smo dosegli kvaliteto. In kaj so imele od vsega tega dekleta?

Mislim, da so uživale v družbi sovrstnic, koristno izrabljale prosti čas, imele zadoščenje ob uspešnih nastopih in ne zavedajoč se, so urile osebno vztrajnost in potrpežljivost in ne čisto na koncu, pridobivale so pokončno držo in lepo hojo.

*Nekatere od njih so pozneje, ko so odrasle, ustanovile svoje mažoretnne skupine, tako **Nives Tabaj Godeas** na Dobrovem in **Adrijana Brezigar** v Desklah.*

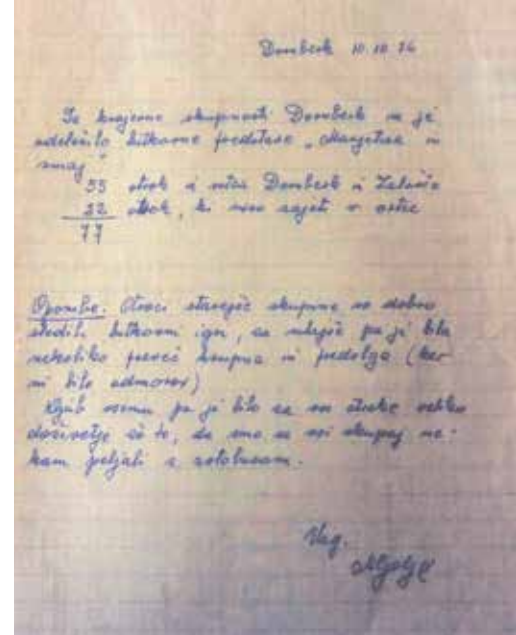

Gradič princev

Lidija Tavčar, sekretarka na zvezi, se pravljичne vasi v sedemdesetih spominja z drugega zornega kota: *Velika opora pri snovanju in načrtovanju dela je bil takratni predsednik Vid Vuga, s katerim sva se imenitno dopolnjevala. Predsednik je pridobil prostor za sedež društva v novozgrajenem domu upokojencev, kjer smo imeli pisarno, na razpolago pa nam je bila tudi večja dvorana za sestanke. Čeprav so bile akcije že utečene, pa si brez samohvale lahko pripiševa zaslugo, da sva skupaj s številnimi drugimi izpeljala novoletno obdaritev vseh otrok in mladostnikov v občini Nova Gorica. Strokovna komisija je za to priložnost izbrala starosti ustrezna darila, in še sedaj imam pred očmi plišastega zajčka, ozaljšanega okoli vratu z rdečim trakcem, s katerim so bili obdarjeni najmlajši. Dedek Mraz pa je osnovnošolcem podaril vabljiva knjižna darila, ustrezna njihovi starosti.*

Nikakor pa nisem pozabila, da sem pred novoletnim praznovanjem s pešico osnovnošolcev, ko-reografirala' ples medvedov. Ti so po tem, ko je dedek Mraz z drugimi pravljичnimi liki v sprevodu obiskal Novo Gorico, nastopali na improviziranem odru na Kidričevi pred številnim občinstvom. Med drugimi privlačnimi točkami so imeli navzoči priložnost občudovati balerino, ki je pripotovala iz ljubljanske Opere in zaplesala ples snežinke. Zgodilo se je celo, da sem morala vskočiti kot »pravljичna vila«, ker je kolegica zbolela. Med drugim smo imeli tudi težave z ozvočenjem, ki ga je nekdo nato vendarle vzpostavil. V vlogi dedka Mraza je tedaj nastopal Mirko Brulc, ki ga ni potrebno posebej predstavljati. V gledališču, kjer je potekala obdaritev novogoriških otrok, mu je nagajal spremljevalec medved, v katerega sem se preoblekla. Oznojena pod debelim medvedjim kožuhom sem po prireditvi z drugimi nastopajočimi utrujena, a zadovoljna srkala topel čaj.

Poročilo KS Dornberk

S sredstvi, zbranimi s samoupravnimi sporazumi, je Zveza v sodelovanju s šolami zagotovila za vsakega otroka vsaj eno pravljичno, lutkovno predstavo. Iz Krajevne skupnosti Dornberk so v poročilu zapisali, da se je prireditve (v Novi Gorici) udeležilo 55 otrok, ki obiskujejo vrtec, in 22 otrok, ki niso hodili v vrtec. V opombi so zapisali: *otroci starejše skupine so dobro sledili lutkovni igri, za mlajše pa je bila nekoliko preveč hrupna in predolga (ker ni bilo odmorov). Kljub vsemu pa je bilo za vse otroke veliko doživetje že to, da smo se vsi skupaj nekam peljali z avtobusom.*

Prvo leto v samostojni državi smo Veseli december še vedno nekako po starem izpeljali. Preglavitve smo imeli z nekakovostno izdelanimi igračami, ki niso bile niti podobne vzorcu, kaj šele enake. In vse je bilo dostavljeno tik pred zdajci Še posebej se vsi spomnimo plišastih medvedkov, ki pa sploh to niso bili Znanju in spretnosti vzgojiteljicam gre zahvala, da so otroci vendarle dobili v dar spodobno mehko igračko. V komisiji za izbor daril za predšolske otroke so bile vzgojiteljice v skrbeh, med njimi tudi **Majda Škarabot**: *Velika škoda bi bila, če bi prenehali z enotno obdaritvijo vseh otrok. Pa tu*

ne mislim socialistično. Otroci tega ne razumejo. Otroci so veseli v pričakovanju daril. Dedek Mraz prinaša vsem v skupini enaka darila. Za pridne in manj pridne Storimo vse, da prepričamo nove lokalne oblasti o nujnosti tovrstnega obdarovanja.

Da smo ohranili tovrstno obdarovanje otrok vse do danes, se moramo najprej zahvaliti podjetju HIT, pod vodstvom **Danila Kovačiča**, ki je sprva prevzel pokroviteljstvo nad celotnim programom obdaritve in praznovanj z dedkom Mrázom. V letu 2000 so **vsí goriški župani** podpisali **pismo o nameri** in v njem zapisano obvezo o sofinanciranju dedka Mraza iz sistemskih virov, izpolnjujejo še danes. Hvala.

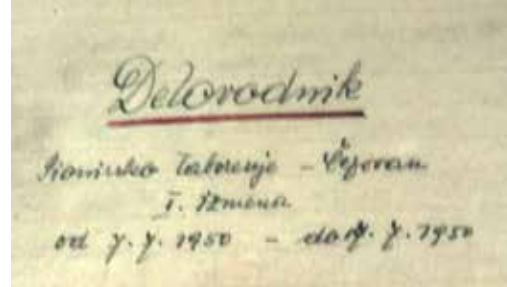
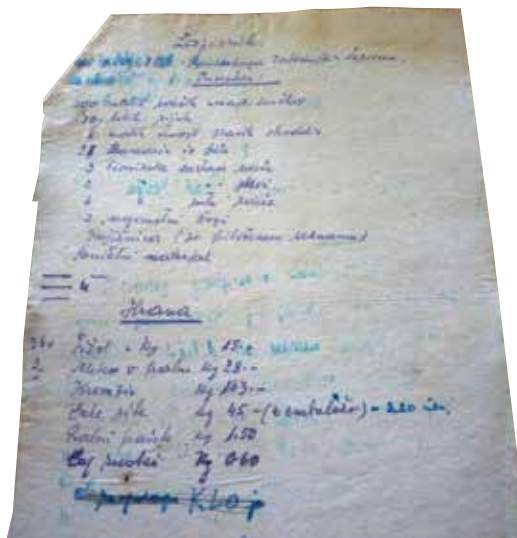
Odmev v medijih 1968

Letovanja za otroke so se pričela vsaj 10 let prej, preden smo jih začeli izvajati v programih ZPM. Takoj po II. svetovni vojni je za počitniške kolonije skrbela takratna ljudska oblast. Otroci so v poletnih počitnicah sprva letovali le bolj blizu doma. V Čepovanu, v Bovcu, v Kalu nad Kanalom. Prednost so imeli šolarji padlih partizanov, za katere je odgovornost nosil občinski odbor Zveze borcev narodnoosvobodilne vojne (OO ZB NOV). Ni pa bilo vse gladko. V poročilu, v katerem so analizirali stanje na terenu za leto 1956, so v OO ZB zapisali: *Največje težkoče ima odbor z delom pri pripravih za kolonije otrok padlih borcev, kjer je treba zdravniško pregledati vse otroke, in poskrbeti, da skrbniki za otroke doplačajo vsaj nekaj, pač po svoji moči, za bivanje v kolonijah.*

Pionirska kolonija v Čepovanu 1950

Dokumenti iz leta 1950 pričajo o skrbnih in natančnih popisih otrok glede njihovega socialnega in zdravstvenega stanja. Seznam prehrabmenih izdelkov in drugih potreb pa priča o skromnosti izvedbe. Pa vendar smo prepričani, da so se otroci imeli lepo in so bili srečni.

Inventar: 100 malih rdečih emajliranih lončkov, 30 belih rjuh, 8 malih sinje plavih skodelic, 58 omaric iz jute, 3 rdeče pionirske zastave, 2 plavi pionirski zastavi, 4 rdeče pionirske rute, 2 nogometni žogi, knjige (po priloženem seznamu), sanitetni material

Hrana: fižol, 15 kg; mleko v prahu, 28 kg; krompir, 142 kg; suhe ribe, 45 kg; ruski čaj, 0,60 kg; pralni prašek, 1,5 kg.

V sredini petdesetih let so letovanja za otroke koordinirali odbori v okviru občinske ali okrajne SZDL. V letu 1959 ali v letu 1960 (ni najbolj natančnih podatkov) je letovanja prevzemala okrajna in kasneje občinska ZPM. Letovanja za otroke so organizirali v obliki taborjenj in tudi že letovanj ob morju: v Kopru, na Debelem rtiču, v Kraljevici, v Novem Gradu.

So pa bila letovanja otrok v začetku šestdesetih let zelo odvisna od delovanja aktivistov DPM. To dejstvo poudari tudi predsednica občinske zveze na skupščini leta 1962: *Lansko leto ni bil noben otrok iz bivše kanalske občine na letovanju v Novem Gradu, ker tamkajšnje društvo ni reagiralo na poziv okrajne zveze, ... ali dalje, pionirji iz šol: Šempas, Renče, Dornberk, Kojško in Branik se niso udeležili zgoraj navedenih letovanj, ker Okrajna zveza vabi in dela le z obstoječimi društvi....*

Z letom 1964 so bili pogoji za delo boljši, kapacitete, s prevzemom počitniškega doma v Ankaranu, pa zagotovljene na enem mestu. Že v prvi izmeni je letovalo 118 predšolskih otrok.

Zapisnik o inventarju - Pionirsko taborenje Čepovan 1950

Tudi tu je bila gonilna sila **Teodora Krpan**:

Nekega dne v maju leta 1964 smo odšli g. Vid Vuga, v imenu Centra za socialno delo, gospa dr. Vidojka Vuga v imenu zdravstvenega doma, in jaz, Teodora Krpan, v imenu ZPM Nova Gorica, v Ankaran na sestanek s predstavniki tovarne Iskra iz Kranja. Dogovorili smo se, da njihov sindikalni dom predajo za počitniške kolonije novogoriškim otrokom.

V tistih časih niso bile potrebne ne vem kakšne „papirnat pot.“ Potrebe so bile tu, volja po pomoči tudi. Tako smo se v dveh dneh dogovorili, da usposobimo kar lepo in prostorno stavbo in (na 10 ha) njihove montažne barake iz ivernih plošč za letovanje otrok.

Sledile so napore in večkrat inovativne odločitve za delo. Prve dni junija smo sprejeli prvo izmeno, 118 predšolskih otrok, za 3 tedne v kolonijo.

Otroci so bili delno iz vrtca, delno pa jih je zdravstvena in socialna služba izbrala iz hribovitih okoliških vasi. Otroci so bili prvič od doma in so prvič videli morje in tuje vzgojitelje.

Dogodek, ki ga nisem pozabila vse življenje!!! Na dvorišče doma so pripeljali avtobuse otrok. Razvrščanje otrok se je začelo po seznamu. V tem vrvežu in delu se pripelje policist na policijskem motorju. Vprašal me je, če pogrešamo kakšnega otroka. Mrzlično smo preverjali. Dejansko enega ni bilo. Pozabila sem njegovo ime. Njegova mama je delala v neki restavraciji v Ankaranu. Nona, pri kateri je otrok živel, mu je dejala, da gre na morje k mami. Ker mame po prihodu tu ni bilo, se je sam odpravil, da jo poišče. Sedla sem na policijski motor in odpeljala sva se po otroka, ki je v kratkem času pretekel dobršno razdaljo proti Rižani. Tam so ga pridržali ljudje, mi pa srečno našli. Policist naju je posedel na motor in naju pripeljal nazaj v kolonijo. Še danes ne vem, kako je zmogel otrok oditi in preteči tako veliko razdaljo. Sreča je bila, da v tistih časih na cesti ni bilo prometa. Le tu pa tam kakšen avto. Tako se je dogodek srečno končal navkljub vsem stresom, ki jih doživljaš v takih primerih.

Ob veliki požrtvovalnosti vzgojiteljic in vsega osebja smo letovanje lepo izpeljali.

Otroci na plaži v Ankaranu

Alenka Velušček, ravnateljica Vrtca v Tolminu, članica upravnega odbora Društva v zadnjih treh mandatih, dolgoletna prostovoljka in vzgojiteljica, ki je orala ledino na področju predšolskih letovanj za otroke na območju občine Kanal, je svoj zapis poimenovala:

V ANKARAN NE VEČ

Moje prvo srečanje z ZPM Nova Gorica sega v šestdeseta leta prejšnjega stoletja. Kot prvošolka sem se z bratom in sošolci s podružnične šole udeležila 14-dnevnega letovanja v nekdanjem domu ZPM v Ankaranu. Za tiste čase je bil to velik podvig, saj so bile razdalje »zelo velike«, avtomobilov in možnosti potovanja pa praktično ni bilo. Ko sem se po enem letu ponovno vključila v kolonijo, sem jo preživela v joku in nezadovoljstvu. Zase se nisem znala postaviti, nisem navezovala kontaktov, zato je bila zame ta kolonija neprijetna, a hkrati morda odločilna. Ko sva se s sosedom in sošolcem s kovčkom v rokah peš vračala iz Kanala v Lig in naprej v našo vas, sva si obljubila, da »v Ankaran ne več!!!«

Leta so minevala, spomini so obledeli. Ne vem, ali usoda, moje poslanstvo ali morda rek, »da se zarečenega kruha največ poje«, je hotelo, da sem se vsa leta od srednje šole dalje ukvarjala z letovanji predšolskih otrok.

Med prvimi, če ne celo prva, sem na letovanje v Ankaran odpeljala skupino predšolskih otrok iz vrtca Deskle. Spomnim se, da so nama s sestro pomagali študentje in študentke, s katerimi se še danes srečujemo in obujemo spomine. Deklico, ki ni smela hoditi, smo s skupnimi močmi nosili na hrbtih dvakrat dnevno na plažo in spet v dom. Bilo je hudo, a smo z dobro voljo

zmogli. Vse je bilo poplačano ob pogledu v srečne otroške oči in zadovoljne starše.

V 70 letih prejšnjega stoletja seveda še niso bila letovanja umeščena v vrtce. Ni bilo zakonodaje, ki bi predpisovala normative in pogoje za izvedbo letovanj za predšolske otoke. Z gospo Ivo Devetak sva o tem in o posebnostih predšolskih otrok, ki niso le pomanjšani šolarji, ampak specifična skupina, velikokrat burno razpravljali in vztrajali vsaka na svojem. Zahvaljujoč skupnim pogovorom in razumevanju gospe Ive, nam je uspelo, da smo že pred sprejetjem ustrezne zakonodaje, zagotavljali našim predšolskim otrokom na letovanju ustrezne pogoje: na eno vzgojiteljico manjše število otrok v skupini, spremstvo vzgojiteljic iz matičnih vrtcev, primerne kraje letovanj z zdravstveno oskrbo, krajša dolžina letovanja...

Velikokrat so nas spraševali, zakaj organiziramo letovanja predšolskih otrok.

Ne bom se spuščala v strokovno razmišljanje o tej temi. Povem lahko le, da se otroci tega zelo veselijo, da so za nekatere to edine počitnice ob morju, da otroci veliko pridobijo na samozavesti, da se naučijo poskrbeti zase tudi brez staršev, da so ponosni na ta odhod od doma, da se spoznavajo, da se učijo živeti v skupnosti, da o tem še velikokrat pripovedujejo, da se v kolonije še vračajo...

Kot vzgojiteljica sem vseh 32 let vodila otroke v kolonijah, največkrat predšolske. Vsa letovanja so bila zame poučna in so me ganila ob slovesu od staršev. Z zadovoljstvom sem spremljala njihovo radost ob povratku. Dajala so mi tudi optimizem in moč za načrtovanja bodočih kolonij. Lahko rečem, da sem bila skoraj »zasvojena«

s kolonijami, saj se je zgodilo, da sem na sezono tudi trikrat vodila kolonije otrok, seveda različnih starosti.

Tu izražam veliko spoštovanje do vseh, ki ste in ki še vodite otroke na taboro in v kolonije in do vseh tistih, ki pripravljate pogoje za izvajanje bogatih programov ZPM Nova Gorica.

V imenu otrok in staršev hvala za neizmerno razdajanje. Upam, da bomo vsi skupaj zmogli obdržati doseženi nivo kakovosti delovanja ZPM Nova Gorica in da bodo tudi odgovorni razumeli, da je delovanje tako pomembne zveze v današnjih časih nujno in se njen uspeh meri prav po skrbi za nemočne, kar pa zagotovo otroci so. Le vrednote štejejo!

Srečno!

... otroke smo vozili tudi na izlete ob slovenski obali

Goriški mladostniki na mednarodnem taboru vrstnikov v Neaplju (Italija) v letu 2001

Vzgojiteljica Alenka na letovanju na Debelem rtiču

Debeli rtič

Mednarodna izmenjava otrok na letovanjih je bila tudi del vsebine Zveze že v letu 1968 in dalje. V sodelovanju z organizacijo Kinderfreunde iz Gradca in v sodelovanju z občinskimi ZPM iz Kopra, Ilirske Bistrice, Izole, Pirana, Postojne, Kopra in Nove Gorice so otroci letovali v kraju Steinberg pri Gradcu. Otroci iz Italije so z našimi otroki letovali v Poreču, kjer so bile razmere za bivanje bistveno boljše kot v Ankaranu.

Zgodba s počitniškim domom v Ankaranu je podrobneje opisana v prvem poglavju. Do leta 1978 so se tam odvijala počitniška letovanja otrok. Letno se jih je zvrstilo med 450 in 500. Ko dom ni bil več primeren za obmorsko kolonijo, je bilo storjenih ogromno korakov, da bi goriški otroci dobili svoj dom. A ga niso. O razlogih smo pisali, kar pa ne pomeni, da smo se osnovni ideji odpovedali.

Glasilo goriških otrok na letovanju na Debelem rtiču, Rtiška scena

Od tedaj dalje Zveza, sedaj Društvo, ponujamo otrokom letovanja v več krajih. Sprva sta bili glavni „postojanki“ Puntizela pri Puli in Debeli rtič. Število udeležениh otrok do samostojne Slovenije se je ustalilo pri 350. Do tedaj so bili zagotovljeni tudi sistemski viri za regresiranje letovanj otrokom iz socialno šibkih družin.

• mi je lepo, ker se imamo radi

Bojan

V letu osamosvojitve je z nami na Debelem rtiču letovalo 173 otrok. Leta kasneje do 300, da bi se število po letu 2000 ustalilo pri 230 do 250 otrok. Letovali smo in še letujemo v Poreču pri ZPM Maribor, v Savudriji in v Piranu v domu ljubljanskih otrok, na Malem Lošinju gostujemo pri ZPM Krško, v Puntizeli taborimo z redom „Odporne želve“ iz Deskel, na Debelem rtiču smo gostje Rdečega križa.

Društvo v samostojni Sloveniji ni imelo več zagotovljenih namenskih sredstev za socialno regresirane kolonije, smo pa imeli vsa leta koncesijo za izvajanje zdravstvenih letovanj za bolehe oz. pogosto bolne otroke. Ta sredstva zdravstvene zavarovalnice so letno zagotovila znižano ceno letovanja preko 200 otrokom. Tretjini otrokom so doplačilo k ceni poravnali starši, za tretjino njih smo zbirali donacije »Pomežik soncu« in so letovali brezplačno. V zadnjih

Tabor v Dolenjskih Toplicah

petih letih se je število otrok, ki so predlagani za brezplačna letovanja, podvojilo. Doslej nismo zavrnili nobenega predloga. In veseli smo sklenjenega kroga, ki pomeni neskončnost. Včeraj so bili naši uporabniki, danes so naši vzgojitelji, jutri bodo njihovi otroci ponovno naši uporabniki - v imenu prihodnosti.

Pedagoški vodja Umberto Bizjak z otroki na letovanju v Dolenjskih toplicah

Klub vzgojiteljev animatorjev

Aktiv vzgojiteljev, so že v sedemdesetih letih poimenovali srečovanja vzgojiteljev, ki so spremljali otroke v kolonijah. V aktivu so določali obveznosti in odgovornosti ter naloge, ki so jih bili dolžni na letovanjih opravljati.

Sredi devetdesetih let je na pobudo dolgoletnih strokovnih sodelavk in sodelavcev Zveze, ki so imeli z letovanji veliko izkušenj, bila pri Zvezi ponovno vzpostavljena formalna oblika za organizirano in usmerjeno delovanje skupine prostovoljcev, ki so pripravljeni delati za otroke in z otroki. Vodenje kluba sta izmenično prevzemala **Vlasta Purkart**, specialna pedagoginja, in **Umbert Bizjak**, profesor športne vzgoje.

Sledila je vrsta izobraževanj in evalvacij opravljenega dela. Več enodnevni družin s strokovnimi predavanji in izmenjavo mnenj je ime kluba poneslo med študente in mlade diplomirance, ki se nam letno z veseljem pridružujejo. Predavali so nam dr. Zdenka Zalokar Divjak o vzgoji in smislu življenja, mag. Žare Trušnovec o vzgojnih taborih kot možnost dela z mladimi, Bogdan Žorž o psihodinamiki skupinskega izleta, zdravica Nada Gortnar o simptomih otroških bolezni, zdravnik Valter Boltar o zdravstveni zaščiti in negi otrok na letovanju, Alenka Velušček o predšolskem otroku na letovanju, Vlasta Purkart in Marina Marinič o komunikaciji v skupini, Anamarija Remiaš o sprejemanju drugačnosti, Gregor Hartman o pravljicarstvu in pripovedništvu, Ivan Roba in Amadea Fjoreli o likovnem ustvarjanju otrok ...

Udeleženci tečaja za vaditelje plavanja

Če se osredotočimo na letovanja je prva in osnovna odgovornost vzgojiteljic in vzgojiteljev, da skrbijo za varnost otrok v vodi in ob vodi. Ta znanja je članom kluba dolga leta posredoval v teoriji in praksi profesor športne vzgoje, **Umbert Bizjak**, ki je bil, po vsem pregledanem gradivu, to že lahko rečem, **pionir plavalnih tečajev za otroke na Goriškem**. Ob njem se je kot vzgojitelj - študent kalil tudi Boro Štrumbelj. Danes z znanstvenim naslovom profesor na Fakulteti za šport. **Dr. Boro Štrumbelj** in Umberto Bizjak sta bila tudi zaslužna za prvi **tečaj za vaditelje plavanja**, ki ga je Zveza v sodelovanju s Fakulteto za šport in pod Borovim vodstvom izpeljala v Novi Gorici. 18 študentk in študentov je tedaj uspešno opravilo izpit za 'vaditelja plavanja' in prejelo ustrezen certifikat.

Delo s sredo, 29. aprila 1998

Izjemen projekt Kluba vzgojiteljev animatorjev se je zgodil ob potresu v Posočju spomladi leta 1997. **'Pet dni morja za otroke iz Posočja'** so si rekli pod vodstvom **Vlaste Purkart**, ki je kot vzgojiteljica v dijaškem domu v Novi Gorici hitro zaznala stiske mladostnikov s potresnega območja v zgornjem Posočju. Po navezavi stikov z bovško osnovno šolo sva z Vlasto predstavili našo namero staršem v Bovcu in v Drežnici: *Vaše otroke smo pripravljeni v času prvomajskih počitnic peljati 5 dni na morje. Pridemo jih iskat v Bovec in v Drežnico, jih od-*

Izobraževanje za ustvarjalne delavnice

peljemo na Debeli rtič in vam jih srečne in vse se pripeljemo nazaj. Za njihovo dobro počutje bomo skrbeli člani Kluba s strokovnimi znanji za delo z otroki. Ali nam zaupate vaše otroke? Na odgovor nismo dolgo čakali.

Za sodelovanje smo pridobili prevoznike in Rdeči križ. Vsi so se odpovedali stroškom in zaslužkom. V medijih smo prebirali spodbudne naslove, a najbolj pomembno je bilo to, da so se tudi otroci, ki so na morje prišli pod hudim stresom zaradi potresa in škode, ki jo je pustil na njihovih domovih, vrnili v svoje okolje in ponovno našli smeh in veselje.

Pedagoško vodenje je prevzela Vlasta Purkart, v pomoč so ji bili: Lilijana Kavčič, Tina Frlič, Alan Kofol, Matjaž Brus, Tomaž Koder in prostovoljke iz Drežnice Nataša Koren, Katja Bric in Urška Kranjc.

Izobraževanje za varnost otrok v vodi in ob vodi

V letu 2002 so člani kluba v življenje spravili projekt **„Vrnimo ulici smisel“**. V ulici Gradnikove brigade v Novi Gorici (Kitajski zid smo ji rekli) so s skromnimi obvestili povabili medse otroke „z ulice“. Značilno je, da se otroci v ulicah formirajo v t.im. skupine, klope – in te klope so imele možnost in priložnost, da so bile v okviru izvajanja projekta samoiniciativne, odgovorne in ustvarjalne. Otroci so igrali so namizni tenis, brcali žogo, risali, ustvarjali z odpadnimi materiali in ob koncu šolskega leta, vse to in še več, ponovili v okviru programa „mesto mladih“ na travniku pred mestno občino.

Ustvarjalnice v ulici Gradnikove brigade

Ustvarjanje na občinskem travniku

Brati za bralno značko pomeni...

»Če želite, da bodo vaši učenci bistri, naj berejo pravljice, če želite, da bi bili še bolj bistri, naj berejo še več pravljic in zgodb, kajti domišljija je pomembnejša od znanja.«
Albert Einstein

Zavod za prosvetno pedagoško službo Gorica je skupno z učitelji slovenščine pripravil pravilnik tekmovanja za Gregorčičevo bralno značko. Namen tekmovanja je bil vzbuditi in gojiti ljubezen do materinščine. Tekmovanje je bilo razglašeno 8. februarja na Prešernovih proslavah. Tekmovalo je okrog 900 učencev. S proslavo 28. junija v Kobaridu je bilo tekmovanje zaključeno. Tekmovanje za Gregorčičevo bralno značko bo odslej stalna oblika vzpodbude k ljubezni do slovenske knjige in besede in navajanja k pravilnemu razumevanju prebranih del. – to je zapis, povzet iz poročila Zavoda za prosvetno pedagoško službo Gorica ob zaključku šolskega leta 1965/1966.

Do leta 1972 je bilo tekmovanje za bralno značko v izključni domeni osnovnih šol in Zavoda za prosvetno in pedagoško službo Gorica. Z letom 1972 je koordinacijo z mentorji in zagotavljanje motivacijskega gradiva prevzela Zveza. Odbor za Bralno značko pri Zvezi je vodila poštvalna mentorica **Vida Blažko** iz mirenske osnovne šole.

Neposredno delo z učenci, ki so bili vključeni v gibanje, so opravljali mentorji in mentorice na osnovnih šolah. Na posvetu, ki sta ga 25. februarja 1982 skupaj sklicali Zveza in območna enota Zavoda za šolstvo so ugotovili, da so v zvezi z bralno značko šole na občinski ravni premalo povezane in v ta namen ustanovili nov občinski odbor Bralne značke pri Zvezi, ki ga je prevzela učiteljica slovenskega jezika in men-

17. september - začetek bralne značke na Bevkovem trgu v Novi Gorici

torica BZ **Slavka Modic**. Istega leta je Zveza prvič organizirala srečanje učenk in učencev vseh osnovnih šol v takratni novogoriški občini, ki so za bralno značko tekmovali vseh 8 let. 131 se jih je zbralo na Osnovni šoli Ob Kornu v Novi Gorici, kjer sta jim pesnik Jože Šmit in pisatelj Ivo Zorman podelila priznanja.

Zveza je skupaj z mentorji vzpostavila tesno sodelovanje v gibanju za bralno značko tudi z učitelji na slovenskih šolah v goriškem zamejstvu v Italiji.

Pionirska bralne značke, takrat učiteljica v Sovodnjah, danes priznana družbena delavka v slovenskih organizacijah v goriškem zamejstvu in predsednica Goriške glasbene matice, **Nataša Paulin**, je posebej za naš zbornik zapisala:

Prvo srečanje z Zvezo prijateljev mladine iz Nove Gorice je bilo, lahko rečem, popolnoma naključno. V slovenskih osnovnih šolah v Italiji smo v šol. l. 1979/80 razmišljali o uvedbi bralne značke. Zamisel je vzbrstela, ko sem kot učiteljica na OŠ F. Bevka vzpostavila stik s čudovito mentorico Vido Blažko. Razgovori, spoznavanje dobrih učnih praks, so me utrdili v prepričanju, da je treba ob standardni jezikovni vzgoji pri slovenskem jeziku narediti nekaj več. Treba je otroke spodbujati v branju slovenskih knjig in poskrbeti za predstavitev vrhunskih mladinskih avtorjev. Skozi skrbno izbrano literaturo smo prodirali do vrednot, ki so potrebne za rast in razvoj vsakega otroka. Prizadevali smo si tudi dvigovati bralno pismenost vsakega učenca, z bralno značko smo povezovali vse bralce iz Slovenije in Italije.

Tržaškim kolegom sem večkrat zavidala, saj so bralno značko uspešno udejanjali že vrsto let. Londonski sporazum je povezal Ljubljano z zaledjem, mnogi Tržačani so odhajali na študij v slovensko prestolnico, učitelji so imeli na razpolago pedagoškega svetovalca, ki je povezoval in utiral pot v Slovenijo. Goričani smo to dosegli kasneje in mislim, da je k temu prispevala tudi goriška ZPM.

Več kot trideset let se je organizirano branje na goriških šolah razvijalo in raslo. Pri naši bralni znački so bili vsi zmagovalci, za nagrado so prejeli značko. Učenci so imeli na izbiro knjige,

ki jih je ponujala šolska knjižnica, ta je postajala iz leta v leto bogatejša, saj so za knjižni dar poskrbeli pesniki, pisatelji in predstavniki Zveze prijateljev mladine. Uradna podelitev priznanj se je prvič odvijala v Sovodnjah, kasneje pa, ko je število učencev na srečo zraslo, v kulturnih domovih ali na posameznih šolah.

Prijaznost in solidarnost ljudi goriške enote ZPMS me je navdihnila in navdušila, da sem delo nadaljevala z večjo vnemo in veseljem. Našli smo prijatelja, ki je s toplino in strokovnim pristopom gradil enotni bralni prostor.

Danes se med knjigo in računalnikom odvija srdit boj za prevlado. V šoli smo poklicani, da vztrajamo pri branju knjig. Ni ga večjega užitka, ko ob listanju prepustiš svojim mislim popolno svobodo in ob požiranju besed ustvariš novo zgodbo, ki je samo tvoja. Bralni znački ni še odklenkalo, če hočemo, da bo vedno zanimiva in privlačna za naše učence moramo iskati, raziskovati, se sami učiti in se nato prepustiti novim pristopom.

Da se je vse to dogajalo, moramo biti hvaležni ZPMS in naši lvi. Hvala.

Koordinatorji Bralne značke na osnovnih šolah na Goriškem

Ljubljana, 11. 6. 2013: Zlati bralci na odru Cankarjevega doma s svojimi mentoricami, s predsednico MDPM za Goriško go. Ivo Devetak, z dr. Igorjem Saksido, s predsednico Bralne značke Slovenije ZPMS dr. Dragico Haramija, s pesnikom Andrejem Rozmanom Rozo in s pisateljem Slavkom Preglom.

V poročilih Zveze od njenih začetkov koordiniranja programov za Bralno značko, pa vse do danes beležimo številke: od 3.000 do 3.500 šolarjev je letno vključenih v gibanje. Velika večina njih iz prve in potem morda še prvih razredov druge triade, od 180 do 220 pa se giblje številka tistih, ki so 8, sedaj že 9 let zvesti bralni znački in se na koncu izredno veselijo prostega dne z nagradnim izletom, ki je povezan tudi s kulturnim dogodkom. Veselijo se druženja z vrstniki iz vseh goriških osnovnih šol in srečanja so tudi mentorji in mentorice Bralne značke veseli. Ponosni so na svoje varovance in ponosni na svoje delo.

Dolgoletna koordinatorica Bralne značke v Osnovni šoli Solkan, **Vlasta Skok** ne more pozabiti tega dogodka:

Nagradni izlet, organiziran za učence, ki vsa leta osnovnošolskega izobraževanja tekmujejo za bralno značko, je le-tem velika motivacija.

Pred kakimi petindvajsetimi leti, sem prvošolcem predstavljala tekmovalstvo in jim povedala, da če bodo vseh osem let osvojili bralno značko, bodo za nagrado šli na izlet.

Deček v prvi klopi me je s svetlimi očami pogledal od vrha do tal, dvignil roko in rekel:

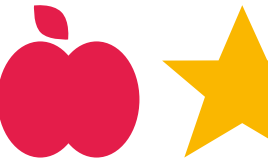
» Ma takrat boš ti pa že močno stara!«

Od 30. obletnice bralne značke dalje, vsakih 5 let podeljujemo posebna priznanja in knjižne nagrade za 20 in večletno delo mentoricam in mentorjem BZ. Na teh prireditvah so bili z nami že malodane vsi pesniki in pisatelji v Sloveniji. Nazadnje smo v letu 2012 ob geslu „Pojdiva s knjigo v svet“ v goriškem gledališču gostili mentorje z mladinskim pisateljem Slavkom Preglom in otroško pisateljico, njegovo hčerko, Sanjo Pregl. Na gradu Dobrovo je bil pred leti z nami Tone Partljič.

Še posebej nepozabno je bilo druženje številnih prizadevnih mentoric ob 40. obletnici bralne značke oktobra 2001 na Gregorčičevi domačiji na Vrsnem. Za prisrčnost dogodka je poskrbel danes že pokojni pesnik Tone Pavček, ki je s svojo poezijo optimistično obarval *tisti svetli jesenski dan*, je zapisala **Boža Peršič**, avtorica fotografije, mentorica in koordinatorica bralne značke na Osnovni šoli Milojke Štrukelj v Novi Gorici, in velika ljubiteljica dobre knjige, ki vse svoje znanje z veseljem prenaša na otroke.

V letih od 2001 do 2005, pod naslovom „S knjigo v svet – z besedo med prijatelje“ smo ob Bevkovem prazniku, 17. septembra, na Bevkovem trgu v Novi Gorici, z literarnimi matinejami prinesli besedo med prijatelje.

K sodelovanju smo privabili vse novogoriške kulturne institucije in tudi prijatelje iz goriškega

Otroški parlament

Mentorji bralne značke s Tonetom Pavčkom v Vrsnem

*Program BZ smo sprva prilagajali »zalogi« knjig v knjižnici, sčasoma pa je prizadevna knjižničarka **Tjaša** bogatila police s knjižnimi novostmi mlajših priljubljenih pisateljev in pesnikov. Iz obširnega seznama je moral posameznik izbrati in prebrati 3-4 leposlovna dela, po eno strokovno vsebino, eno pesniško zbirko in eno knjigo je predstavil po lastni želji. Ta izbor je bil zares pisan in je tudi meni »naložil« domačo nalogo, da sem novostim sledila ter jih sama prebirala... in kmalu so letni program BZ dopolnjevali tudi učenci.*

Uro razgovorov o prebrani knjigi smo vnesli v tedenski urnik pouka, da smo s »knjižnimi molji« prečesali knjige do zadnjega pomišljaja, vprašaja, klicaja, kaja in zakaja, če rečem po Pavčkovu.

Doživljali smo, da je mladostnik spregovoril ob knjižnem dogajanju tudi o lastnih resničnih problemih – zaljubljenosti, šolskih ocenah, osamljenosti doma, bolezni, alkoholizmu, drogah, Da so bile take ure prave »biblioterapije«, sem začutila kdaj takoj, včasih iz kasnejših izjav... Pomembno je bilo, da smo kar vsi skupaj iskali izhode iz stiske. Ni mi bilo žal časa, četudi so se take debate razpote gnile še za kako dobro uro.

Prav tako smo veliko skrbi posvečali jeziku, saj so naši starši in stari starši ohranili zvestobo narodu in maternemu jeziku, čeprav jim je bilo hudo v času fašizma pod italijansko okupacijo.

zamejstva in iz Benečije. Odlomke literarnih del, pretežno Bevkovih, so brali goriški gledališki igralci: **Aleksander Krošelj, Ivan Leban, Alida Bevk, Radoš Bolčina, Iztok Mlakar, Nevenka Vrančič, Gorazd Jakomini, Milan Vodopivec, Ana Facchini, Marjuta Slamič, kantavtorica Ljoba Jenče.** Svoja lastna dela so brali **Vida Mokrin Pauer, Marija Mercina, Marjana Remiaš, Franc Tomšič, Lucijan Vuga, Milan Petek, Darko Komac, Andrej Golob** in dijaki literarnega krožka **„Mrcine“** iz goriške gimnazije. Pridružili so se nam tudi literarni ustvarjalci iz Italije, slovenskega in italijanskega rodu, ter Slovenci iz Benečije. Istočasno so dijaki novogoriške likovne gimnazije ustvarjali v likovni matineji pod vodstvom pedagoga in slikarja **Milovana Valiča.**

Slavka Modic, dolgoletna mentorica bralne značke na Osnovni šoli Frana Erjavca, tudi predsednica komisije za BZ pri zvezi, se bralne značke spominja:

Komisija za otrokove pravice pri ZPM Slovenije, je že ob njenih aktivnostih za ratifikacijo Konvencije o otrokovih pravicah v letu 1989, razmišljala o otroški participaciji. Imeli smo uspešne »pionirske problemske konference«, kjer so pionirji prevzemali vodenje in se odgovorno odzivali na aktualna dogajanja v šoli in izven nje. In razmišljanja o »mehkem prehodu« pionirske organizacije v neko drugo, demokratičnim preobrazbam primernejšo obliko, so rodila Otroški parlament. V prostorih takratne skupščine Republike Slovenije, dne 19. oktobra 1990, je sedelo 105 otrok iz 44 občin. Tudi iz novogoriške, ki so se pred tem sestali na prvem občinskem otroškem parlamentu. Vodil ga je učenec iz Osnovne šole Milojke Štrukelj, **Ian Krumberger**, in v Ljubljani zelo suvereno nastopil pred svojimi vrstniki.

Prvi Otroški parlament v Skupščini RS

Za tiste, ki smo otroke želeli slišati in ne le poslušati, je bil sleherni otroški parlament, bodisi se je odvijal na šoli, na ravni občine ali regije in države, prava ura demokracije. Bojazen, da otroci ne bodo zmogli sami voditi »svojega instituta«, je bila odveč. Potrebo in primernost te oblike delovanja otrok je prepoznal tudi minister za šolstvo, **dr. Slavko Gaber**, ki je v letu 1993 sprejel t.im. Pravila o delovanju »šolskih parlamentov«.

Delo po skupinah v Novi Gorici

Ob 20-letnici Otroških parlamentov so mentorji na Goriškem prejeli posebna priznanja

Rok Židanik je bil eden tistih goriških šolarjev, ki je vodil šolski parlament, pa občinski, regijski in bil tudi predsednik nacionalnega Otroškega parlamenta. Z ministrom za izobraževanje se je v času slovenskega predsedovanja Slovenije Evropski uniji, udeležil mednarodne konference o participaciji mladih v Oslu na Norveškem.

In kako **Rok**, s svojega zornega kota, danes, kot študent fakultete za družbene vede, ocenjuje participacijo najmlajših:

Sprva smo na osnovni šoli učenci o svojih problemih spregovorili le v okviru razrednih ur, kasneje na šolskih in oddelčnih skupnostih v okviru pionirskih problemskih konferenc. Naš glas, mnenja, stališča in pričakovanja pa se je začelo slišati šele z uvedbo demokratične vzgoje, za kar gre posebna zasluga otroškemu parlamentu. Prav delegatski sistem, ko smo delegati šole spregovorili v občini, regiji in na državni ravni, je omogočil, da niso naše ugotovitve in predlogi ostali zaprti v ozkem okviru oddelka, šole, ampak so nam prislunili tudi v kraju in širšem prostoru. Vsebina prvega parlamenta na temo »Zdravo in varno okolje« leta 1990, se je zgodila bolj na pobudo mentorjev kot

učencev. Svoje ugotovitve so učenci, glede na opravljene razgovore in ankete, nato izmenjali skozi poročila, ki so jih predstavili na šoli, občini in nato strnjeno v republiški skupščini. Že drugi parlament na temo »Prosti čas«, ki je imel še tri kasnejše ponovitve, je bil bolj pisan na kožo otrok in tako so parlamenti postajali vse bolj in bolj tematsko določeni po izbiri učencev, ki smo jih vedno bolj suvereno tudi sami vodili, izražali svoja mnenja, ugotovitve, stališča in predloge v prostem debatnem nastopu.

Da so bila stališča na temo res naša – otroška – in ne odraslih, se je odražalo ne le na občinskih, regijskih v republiškem parlamentu, ampak tudi na okroglih mizah, televizijskih oddajah, da ne omenim šol. Naš zrel pogled in retorične sposobnosti se niso pokazale le ob debati na izbrano temo, ki jo vsako leto določijo na republiškem parlamentu, ampak tudi pri kritičnem odnosu do tematike »kje pa mene čevelj žuli«. Prav na zadnjo tematiko, ki je vsakoletna točka goriških otroških parlamentov, smo bili še posebej ponosni, saj smo čutili, da nam tako vodstvo šol, kot tudi župan in širše okolje, prisluhnejo in resno obravnavajo naše predloge in utemeljitve.

Goriški parlamentarki v Državnem zboru

Matjaž Nemec, danes zaposlen v kabinetu predsednika države, se svojih prvih korakov v politiko vedno rad spominja:

Veliko spominov me veže na Medobčinsko društvo Prijateljev mladine za Goriško, toda še posebno živ je tisti, ki me postavi v sedmi razred in v slovenski parlament ter mi obudi široko paleto občutkov in občutij, povezanih s hramom slovenske demokracije. Takrat sem prvič prestopil prag mogočne stavbe, ki me je najprej pritegnila z bronastimi kipi na pročelju, ko pa sem stopil v prostrano notranjost, me je prevzel občutek pomembnosti in veličine, pa tudi moči. Politične moči. In tega dopoldneva, ko je potekal otroški parlament sem bil del zgodbe, ki me je zaznamovala in me navdušila. Prvič sem lahko spregovoril v parlamentu, argumentiral svoje misli in poglede ter se soočil z mnenji drugih. Bilo je nepozabno. Občutil sem, da je politično delo resno delo in da si zelo želim, da bi postal del njega. In tako mi je ga. Iva, ki mi je bila velik zgled in me je k temu spodbudila in mi dala priložnost, odprla vrata v politiko, ki sem ji danes zapisan.

Vse povedano pa se gotovo ni zgodilo brez predanega dela mentoric in mentorjev v osnovnih šolah, ki so najbolj uspešni prav takrat, ko otroci vedo, da so jim vselej na voljo, ko jih rabijo, jim ne vsiljujejo svojega mišljenja in jih s svojim strokovnim in pedagoškim znanjem varno vodi-jo čez čeri mladostniške zagnanosti.

Poslanec v državnem zboru Mirko Brulc in Rok Židanik, nekdanji predsednik NOP v pogovoru s predsedniki šolskih parlamentov

Marina Marinič, šolska psihologinja in mentorica otroških parlamentov na osnovni šoli vse od njihovih začetkov, danes nepogrešljiva prostovoljka v Društvu, ocenjuje:

Po 22-letni tradiciji ugotavljam, da so otroški parlamenti zrastle v demokratično vključevanje otrok in mladostnikov v življenje in delo naše družbe. Kot dolgoletna mentorica sem ponosna, da so otroci iz leta v leto bolj sproščeni, pozitivno kritični do sebe, okolja in družbe, retorično vedno bolj usposobljeni, pa tudi strpni, vztrajni in odkritosrčni pri razčiščevanju problemov, s katerim se srečujejo.

Rešitve ne pričakujejo le od odraslih, ampak jih velikokrat skušajo in uspešno rešujejo sami. Na odrasle se obračajo s predlogi in utemeljenimi pričakovanji. Ne zavedajo se le svojih pravic, ampak so se skozi demokratični način reševanja problemov naučili izhajati tudi iz odgovornosti. S strpnostjo do različnosti postavljajo tudi svoje zahteve. Vodenje jim lahko že v celoti prepuščamo in kot mentorji jih le usmerjamo, jim svetujemo in ponujamo dodatna znanja in kompetence.

Tema, ki so si jo izglasovali za letošnji parlament »Razmere v družbi«, kaže, da se tudi oni zavedajo, da živimo v kritičnem obdobju, in prepričana sem, da bodo ne le realno ocenili stanje, ampak se jim bo porodil tudi marsikateri dober predlog za izboljšanje razmer v družbi, katere del so in smo.

Otroci brez meja

V Tednu otroka leta 1985 je poseben odbor pri Zvezi soorganizator mednarodne otroške manifestacije za mir. Jugoslovanski in italijanski UNICEF Zvezi zaupata organizacijo prireditve 'Otroci brez meja', ki je v tistih časih štela za izjemen podvig - prireditev z odprto slovensko-italijansko mejo med mestoma Nova Gorica in Gorica.

Srečanja otrok se je udeležilo približno 500 otrok iz slovenskih obmejnih občin, od Jesenice do Pirana, in 500 otrok iz italijanskih obmejnih območij. Srečanja se je udeležila tudi delegacija otrok z Reke in iz Pule na Hrvaškem.

Na mejnem prehodu, kjer sta zapornice zamenjala govorniški oder in otroški pevski zbor, je pet dijakov mednarodne šole iz Devina (Italija) v imenu petih celin spustilo v nebo pet golobov. Prebrali so poslanico miru obeh odborov Unicefa, namenjeno vladama obeh držav in generalnemu sekretarju OZN.

Gorica in Nova Gorica sta danes še bolj odprti in še svobodnejši mesti. Državna meja je danes stičišče preproste otroške, vendar tudi naše želje: Ostanimo ljudje – ohranimo mir med nami! Danes se je meja spremenila v mesto sodelovanja. Tako preprosto je bilo to. Toda kako jutri!? Današnje dejanje je most. Most med dvema sosednjima narodoma. Most prijateljstva, medsebojnega razumevanja. Most miru. Zgradimo nešteto takšnih mostov, da bo mir zajel vse otroke sveta, kajti če bo zajel njih, bo zajel tudi vse ljudi sveta. Pohiteti moramo s tem delom, saj je ta čas naš.

Otroci so generalnemu sekretarju OZN poslali svojo poslanico: ... *ali lahko veliki možje, kot ste vi, gospod De Cuellar, naredijo kaj, da bi bilo drugače, da bi se vsi otroci lahko družili, da bi med pesmijo in plesom odprli zapornice na meji in pokazali, kaj vse imajo in kaj vse znajo. Morda potem tudi med odraslimi ne bo več sovraštva in vojn. Povejte to našo željo na skupščini OZN, ko se bodo zbrali vsi predsedniki in voditelji držav. Otroci glasujemo za prijateljstvo odprtih meja.*

Tudi izjave otrok so povedale veliko:

Robert, 13 let, Nova Gorica: Meni se zdi ta prireditev zelo lepa in koristna. Že to, da se nas je tu, ob naši meji zbrala tako velika množica otrok, je zame nekaj velikega. Tudi mi, otroci, lahko povemo svetu, da hočemo živeti v miru. S prijateljem in sošolcem Urošem bova naslikala veliko sliko, ki ji bova dala naslov Mir med narodi. Vesel in ponosen sem, da smo to mirovno akcijo organizirali prav tu v Novi Gorici in Gorici.

Paola, 13 let, Gorica: Zelo lepo je in navdušena sem nad vsemi prireditvami, čeprav sem tudi že malo utrujena. Pa kaj bi to: važno je tisto, kar moremo in hočemo otroci povedati ljudem po svetu: tudi če se odrasli kregajo in sovražijo, mi otroci ne mislimo tako. Hočemo živeti v miru in prijateljstvu. Danes sem spoznala, da tako mislimo vsi otroci, čeprav živimo v različnih državah.

Ramin, 15 let, Iran: Jaz sem eden tistih petih predstavnikov petih kontinentov, ki sem na meji spustil goloba. Prav iskreno sem želel, da s tem svojim dejanjem pomagam svetu do miru. Ta prireditev je veličastna in misel, ki jo spremlja, je vredna največ pozornosti, ne samo v Italiji in Jugoslaviji, ampak po vsem svetu. Ob tem sem pomislil tudi na moje brate v Iranu, ki krvavijo v vojni z Irakom.

Ivan, Nova Gorica (mimoidoči, opazovalec): Če me že vprašate, bom povedal, čeprav mislim, da morajo o tem povedati predvsem tisti, ki neposredno sodelujejo v tej prireditvi. Čudovita je. Predvsem misel, ki jo vodi: otrokom, našim potomcem, moramo znati privzgojiti to osnovno vrednoto: - ohranjanje miru. Zato iskrene čestitke vsem, ki so to lepo prireditev pripravili in izpeljali. Mislim, da moramo take reči še naprej negovati, saj otroci lahko odrasle marsičesa naučijo.

Otroci brez meja» zahtevajo mir in sprašujejo: Kdaj bodo odrasli manj pokvarjeni?

Manuela iz Anhovega: Hodim v osmi razred in imam 14 let. limam dobre starše in prijaznega mlajšega brata, pa nobenih večjih problemov. Pa vendarle me čedalje bolj jezi ta naš svet. Vsak dan se preliva kri čisto po nepotrebnem. Vsak dan odjekne kje kaka bomba. In ne le to. Po svetu ljudje, med njimi tudi otroci, še kar napej stradajo. ... kako grozen je naš svet. Na eni strani bogastvo, na drugi zaostalost, lakota in revščina. Kdaj bo drugače? Kdaj bo svet res brez mej, kot je danes, kdaj bo človek človeku res človek?

Barbara iz Nove Gorice: Mislim, da bi bilo popolnoma drugače na svetu, če bi vladali otroci. A kaj, ko nekoč postanejo tudi otroci odrasli in prav tako krvoločni, kot so bili prej njihovi starši in stari starši. Prav zato se mi zde takšna prijateljstva, ki smo jih danes sklepali, zares imenitna. Mi drug drugega ne bomo mogli streljati, saj smo postali prijatelji. Mi že danes pozivamo k miru in prijateljstvu, mi si želimo boljši svet.

Pomenljiva je poslanica **učenk in učencev** iz osnovne šole Dobrovo: Pripravljeni smo vsaj enkrat na teden stradati, pa tudi več, samo da bi ostalim otrokom zagotovili hrano, šolanje in topel dom.

Revščina – sopotnik globalizacije

Poslanica predsednika Republike Slovenije, dr. Janeza Drnovška, ob otvoritvi razstave 'Revščina – sopotnik globalizacije' v Novi Gorici, dne 21. februarja 2006

Razstava fotografij 'Revščina – sopotnik globalizacije', ki izpostavlja naraščajoče probleme revščine v sodobnem svetu, na svojstven način prispeva k potrebnim miselnim premikom tudi v našem, slovenskem prostoru. Pomembno je namreč naše skupno zavedanje, da moramo drugače delovati, da smo med seboj povezani, soodvisni. Da nam sočutje do drugih, dobra dela, prijaznost lahko prinesejo občutek življenjske izpolnitve, ki nam ga ne more dati pehanje za dobičkom ali za oblast. Da nam skrb za pozitivne medčloveške odnose in za človeku prijazno naravno okolje več pomeni kot kopičenje materialnih dobrin. To zavest, ki pogojuje drugačno delovanje, moramo začeti vnašati v institucije, v katerih delujemo, v medije, v politiko, v družino, v svoje okolje. Ko je ozaveščenih dovolj ljudi, dosežejo kritično maso, potrebno za spremembe. In takrat lahko začnejo spreminjati svet. To so potem trdni temelji, ki jih nič ne more podreti. In to je edini način.

Zato pozdravljam vašo iniciativnost, entuziazem in angažiranost pri organizaciji tovrstnih dogodkov.

Pri vašem delu pa vam iskreno želim veliko sreče in uspehov.

Z dr. Janez Drnovšek

J. Drnovšek

Predsednika države smo organizatorji razstave in javne tribune, na kateri so sodelovali eminentni gostje: Anica Mikuš Kos, dr. Ivan Škoflek, Barbara Škoberne in dr. Robert Leskovar (MDPM za Goriško, nosilec v sodelovanju z društvom Share Slovenija in Kit Nova Gorica) zaprosili za pokroviteljstvo in bili dva dni pred dogodkom presrečni, ko so nam iz predsednikovega kabineta sporočili, da se bo predsednik osebno udeležil obeh dogodkov. O vsebini njegovega petnajstminutnega nagovora med udeleženci dogodka še danes steče beseda. Bile so vizionarske in se nas, bolj kot takrat, dotikajo danes.

Vse se je dogajalo tudi v času, ko je predsednik začel kampanijo za Darfur in podjetnik Davorin Lozej iz Nove Gorice mu je ob tej priliki izročil ček za 10.000 € za pomoč Darfurju.

Ker je predsednik države po vstopu Slovenije v EU prvič v Novi Gorici, je zaprosil župana obeh Goric za srečanje na Trgu Evrope

Vsi cvetovi bodočnosti so v semenu sedanjosti

V mesecu aprilu in maju leta 1997 smo v Pokrajinskem arhivu v Novi Gorici postavili razstavo 'Vsi cvetovi bodočnosti so v semenu sedanjosti'. Na ogled smo postavili pregled

desetletnega raziskovalnega dela zgodovinskih krožkov na Goriškem. Razstavili smo preko 130 raziskovalnih nalog in veliko eksponatov, ki so pričali, kako temeljito so se, ob polni podpori in znanju svojih mentoric in mentorjev, na ogled postavili naši mladi zgodovinarji.

Mladi za mir, prijateljstvo in sožitje

Tabor „Mladi za mir, prijateljstvo in sožitje“, v Čepovanu od 19. do 22. novembra 2006 je združil 21 mladostnikov iz obeh strani zahodne meje. Vsebine tabora so strnili v Sporočilu, ki so ga poslali predsedniku države dr. Janezu Drnovšku:

S ponosom sporočamo, da smo z razmišljanjem, pogovori in medsebojnim sodelovanjem pridobili veliko novih znanj. Učili smo se o naših pravicah in dolžnostih. Ugotavljali smo, kako pomembno je sprejemanje drugačnosti. Spoznavali smo načine reševanja konfliktov v medosebnem sporazumevanju. Ugotavljali smo tudi, da so med nami še vedno razlike v razumevanju in sprejemanju drugačnosti. Skozi pogovore in delo smo opredelili vrednote, ki so pomembne za dostojanstveno življenje in sobivanje.

Ob zaključku smo si obljubili, da bomo pridobljeno znanje in vedenje o miru, prijateljstvu in sožitju širili v družini, med prijatelji, znanci in sošolci.

V biltenu „Med Alpami in morjem“ so zabeležili še svoja osebna občutja in podrobno zapisali dogajanja na taboru.

Plakat tabora

Udeleženci tabora

Medkulturni dialog - druge kulture me bogatijo

V evropskem letu „Medkulturnega dialoga“, 8. in 9. maja 2008, se je v Novi Gorici, v organizaciji ZPM Slovenije in ob sodelovanju Evropske hiše Nova Gorica in tudi našega društva, odvijala mednarodna konferenca – Izobraževanje za medkulturni dialog. Cilji konference so bili: definirati temeljne pojme in procese, identificirati in analizirati tiste pedagoške prakse in aktivnosti, ki omogočajo osvajanje znanj, si izmenjati mnenja in stališča ter dobre prakse. Konferenca je sprejela tudi dokument **Novogoriška deklaracija** in je bil v tistem obdobju „med zelo pogosto citiranimi vsebinami na področju medkulturnega dialoga“.

8. maja zvečer smo ob otvoritvi razstave nagrajenih del v natečaju Evropa izkoristili za druženje in izmenjavo dobrih praks na področju dela z otroki v prostem času.

Državne prireditve ob zaključku natečaja Evropa v šoli „Medkulturni dialog - druge kulture me bogatijo“, se je udeležilo preko 1000 otrok iz vse Slovenije. Učenci iz Osnovne šole Dornberk so uprizorili šolarja na Primorskem, ki je v obdobju Marije Terezije in Franca Jožefa postal malodane gospod; kako so zatirali otroke v času fašizma in poitalijančevanja in kako veselo so v čepicah in rutkah pozdravljali „za domovino s Titom naprej“.

Dijaki goriške gledališke gimnazije so nas popeljali v sodobne in demokratične klopi, ki niti ni nujno, da so klopi Pokrovitelj dogodka, predsednik države **dr. Danilo Türk**, je s svojo prisotnostjo ter s svojim nastopom in podelitvijo nagrad navdušil vse v dvorani.

Predsednik dr. Danilo Türk z državnimi nagrajenkami Evropa v šoli

Zeleni nahrbtnik in trije zeleni škratje

Prvo srečanje udeležencev v projektu Zeleni nahrbtnik v Opatjem selu

Zeleni nahrbtnik je okoljevarstveni projekt, namenjen predšolskim otrokom, ki je bil s strani MDPM za Goriško predstavljen goriškim vrtcem v Tednu otroka 2007 s ciljem, da prispeva k obogatitvi dodatnih vsebin sicer že uveljavljene okoljske vzgoje za predšolske otroke v vrtcih.

V istem šolskem letu je projekt zaživel v vrtcih pri Osnovnih šolah Miren, Šempas, Deskle, Dobrovo in na OŠ Kozara Nova Gorica. Strokovne delavke smo s premišljenim izborom vsebin ter **Zelenim škratom** pritegnile 310 otrok, ki so aktivno sodelovali pri raziskovanju in spoznavanju vode, njenih lastnosti in pomena za živa bitja. Zbirali in ločevali smo odpadke, urejali okolice vrtcev, spoznavali zelišča in se preizkusili v njihovi uporabnosti. Že v prvem letu smo vrtci k sodelovanju povabili zunanje sodelavce. Poleg staršev in starih staršev so sodelovali tudi ribiči, lovci, delavci Komunale Nova Gorica ter šolarji. Pozitivne izkušnje otrok in vseh so-

delujočih smo vključili v projekt v naslednjem šolskem letu in pritegnili še nekatere druge vrtce na Goriškem. Tako se je število sodelujočih otrok povzpelo na 626 in z leta v leto še naraščalo.

V drugem letu projekta smo okoljevarstvene naloge še izbirale strokovne delavke same glede na potrebe vrtca. Otroci so tako npr. spoznavali gozd in skrb zanj, čistili so brežino reke Soče, izdelovali zeliščne sirupe ter v svoja spoznanja vključili čutila. Pri uresničevanju zastavljenih ciljev so sodelovali zunanji sodelavci: gozdar, vrtnarji, kuharice, hišniki, gasilci, tabor-

Trije škratki v sezoni 2012/2013

niki, delavci KS, lokalna TV. V naslednjih šolskih letih pa smo na skupnih sestankih na sedežu MDPM za Goriško vsako leto znova izbrali temo, ki je bila skupna vsem sodelujočim vrtcem. Za vsebino in način izvedbe so odgovorne strokovne delavke posameznega vrtca, kjer je gostoval **Zeleni škrat**. Čeprav je bila tema skupna, je v dnevnikih Zelenega nahrbtnika predstavljenih mnogo različnih, inovativnih, zanimivih dejavnosti in procesov, kako so otroci dosegali zastavljeni cilj. V vrtcih na Goriškem so bile vsakoletne teme raznolike, in sicer: Zdravo življenje, Voda, Izberem zdravo hrano in pijačo ter Kaj so jedli naši stari starši, none in nonoti, dedki in babice.

V vseh šestih letih aktivnega delovanja projekta Zeleni nahrbtnik so se prvim vključenim vrtcem in OŠ Kozari Nova Gorica pridružili še otroci iz vrtca Tolmin, enote Kurirček iz vrtca Nova Gorica, otroci iz vrtcev pri OŠ Solkan, Kanal, Čepovan, Branik, Dornberk in Šempeter. Z raznolikostjo tem in večjim številom sodelujočih, se je povečalo tudi število zunanjih deležnikov.

Tako so pri izpeljavi zastavljenih projektov sodelovali še: kmetje, kmečke žene, planinci, čebelarji, glasbenik, župan, športni pedagogi, učitelji kemije in biologije, kajakaši, delavci HE Solkan in ČHE Avče, delavci vodarne, predstavniki PRC Tolmin, Goriških vodovodov, Goriškega muzeja, športna agencija, medicinske sestre, zobozdravnica, laboratorijski tehnik, reševalci, študentje medicine, policisti. Število vseh sodelujočih otrok se je v šolskem letu 2012/2013 povzpelo na 930.

nika in srečanje na zaključni prireditvi. Le-ta se odvija vsako leto ob izteku projekta v mesecu maju v enem izmed sodelujočih vrtcev. Na zaključni prireditvi vsak sodelujoči vrtec prejme **Eko listino**, nakar sledi zabavni program, ki je namenjen otrokom.

Projekt Zeleni nahrbtnik, skozi vsa leta, z raznovrstnostjo vsebin sledi osnovnemu namenu - motivirati predšolske otroke, da sami razmišljajo o naravi in okolju, v katerem živijo, da skozi igro in svoji stopnji razumevanja primerno spoznavajo okoljevarstvene probleme, nanje opozarjajo in iščejo rešitve.

Zeleni nahrbtnik in njemu pripadajoči **zeleni škrat** (zaradi velikega števila sodelujočih vrtcev in otrok, so letos na pot krenili že trije nahrbtniki s tremi škrti) sta za otroke motivacija in spodbuda za različne dejavnosti. Kljub večletnemu sodelovanju v projektu vsako leto ne samo otroci, ampak tudi strokovni delavci vrtca, spoznamo kaj novega, predvsem pa **na novo ozavestimo dejstvo, da smo del narave, da smo še kako odvisni od nje ter da jo moramo ohranjati in skrbeti zanjo.**

Mateja Čendak, Pomočnica ravnateljice za vrtec pri OŠ Dobrovo in koordinatorka v projektu Zeleni nahrbtnik

V dnevniku na temo „Jem in pijem zdravo“ med drugim lahko preberemo: *Otroke so najbolj navdušile dejavnosti, povezane s samostojno pripravo hrane. Tako smo skupaj (z vzgojiteljicami) pripravljali palačinke z jabolčno čežano, sadni namaz s skuto, porovo juho, škarpeno na belo v zelenjavni omaki, peteršiljev krompir, sadni sok in zelenjavno mineštro. Marsikateri otrok je prvič lupil krompir in korenje ali rezal zelenjavo z nožem. Ker so lahko sodelovali pri tako nevarnem opravilu, se je posledično utrjevala tudi njihova samozavest.* In še zapis o lutki Zeleni škratek, ki je sestavni del projekta: *«Zeleni škratek je bil v tem tednu za otroke in vzgojiteljice velika motivacija, da smo obnavljali in dograjevali naše znanje o zdravem prehranjevanju. Otroci so mu z velikim veseljem povedali in pokazali, kaj že znajo..... Edina pomanjkljivost, ki smo jo zaznale vzgojiteljice je ta, da bi moral biti škratek v skupinah več časa.*

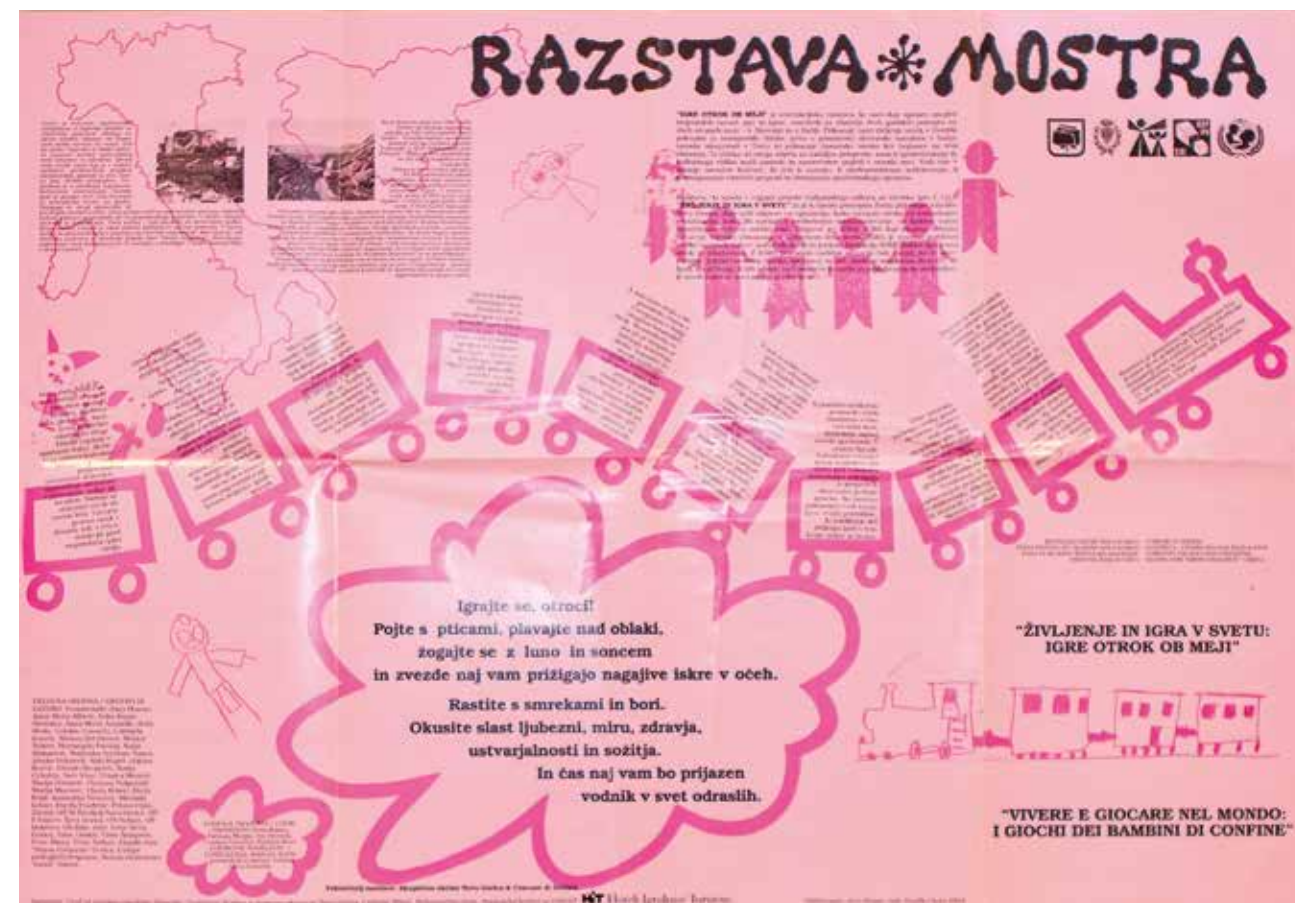
Projekt ima tudi zabavno-družabni značaj, kar odsevajo medsebojna srečanja in druženje predšolskih otrok ob vsakokratni predaji nahrbt-

Igre otrok ob meji

Z igro se otrok razvija, spoznava, uči, oblikuje svoj odnos do sveta, ljudi, predmetov. Z njo premaguje svoje strahove, z njo se sprošča, se razveseljuje. „Življenje in igra v svetu – igre otrok ob meji“ je bil leta 1994 naslov obsežne, dvojezične raziskovalne razstave, ki je bila historičen prikaz iger in igrač otrok na skrajno zahodnem delu slovensko italijanske meje. V projektu smo sodelovali s slovenskim in italijanskim odborom za Unicef, z Dijaškim domom in

asociacijo Centro Sociale Polivalente iz Gorice (Ita). Razstavi na goriškem gradu v italijanski Gorici in v Veliki dvorani naše občine v Novi Gorici, si je ogledalo na tisoče otrok in odraslih. Vsebini je bila izjemno naklonjena tudi **Andreja Črnak Meglič**, predsednica Društva Unicef Slovenija, ki je projekt tudi finančno podprl. (od tu dalje želja in ideja po Muzeju iger in igrač otrok ob meji in projekt Igrača.5, ki ga začenjamo v Tednu otroka 2013).

Plakat razstave Igre otrok ob meji

DRAGI OTROCI!

Za vas smo si ogledali video posnetek, ki prikazuje naslednje:

"Pes je velik otrokov prijatelj; otrok se z njim igra, mu posveča ves svoj prosti čas, zanj skrbi, se z njim joče ter veseli in oba sta srečna.

Potem pridejo v hišo. Ekran. In otrokova pozornost se usmeri nanje. Pes bi se rad igral z otrokom, vleče ga za rokav, toda otrok tako pozorno zre v ekran, da psa sploh ne opazi. Pes razmeče sobo, se naredi bolnega, toda brez uspeha. Končno vzame kovček, zloži vanj zobno ščetko, plastično kost za glodanje in druge pasje potrebščine ter žalosten odide.

Otrok pa ne vidi ničesar drugega kot močnega, zanimivega in privlačnega ekrana."

Posnetek torej govori o tekmovanju za pozornost in čas otroka med domačim psom na eni, ter med ekranom televizorja oz. računalnika na drugi strani.

Razmisli:

Ali tudi ti veliko svojega prostega časa preživiš pred ekranom televizorja oz. računalnika?

🍏 Če je tvoj odgovor **DA**, se pogovori s starši, morda boste skupaj odkrili še kakšne boljše dejavnosti za tvoj prosti čas.

🍏 Če si odgovoril/a z **NE**, si ČESTITAJ.

Kako pa sicer preživljaš svoj prosti čas?

NARIŠI ali OPIŠI nam, kaj počneš v tvojem prostem času. Najbolj izvirne prispevke bomo objavili, avtorji vseh prispevkov pa boste sodelovali v javnem nagradnem žrebanju ob odprtju Mladinskega centra v Novi Gorici (predvidoma 20. novembra 1998).

Zgibanko Moj prosti čas smo ob odprtju Mladinskega centra izdali pod pokroviteljstvom vseh Goriških županov

Igrača.5

Igrača.5 je nov projekt, ki ga v MDPM za Goriško pričenjamo v Tednu otroka 2013 in ga posvečamo praznovanju 60-letnice našega delovanja.

Projekt združuje aktivnosti za ozaveščanje o pomenu uporabe dobrih igrac v času otrokovega razvoja in nudi dostop do dobre igrace vsem otrokom.

S tem projektom ne bomo ozaveščali o tem, kako so se igrane naše babice in dedki, ki niso poznali igrac, saj danes brez igrac pravzaprav ne gre več. So pa naši vzgojitelji med otroki zaznali veliko potrebo po igri in ustvarjanju v družbi vrstnikov ali v družbi staršev. Tudi Konvencija o otrokovih pravicah otrokom daje pravico do primerne igre in igrace. Ob dejstvu, da kakovostne in razvojno podprte otroške igrace spadajo v višji cenovni razred, pa hitro trčimo ob načelo neenakih možnosti za vse otroke. Dobre igrace so cenovno dostopne manjšemu številu staršev, pogosto pa finančno nedostopnost spremlja tudi neprepoznavanje dobrih igrac.

Nezanemarljiv je tudi vpliv igrac na okolje, tako vpliv njihove izdelave kot vpliv odpadkov, zavrženih igrac, ki odslužijo svojemu namenu. Večina odpadnih igrac ne spada med ločeno zbrane odpadke, ampak v zabojnike za preostanek odpadkov. In ravno ta preostanek odpadkov je najbolj obremenjujoč za okolje. Rešitev je manj igrac in kakovostnejše, okolju prijazne igrace.

V prvi brezplačni izposojevalnici igrac na Goriškem bodo do ustreznih in kakovostnih iger in igrac dostopali vsi otroci v predšolskem obdobju in v obdobju prve triade osnovne šole. Igrace bodo dosegale standarde kakovostne in ustrezne igrace, pomembne za otrokovo zdravje in razvoj.

Na ustvarjalnih igralnicah bodo otroci in starši imeli prostor za igro in učenje.

Iva Devetak
avtorica idejne zasnove projekta

90

91

Programe Medobčinskega društva prijateljev mladine za Goriško sofinancirajo:

Medobčinsko društvo
prijateljev mladine za Goriško

Nova Gorica
Bazoviška ulica 4, Nova Gorica

T: 05 333 4680,
F: 05 333 4681,
E: zpm-ng@amis.net

